

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2023. gada 20. septembrī
(OR. en)

13215/23

ECOFIN 902
FIN 937
UEM 250

PAVADVĒSTULE

Sūtītājs:	Eiropas Komisijas ģenerālsekretāre, parakstījusi direktore <i>Martine DEPREZ</i>
Saņemšanas datums:	2023. gada 19. septembris
Saņēmējs:	Eiropas Savienības Padomes ģenerālsekretāre <i>Thérèse BLANCHET</i>
K-jas dok. Nr.:	COM(2023) 545 final
Temats:	KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI par Atveseļošanas un noturības mehānisma īstenošanu: turpinot doties uz priekšu

---

Pielikumā ir pievienots dokuments COM(2023) 545 *final*.

Pielikumā: COM(2023) 545 *final*

Briselē, 19.9.2023.
COM(2023) 545 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI
par Atveseļošanas un noturības mehānisma īstenošanu: turpinot doties uz priekšu

Satura rādītājs

Akronīmi	4
1. Kopsavilkums	5
2. Pašreizējais stāvoklis saistībā ar ANM īstenošanu	8
2.1. ANP īstenošanas stāvoklis	8
2.2. Lielāka pārredzamība maksājumu pieprasījumu novērtēšanā	19
2.3. ANM atskaites punktu un mērķrādītāju atcelšana	21
2.4. ANP pārskatīšana	21
2.5. Pašreizējais stāvoklis saistībā ar ANM finansēšanu	26
2.6. ANM īstenošanas kontrole un revīzija	27
2.7. Informēšana par ANP īstenošanu un pārredzamību	29
3. Mehānisma ieguldījums ANM mērķu sasniegšanā	39
3.1. Mehānisma ieguldījums zaļās pārkārtošanās procesā (t. i., 1. pīlārā)	40
3.2. Mehānisma ieguldījums digitālajā pārveidē (t. i., 2. pīlārā)	44
3.3. Mehānisma ieguldījums pārdomātā, ilgtspējīgā un iekļaujošā izaugsmē (t. i., 3. pīlārā)	50
3.4. Mehānisma ieguldījums sociālajā un teritoriālajā kohēzijā (t. i., 4. pīlārā)	54
3.5. Mehānisma ieguldījums veselībā un ekonomiskajā, sociālajā un institucionālajā noturībā ar mērķi cita starpā palielināt gatavību krīzēm un krīžu reaģēšanas spējas (t. i., 5. pīlārā)	59
3.6. Mehānisma ieguldījums rīcībpolitikās nākamajai paaudzei, bērniem un jauniešiem, piemēram, attiecībā uz izglītību un prasmēm (t. i., 6. pīlārā)	67
3.7. Mehānisma ieguldījums sociālajā politikā, tajā skaitā dzimumu līdztiesībā, kā arī bērnu un jauniešu jautājumos	71
3.8. Ieguldījums pārrobežu un daudzvalstu projektos	77
3.9. Ieguldījums konkrētām valstīm adresēto ieteikumu īstenošanā	80
4. <i>REPowerEU</i>	82
4.1. <i>REPowerEU</i> nodaļās iekļautie pasākumi	82
4.2. Plāna <i>REPowerEU</i> finansēšana	86
5. Secinājums	89

Attēli

1. attēls. Pagātnē izvirzīto atskaites punktu un mērķrādītāju sasniegšanas progress laikposmā no 2020. gada 1. ceturkšņa līdz 2023. gada 1. ceturksnim.....	12
2. attēls. Nākotnē sasniedzamo atskaites punktu un mērķrādītāju sasniegšanas progress laikposmā no 2023. gada 2. ceturkšņa līdz 2024. gada 2. ceturksnim.....	12
3. attēls. Ar reformām un investīcijām saistīto atskaites punktu un mērķrādītāju sasniegšanas progress	12
4. attēls. Atskaites punktu un mērķrādītāju sasniegšanas progress katrā ANM pīlārā	13
5. attēls. Aizkavējušos atskaites punktu un mērķrādītāju veids.....	14
6. attēls. Progresā stāvoklis attiecībā uz kopējiem rādītājiem	16
7. attēls. gada primārās enerģijas patēriņa ietaupījuma dinamika gadā (MWh)	16
8. attēls. Atbalstīto uzņēmumu skaita dinamika	17
9. attēls. Izglītības vai apmācības dalībnieku skaita dinamika	17
10. attēls. Maksājumu apturēšanas process	19
11. attēls. Lielāko galasaņēmēju amplitūda dalījumā pa dalībvalstīm	32
12. attēls. Saņemto summu un saistīto pasākumu, par kuriem atbalstu saņem 100 lielākie galasaņēmēji, ieguldījums sešos politikas pīlāros	33
13. attēls. ANM līdzekļu īpatsvars katrā politikas pīlārā	37
14. attēls. Izdevumu sadalījums pa politikas jomām zaļās pārkārtošanās atbalstam	38
15. attēls. Ieguldījums klimata mērķu sasniegšanā kā ANP piešķiruma daļa.....	39
16. attēls. To 1. pīlāra pasākumu skaits, kuru atskaites punkti un mērķrādītāji kopš ANM pēdējā gada ziņojuma ir apmierinoši izpildīti (dalījumā pa politikas jomām)	40
17. attēls. Digitālās pārveides atbalsta izdevumu sadalījums pa politikas jomām.....	43
18. attēls. Ieguldījums digitālo mērķu sasniegšanā kā ANP piešķiruma daļa	44
19. attēls. To 2. pīlāra pasākumu skaits, kuru atskaites punkti un mērķrādītāji kopš ANM pēdējā gada ziņojuma ir apmierinoši izpildīti (dalījumā pa politikas jomām)	44
20. attēls. Izdevumu sadalījums pa politikas jomām pārdomātas, ilgtspējīgas un iekļaujošas izaugsmes atbalstam.....	48
21. attēls. To 3. pīlāra pasākumu skaits, kuru atskaites punkti un mērķrādītāji kopš ANM pēdējā gada ziņojuma ir apmierinoši izpildīti (dalījumā pa politikas jomām)	49
22. attēls. Izdevumu sadalījums pa politikas jomām sociālās un teritoriālās kohēzijas atbalstam	52
23. attēls. To 4. pīlāra pasākumu skaits, kuru atskaites punkti un mērķrādītāji kopš ANM pēdējā gada ziņojuma ir apmierinoši izpildīti (dalījumā pa politikas jomām)	53
24. attēls. Veselības aprūpes un noturības atbalsta izdevumu sadalījums pa politikas jomām	58
25. attēls. To 5. pīlāra pasākumu skaits, kuru atskaites punkti un mērķrādītāji kopš ANM pēdējā gada ziņojuma ir apmierinoši izpildīti (dalījumā pa politikas jomām)	59
26. attēls. Izdevumu sadalījums pa politikas jomām nākamajai paaudzei paredzēto rīcībpolitiku atbalstam.....	65
27. attēls. To 6. pīlāra pasākumu skaits, kuru atskaites punkti un mērķrādītāji kopš ANM pēdējā gada ziņojuma ir apmierinoši izpildīti (dalījumā pa politikas jomām)	65
28. attēls. ANM sociālie izdevumi dalījumā pa galvenajām sociālajām kategorijām	69

29. attēls. To pasākumu īpatsvars (%), kas pieņemtajos ANP ir vērsti uz dzimumu līdztiesību	70
30. attēls. 2019. un 2020. gada KVAI īstenošanas pašreizējais īpatsvars	78
31. attēls. 2019.–2022. gada KVAI īstenošana ikgadējs novērtējums katrā secīgā gadā attiecībā pret līdzšinējo īstenošanu	78

Tabulas

1. tabula. Maksājumu pieprasījumu apstrāde	9
2. tabula. Pašreizējā situācija saistībā ar ANM maksājumu pieprasījumu īstenošanu	10
3. tabula. To ar reformām un investīcijām saistīto atskaites punktu un mērķrādītāju skaits un vidējais periods, par kuriem ziņots, ka to īstenošanas termiņš atlikts vai saīsināts	14
4. tabula. Pārskata tabula — iesniegtie grozītie ANP un <i>REPowerEU</i> nodaļas.....	21
5. tabula. Juridiskais pamats, ko dalībvalstis izmanto, grozot savus ANP	22
6. tabula. Neatmaksājamā finansiālā atbalsta izmaiņas saskaņā ar ANM regulas 18. pantu....	22
7. tabula. Dalībvalstu pieprasītie aizdevumi laikposmā līdz 2023. gada 31. augustam	23
8. tabula. Daudzvalstu projekti, kas saistīti ar zaļās pārkārtošanās pīlāra pasākumiem.....	75
9. tabula. Digitālie daudzvalstu projekti	76
10. tabula. Pārskats par pieņemto <i>REPowerEU</i> nodaļu saturu	80
11. tabula. Papildu neatmaksājamais atbalsts, kas pieejams katrai dalībvalstij	84
12. tabula. Pārceltie BKR piešķirumi.....	85

Akronīmi

BKR	<i>Brexit</i> korekcijas rezerve
PID	Padomes īstenošanas lēmumi
Covid-19	2019. gada koronavīrusa slimība
KVAI	Konkrētām valstīm adresēti ieteikumi
APIA	Agrīnā pirmsskolas izglītība un aprūpe
EFK	Ekonomikas un finanšu komiteja
EPB	Eiropas Parlamenta biroji
ETS	Emisijas kvotu tirdzniecības sistēma
EUR	Euro (€)
MWh	Megavats
NGEU	<i>NextGenerationEU</i> (Eiropas Savienības Atveseļošanas instruments)
Pētniecība un inovācija	Pētniecība un inovācija
AER	Atjaunīgie energoresursi
ANM	Atveseļošanas un noturības mehānisms
ANP	Atveseļošanas un noturības plāns
MVU	Mazie un vidējie uzņēmumi
TAI	Tehniskā atbalsta instruments

1. Kopsavilkums

Divarpus gadus pēc atveseļošanas un noturības mehānisma (ANM) izveides tas joprojām ir pamatā Eiropas atbildes reakcijai, kuras mērķis ir palielināt dalībvalstu ekonomikas noturību. Kopš pēdējā gada ziņojuma publicēšanas (2022. gada martā) ekonomiskais un ģeopolitiskais konteksts ir krasi mainījies. Krievijas neizprovocētā agresija pret Ukrainu 2022. gadā izraisīja enerģijas cenu kāpumu, parādot, cik neaizsargāta ir atkarība no Krievijas fosilā kurināmā, kā arī bija par iemeslu gadu desmitiem nepieredzētai inflācijai un dzīves dārdzības krīzei daudzās majsaimniecībās.

Ņemot vērā šos apstākļus, ANM bija jāpielāgo, lai risinātu šīs jaunās problēmas un iekļautu pieredzi, kas divu gadu laikā gūta, īstenojot šo inovatīvo, uz sniegumu balstīto mehānismu. Šodien, tuvojoties mehānisma visnotaļ īsā darbības perioda viduspunktam, šajā ziņojumā ir izvērtēts progress, kas panākts mehānisma īstenošanā un attīstībā no ANM regulas pieņemšanas¹ 2021. gada februārī līdz ANM regulas grozīšanai 2023. gada februārī, ar ko atveseļošanas un noturības plāniem ("ANP") pievienoja *REPowerEU* nodaļas², un līdz pēdējo maksājumu izmaksai laikposmā līdz 2023. gada 1. septembrim.

Ziņojumā norādīts, ka ir panākts ievērojams progress saistībā ar i) nepārtrauktu ANM īstenošanu, ii) tā īstenošanas pārredzamības palielināšanu un iii) ES finanšu interešu aizsardzību, pastiprinot kontroles un revīzijas pasākumus.

ANM īstenošana norit veiksmīgi un ievērojot stingros ierobežojumus, kas saistīti ar tā darbības periodu. Laikā līdz 2023. gada 1. septembrim Komisija ir saņēmusi 31 maksājuma pieprasījumu no 19 dalībvalstīm un kopumā izmaksājusi 153,4 miljardus EUR. Padome par visu dalībvalstu sākotnējiem plāniem ir pieņēmusi pozitīvu novērtējumu. Turklāt Padome jau ir pieņēmusi pozitīvu novērtējumu par četriem pārskatītajiem plāniem ar *REPowerEU* nodaļām, un Komisija pašlaik vērtē 16 pārskatītos plānus. Ziņojumā ir sniegta sīka informācija par daudziem konkrētu reformu un investīciju piemēriem, ko finansē ar ANM, veicinot ANM regulā noteikto sešu politikas pīlāru — arī zaļās pārkārtošanās un digitālās pārveides — īstenošanu.

Vienlaikus Komisija palīdz dalībvalstīm risināt īstenošanas problēmas, ja tādas rodas. Dažas dalībvalstis saskaras ar fondu pārvaldības grūtībām, daļēji ar administratīvo spēju saistītu problēmu vai nepietiekamu investīciju dēļ. Dažas citas dalībvalstis saskaras ar grūtībām īstenot sākotnēji iecerētos ANP, jo mainījušies ekonomiskie apstākļi, piemēram, radusies augsta inflācija vai piegādes sarežģījumi. Komisija sniedz atbalstu visām dalībvalstīm, lai tās paātrinātu savu plānu īstenošanu un pārskatīšanu, tajā skaitā izmantojot tehniskā atbalsta instrumentu³.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 (2021. gada 12. februāris), ar ko izveido Atveseļošanas un noturības mehānismu (OV L 57, 18.2.2021., 17. lpp.).

² Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2023/435 (2023. gada 27. februāris), ar ko groza Regulu (ES) 2021/241 attiecībā uz *REPowerEU* nodaļām atveseļošanas un noturības plānos (OV L 63, 28.2.2023., 1. lpp.).

³ https://commission.europa.eu/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/technical-support-instrument_lv.

2023. gadā Komisija intensīvi strādāja, lai palielinātu skaidrību un pārredzamību saistībā ar mehānisma īstenošanu. Komisija 2023. gada 21. februārī publicēja metodiku par i) atskaites punktu un mērķrādītāju apmierinošas izpildes novērtēšanu un ii) apturēto summu aprēķināšanu atskaites punktu vai mērķrādītāju neizpildes gadījumā. Šodien kopā ar šo ziņojumu Komisija publicē savu kārtību, kā rīkoties iespējamās situācijās, kad atskaites punktus un mērķrādītājus, kurus Komisija sākotnēji novērtējusi kā izpildītus apmierinoši, dalībvalsts vēlāk atcēlusi.

Turklāt ANM regulas grozījumi paredz, ka dalībvalstīm jāpublicē informācija par 100 galasaņēmējiem, kas saņēmuši vislielāko ANM finansējuma apjomu. Komisija ātri sniedza nepieciešamos norādījumus, pieprasot dalībvalstīm pēc iespējas drīzāk darīt šos datus pieejamus un atjaunināt tos divas reizes gadā, kā arī konsolidēja publicēto informāciju atvēršanas un noturības rezultātu pārskatā. Šī informācija tiks arī izmantota, lai papildinātu ANM finansēto projektu karti, kas pirmo reizi tika publicēta 2023. gada 9. martā un kopš tā laika tiek regulāri atjaunināta. Visi šie elementi kopā ievērojami uzlabo Komisijas lēmumu pārskatatbildību saistībā ar ANM īstenošanu.

2023. gadā, ņemot vērā arī Eiropas Parlamenta, Padomes un Eiropas Revīzijas palātas ieteikumus, Komisija vēl vairāk nostiprināja savu kontroles sistēmu, lai gūtu papildu pārliecību par ANM līdzekļu pareizu izmantošanu un Savienības finanšu interešu efektīvu aizsardzību. Komisija līdz 2023. gada 1. septembrim ir veikusi 14 uz risku balstītas *ex post* revīzijas attiecībā uz atskaites punktiem un mērķrādītājiem nolūkā iegūt papildu pārliecību, ka dalībvalsts sniegtā informācija par to apmierinošu izpildi ir pareiza (septiņas revīzijas 2022. gadā un septiņas revīzijas 2023. gadā). Pēc tam, kad, veicot ANP novērtēšanu, Komisija bija pārbaudījusi dalībvalstu kontroles sistēmu atbilstību Savienības finanšu interešu aizsardzībai, tā veica arī 27 dalībvalstu sistēmu revīzijas (16 2022. gadā un 11 līdz šim 2023. gadā) un līdz 2023. gada beigām vismaz vienu reizi būs veikusi revīziju visām dalībvalstīm. Kopš 2023. gada īpaša uzmanība tika pievērsta dalībvalstu pienākumiem ievērot publiskā iepirkuma un valsts atbalsta noteikumus saskaņā ar ANM regulas 22. panta 2. punkta a) apakšpunktu. ANM ticamības deklarācija, kas izriet no šīs kontroles sistēmas, no 2022. gada ir pilnībā saskaņota ar citu ģenerāldirektorātu izdotajām deklarācijām.

Drīzumā sāksies ANM — mehānisma kas ir pierādījis savu spēju stimulēt strukturālās reformas, palielināt investīciju ietekmi un saglabāt pietiekamu elastību, lai pielāgotos mainīgajiem apstākļiem, — darbības perioda otrā puse. Šo sasniegumu pamatā ir šī mehānisma galvenā uz rezultātiem balstītā iezīme, kas paredz maksājumu sasaisti ar pakāpenisku reformu īstenošanu un investīciju veikšanu, izmantojot saskaņotus atskaites punktus un mērķrādītājus. Šie sasniegumi nebūtu bijuši iespējami bez dalībvalstu līdzatbildības un apņēmības īstenot savus atvēršanas un noturības plānus, kā arī bez tādu iestāžu kā Eiropas Parlaments un Eiropas Revīzijas palāta un sociālo un vietējo ieinteresēto personu ieguldījuma.

Tomēr darbs vēl nebūt nav galā, un priekšā ir sarežģīts īstenošanas periods. Pašlaik notiekošā valsts plānu pārskatīšana ir balstīta uz līdz šim uzkrāto plašo pieredzi un palīdzēs paātrināt mehānisma īstenošanu. Uzlabota īstenošanas pārredzamība, papildu *REPowerEU*

resursi un koncentrēšanās uz dalībvalstu administratīvās spējas mobilizēšanu ir pamats turpmākai īstenošanas paātrināšanai 2024. gadā un turpmākajos gados līdz 2026. gada beigām.

2. Pašreizējais stāvoklis saistībā ar ANM īstenošanu

Šajā ziņojumā ir sīki izklāstīts pašreizējais stāvoklis saistībā ar ANM īstenošanu (2. iedaļa), mehānisma ieguldījums ANM mērķu sasniegšanā (3. iedaļa) un pašreizējais stāvoklis attiecībā uz *REPowerEU* nodaļām (4. iedaļa). Pielikumā ir pievienoti valstu apraksti, kuros izklāstīts katra ANP īstenošanas progress.

Ja nav norādīts citādi, šajā ziņojumā sniegtā informācija ir balstīta uz valstu pieņemto un Komisijas novērtēto plānu saturu, uz datiem, ko dalībvalstis līdz 2023. gada aprīlim iesniegušas, pildot savus pusgada ziņošanas pienākumus, uz 2023. gada 1. septembrī iegūtajiem datiem no atveseļošanas un noturības rezultātu pārskata⁴ un uz pasākumiem, kas veikti, īstenojot mehānismu laikposmā līdz 2023. gada 1. septembrim⁵.

2.1. ANP īstenošanas stāvoklis

Atveseļošanas un noturības plānu pieņemšana

Kopš pēdējā gada ziņojuma publicēšanas 2022. gada 1. martā Padome ir pieņēmusi piecus atlikušos Padomes īstenošanas lēmumus (PID) par Bulgārijas un Zviedrijas ANP 2022. gada 4. maijā, Polijas ANP — 2022. gada 17. jūnijā, Nīderlandes ANP — 2022. gada 4. oktobrī un Ungārijas ANP — 2022. gada 16. decembrī. Komisija katru plānu novērtēja ātri, konsekventi un pārredzami, ievērojot ANM regulas 19. panta 3. punktā noteiktos 11 kritērijus. Novērtēšanas procesa laikā Komisija uzturēja ciešus kontaktus ar dalībvalstīm, lai veiktu visaptverošu novērtējumu. Komisija atbalstīja dalībvalstis, lai tās izvirzītu vērienīgus plānus ar skaidriem un reālistiskiem atskaites punktiem un mērķrādītājiem īstenošanas gaitā panāktā progresa uzraudzībai. Tagad, kad visi ANP ir apstiprināti un pieņemti, visa uzmanība ir pievērsta plānu īstenošanai un to pašlaik veiktajai pārskatīšanai.

Darbības kārtības

Komisija ir parakstījusi darbības kārtības dokumentus ar 24 dalībvalstīm. Saskaņā ar ANM regulu šajos divpusējos nolīgumos sīkāk precizēta uzraudzības, sadarbības un ar īstenošanu saistīto aspektu kārtība. Turklāt darbības kārtībā ir sīkāk izklāstīts katra atskaites punkta un mērķrādītāja pārbaudes mehānisms un, ja nepieciešams, ietverti papildu uzraudzības pasākumi, lai sekotu līdzi plāna īstenošanai. Nolūkā veicināt pārredzamību Komisija šos darbības kārtības dokumentus dara pieejamus savā tīmekļa vietnē⁶.

Darbības kārtības dokumentu noslēgšana un parakstīšana ir būtiski posmi ANP īstenošanā. Lai gan priekšfinansējuma saņemšanai darbības kārtības parakstīt nav nepieciešams, tās ir priekšnosacījums, lai attiecīgā dalībvalsts varētu iesniegt pirmo

⁴ https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/index.html?lang=lv

⁵ Šā gada ziņojuma 3. iedaļas dati atspoguļo jaunākos Igaunijas un Francijas atveseļošanas un noturības plānus, kas pieņemti attiecīgi 2023. gada 16. jūnijā un 2023. gada 14. jūlijā, bet neatspoguļo jaunākos Maltas un Slovākijas plānus, kas pieņemti 2023. gada 14. jūlijā, jo dati par šīm divām dalībvalstīm vēl nebija pilnībā pieejami.

⁶ https://commission.europa.eu/business-economy-euro/economic-recovery/recovery-and-resilience-facility/country-pages_lv.

maksājuma pieprasījumu. Atkarībā no dalībvalsts regulējuma darbības kārtības noslēgšanas process var aizņemt vairāk laika nekā citos gadījumos. Līdz 2023. gada 1. septembrim savas darbības procedūras vēl nebija pabeigušas vai parakstījušas tikai trīs valstis (DE, NL, HU)⁷.

Maksājumu pieprasījumi

Laikā līdz 2023. gada 1. septembrim Komisija ir saņēmusi 31 maksājuma pieprasījumu no 19 dalībvalstīm un kopumā izmaksājusi 153,4 miljardus EUR. Tas ietver ANM priekšfinansējumu 56,6 miljardu EUR apmērā, kas 21 dalībvalstij piešķirts līdz 2021. gada 31. decembrim. No dalībvalstīm izmaksātās kopējās summas 106,3 miljardi EUR ir piešķirti kā neatmaksājams atbalsts, bet 47,1 miljards EUR — izsniegti kā aizdevumi. 1. un 2. tabulā ir sniegts pārskats par dalībvalstu iesniegtajiem maksājumu pieprasījumiem un attiecīgajiem Komisijas veiktajiem maksājumiem pēc tam, kad ir saņemts pozitīvs novērtējums par attiecīgajā maksājuma pieprasījumā ietvertajiem atskaites punktiem un mērķrādītājiem.

1. tabula. Maksājumu pieprasījumu apstrāde⁸

	Pieprasītā summa	Atskaites punktu un mērķrādītāju skaits	Iesniegšanas datums	Maksājuma datums
Spānija	10 mljrd. EUR	52	2021. gada 11. novembris	2021. gada 27. decembris
Francija	7,4 mljrd. EUR	38	2021. gada 26. novembris	2022. gada 4. marts
Grieķija	3,6 mljrd. EUR	15	2021. gada 29. decembris	2022. gada 8. aprīlis
Itālija	21 mljrd. EUR	51	2021. gada 30. decembris	2022. gada 13. aprīlis
Portugāle	1,1 mljrd. EUR	38	2022. gada 25. janvāris	2022. gada 9. maijs
Horvātija	700 mlj. EUR	34	2022. gada 15. marts	2022. gada 28. jūnijs
Slovākija	398,7 mlj. EUR	14	2022. gada 29. aprīlis	2022. gada 29. jūlijs
Spānija	12 mljrd. EUR	40	2022. gada 30. aprīlis	2022. gada 29. jūlijs
Rumānija	2,6 mljrd. EUR	21	2022. gada 31. maijs	2022. gada 27. oktobris
Latvija	201 mlj. EUR	9	2022. gada 17. jūnijs	2022. gada 7. oktobris
Itālija	21 mljrd. EUR	45	2022. gada 29. jūnijs	2022. gada 8. novembris
Kipra	85 mlj. EUR	14	2022. gada 28. jūlijs	2022. gada 2. decembris
Bulgārija	1,37 mljrd. EUR	22	2022. gada 31. augusts	2022. gada 16. decembris
Horvātija	700 mlj. EUR	25	2022. gada 19. septembris	2022. gada 16. decembris
Portugāle	1,8 mljrd. EUR	20	2022. gada 30. septembris	2023. gada 8. februāris
Grieķija	3,56 mljrd. EUR	28	2022. gada 30. septembris	2023. gada 19. janvāris
Slovēnija	49,6 mlj. EUR	12	2022. gada 20. oktobris	2023. gada 20. aprīlis

⁷ Attiecībā uz Vācijas Komisija darbības kārtību parakstīja 4. septembrī. Attiecībā uz Ungāriju parakstīšana ir gaidāma 2023. gada 3. ceturksnī. Attiecībā uz Nīderlandi parakstīšana notiks tikai tad, kad tiks pieņemts pārskatītais plāns.

⁸ Datu iesniegšanas termiņš ir 2023. gada 1. septembris.

	Pieprasītā summa	Atskaites punktu un mērkrādītāju skaits	Iesniegšanas datums	Maksājuma datums
Slovākija	708,8 mlj. EUR	16	2022. gada 25. oktobris	2023. gada 22. marts
Spānija	6 mljrd. EUR	29	2022. gada 11. novembris	2023. gada 31. marts
Čehija	928,2 mlj. EUR	37	2022. gada 25. novembris	2023. gada 22. marts
Lietuva	542 mlj. EUR	33	2022. gada 30. novembris	2023. gada 10. maijs
Dānija	301,5 mlj. EUR	25	2022. gada 16. decembris	2023. gada 26. aprīlis
Rumānija	2,8 mljrd. EUR	51	2022. gada 16. decembris	Komisijas pieņemtais sākotnējais novērtējums
Malta	52,3 mlj. EUR	19	2022. gada 19. decembris	2023. gada 8. marts
Austrija	700 mlj. EUR	44	2022. gada 22. decembris	2023. gada 20. aprīlis
Luksemburga	25 mlj. EUR	26	2022. gada 28. decembris	2023. gada 16. jūnijs
Itālija	19 mljrd. EUR	55	2022. gada 30. decembris	Komisijas pieņemtais sākotnējais novērtējums
Grieķija	1,72 mljrd. EUR	42	2023. gada 16. maijs	Pašlaik tiek gatavots Komisijas novērtējums
Igaunija	286 mlj. EUR	29	2023. gada 30. jūnijs	Pašlaik tiek gatavots Komisijas novērtējums
Horvātija	700 mlj. EUR	45	2023. gada 24. jūlijs	Pašlaik tiek gatavots Komisijas novērtējums
Francija	10,3 mljrd. EUR	55	2023. gada 31. jūlijs	Pašlaik tiek gatavots Komisijas novērtējums

Piezīme. Dati ir norādīti hronoloģiskā secībā pēc maksājuma pieprasījuma iesniegšanas datuma; priekšfinansējums tajos nav iekļauts.

Avots: Eiropas Komisija.

2. tabula. Pašreizējā situācija saistībā ar ANM maksājumu pieprasījumu īstenošanu

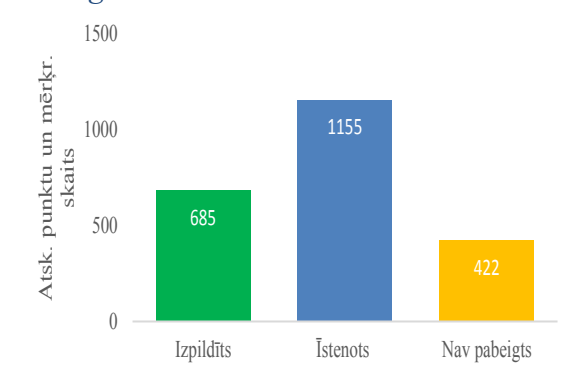
	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE
27 Komisijas apstiprināti un Padomes pieņemti plāni																											
21 izmaksāts priekšfinansējums (56,6 miljardi EUR)		▲					*										▲		▲		▲						▲
24 parakstītas darbības kārtības																											
31 Komisijai iesniegts maksājumu pieprasījums								3x	3x	2x	3x	3x										2x	2x		2x		

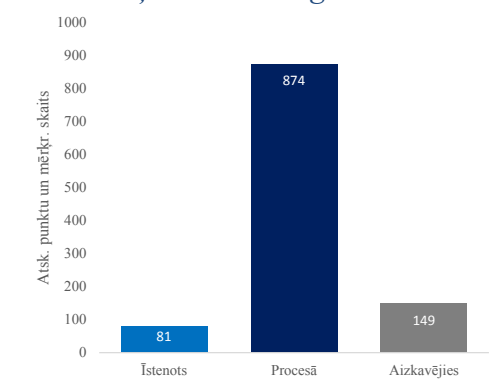
Dalībvalstis turpina ziņot par labu progresu savu ANP īstenošanā, bet par dažiem atskaites punktiem un mērķrādītājiem ziņots, ka tie vēl nav pabeigti vai to izpilde aizkavējusies. Pusgada ziņojumu sniegšanas kārtā norādīts, ka lielākā daļa atskaites punktu un mērķrādītāju, kas bija jāsasniedz līdz 2023. gada aprīlim, ir vai nu izpildīti¹⁰, vai arī par tiem ziņots kā par pabeigtiem¹¹ (1. attēls). Arī turpmāko atskaites punktu un mērķrādītāju sasniegšanas progress ir iepriecinošs, jo par daudziem ziņots, ka to īstenošana norit, kā plānots,¹² vai ka tie jau ir pabeigti (2. attēls).

Palielinās līdzsvars starp to reformu un investīciju skaitu, par kurām ziņots kā par izpildītām vai pabeigtām. Reformu progress — jo īpaši juridisko tekstu pieņemšana un attiecīgu politikas pasākumu sagatavošana — bija redzamāks iepriekšējās ziņojumu sniegšanas kārtās, jo reformas bieži vien tika iekļautas dalībvalstu ANP kā pirmās, lai veidotu pamatu turpmākiem investīciju projektiem un tādējādi panāktu to lielāku ietekmi. Turklāt ar investīcijām saistītu mērķrādītāju (piemēram, infrastruktūras būvniecības) izpildei ir nepieciešams zināms laiks, un šādi mērķrādītāji maksājumu pieprasījumu pirmajos grafikos parasti ir mazākā skaitā, pat ja to faktiskā īstenošana jau varētu būt sākusies. Tomēr progress investīciju jomā tagad ir redzamāks, un nākamajos 12 mēnešos plānots sasniegt vairāk ar investīcijām nekā ar reformām saistīto atskaites punktu un mērķrādītāju (3. attēls). Tā ir sagaidāma ANM attīstība, jo īstenošana pakāpeniski virzās no vairāk uz reformām vērštiem atskaites punktiem un mērķrādītājiem uz tādiem, kas vairāk vērsti uz investīcijām.

1. attēls. Pagātnē izvirzīto atskaites punktu un mērķrādītāju sasniegšanas progress laikposmā no 2020. gada 1. ceturkšņa līdz 2023. gada 1. ceturksnim

2. attēls. Nākotnē sasniedzamo atskaites punktu un mērķrādītāju sasniegšanas progress laikposmā no 2023. gada 2. ceturkšņa līdz 2024. gada 2. ceturksnim

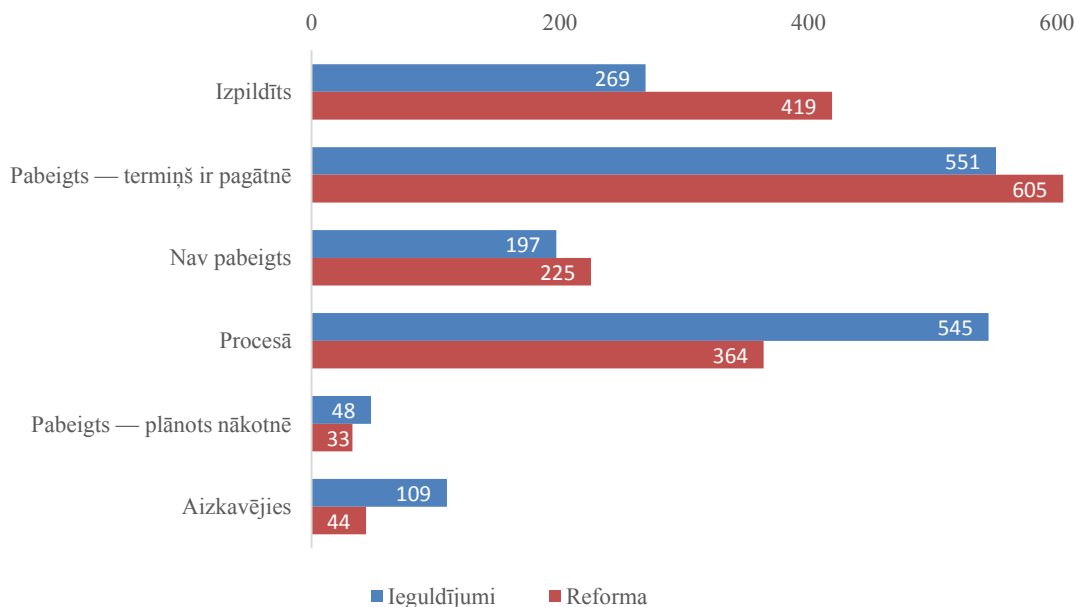
Avots: Eiropas Komisija.

3. attēls. Ar reformām un investīcijām saistīto atskaites punktu un mērķrādītāju sasniegšanas progress

¹⁰ Atskaites punktiem un mērķrādītājiem, kurus Komisija saistībā ar maksājuma pieprasījumu jau novērtējusi kā izpildītus apmierinoši, ir statuss “izpildīts”.

¹¹ Katra uz pagātni vērstā atskaites punkta un mērķrādītāja (t. i., to, kurus plānots sasniegt līdz ceturksnim pirms pārskata datuma) progressa statuss var būt “pabeigts” vai “nav pabeigts”.

¹² Uz nākotni vērsto atskaites punktu un mērķrādītāju statuss (t. i., to, kurus plānots sasniegt ceturksnī, kurā ietilpst pārskata datums, un trīs nākamajos ceturkšņos) atskaites punkti un mērķrādītāji var būt ar statusu “pabeigts”, “tiek īstenots saskaņā ar plānu” vai “kavējas”.

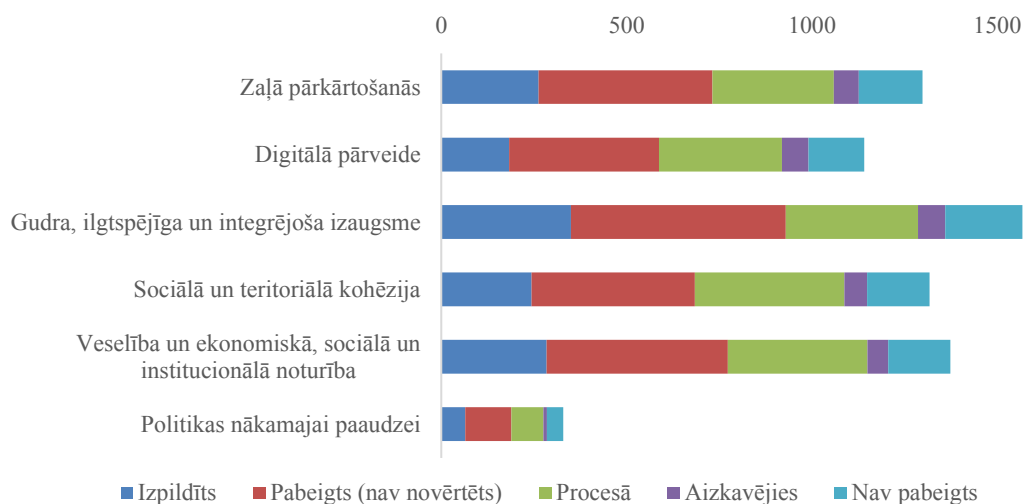

Avots: Eiropas Komisija.

Pusgada ziņojumu dati liecina, ka **atskaites punkti un mērķrādītāji ir tikuši īstenoti visos sešos ANM politikas pīlāros samērīgi**¹³. Vislielākais progress ir panākts attiecībā uz pasākumiem, kas veicina 3. pīlāra “Pārdomāta, ilgtspējīga un iekļaujoša izaugsme”, 5. pīlāra “Veselība un ekonomiskā, sociālā un institucionālā noturība” un 4. pīlāra “Sociālā un teritoriālā kohēzija” īstenošanu (4. attēls). Šos pīlārus, kā arī 1. pīlāru “Zaļā pārkārtošanās” atbalsta ar vislielāko skaitu pasākumu, tāpēc nav pārsteigums, ka tajos panākts vislielākais progress.

4. attēls. Atskaites punktu un mērķrādītāju sasniegšanas progress katrā ANM pīlārā

¹³ Šajā grafikā parādīts aplēstais atskaites punktu un mērķrādītāju skaits, balstoties uz atvēršanas un noturības rezultātu pārskata pīlāru izsekojamības metodiku. Pamatojoties uz Komisijas metodiku, katrs pasākums ir iekļauts vienā primārajā un vienā sekundārajā politikas jomā, balstoties uz politikas jomu sarakstu, kas saistīts ar sešiem pīlāriem. Līdz ar to katrs atskaites punkts un mērķrādītājs ir saistīts ar vairākiem pīlāriem.

Avots: Eiropas Komisija.

Lai gan to atskaites punktu un mērķrādītāju skaits, par kuriem ziņots¹⁴, ka to īstenošana kavējas, kopumā ir neliels, tomēr, pamatojoties uz pusgada ziņojumiem, šķiet, ka īstenošana vairāk kavējas tādās jomās kā politikas sagatavošana, jauni sabiedriskie pakalpojumi un procesi, kā arī infrastruktūras modernizācija (5. attēls). Tā kā šajā pārskata periodā šīs trīs jomas aptver lielu skaitu atskaites punktu un mērķrādītāju, kavējumi varētu nebūt būtiski vai nesamērīgi salīdzinājumā ar citām jomām.

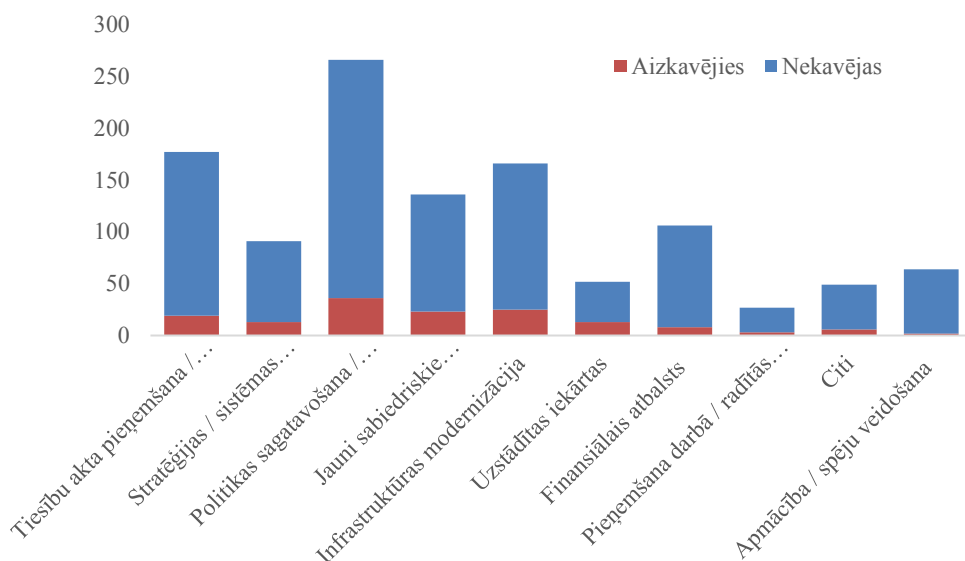
Sniedzot paskaidrojumus par kavējumiem, dalībvalstis ziņoja par grūtībām ievērot līgumu parakstīšanas termiņus un par neparedzētiem būvdarbu kavējumiem. Kopumā dalībvalstis nav konsekventi sniegušas detalizētus paskaidrojumus par kavējumiem un parasti neuzskatīja tos par būtiskiem.

Kamēr dažu atskaites punktu un mērķrādītāju indikatīvie mērķa termiņi tiek atlikti, citi tiek saīsināti. Saskaņā ar jaunākās pusgada ziņošanas kārtas datiem dalībvalstu paziņotie īstenošanas termiņa kavējumi galvenokārt skar atskaites punktus un mērķrādītājus, kas sākotnēji bija jāīsteno 2022. gadā (3. tabula), un ziņoto kavējumu vidējais ilgums ir 181 diena. Šķiet, ka to atskaites punktu un mērķrādītāju izpilde, kurus sākotnēji bija plānots īstenot 2023. gadā, pašlaik kavējas mazāk. Jāatzīmē arī, ka vairākiem atskaites punktiem un mērķrādītājiem īstenošanas termiņš ticis saīsināts¹⁵.

5. attēls. Aizkavējušos atskaites punktu un mērķrādītāju veidi

¹⁴ Šajā punktā minēto atskaites punktu un mērķrādītāju klasifikāciju ir izstrādājusi Eiropas Komisija, un dalībvalstis par to savos pusgada ziņojumos šādā veidā nav ziņojušas.

¹⁵ Šādu atskaites punktu un mērķrādītāju paziņotais īstenošanas termiņš ir vismaz vienu ceturksni (t. i., 91 dienu) agrāk, nekā sākotnēji paredzēts PID par attiecīgo dalībvalsti.

Piezīme. Iepriekš sniegtajā attēlā redzamo atskaites un mērķrādītāju klasifikāciju ir izstrādājusi Eiropas Komisija, un dalībvalstis par to savos pusgada ziņojumos šādā veidā nav ziņojušas.

Avots: Eiropas Komisija.

3. tabula. To ar reformām un investīcijām saistīto atskaites punktu un mērķrādītāju skaits un vidējais periods, par kuriem ziņots, ka to īstenošanas termiņš atlikts vai saīsināts

			Sākotnējais īstenošanas termiņš				
			2020	2021	2022	2023	2024
Atskaites punkti un mērķrādītāji, kuriem dalībvalstis atlikušas īstenošanas termiņu	Reformas	Atskaites punktu un mērķrādītāju skaits	8	51	135	40	2
		Kavēšanās vidējais periods (dienas)	48,5	91	181	182,5	320
	Investīcijas	Atskaites punktu un mērķrādītāju skaits	0	32	139	59	7
		Kavēšanās vidējais periods (dienas)	N.p.	120	181	274	275
Atskaites punkti un mērķrādītāji, kuriem dalībvalstis saīsinājušas īstenošanas termiņu	Reformas	Atskaites punktu un mērķrādītāju skaits	5	20	20	14	1
		Termiņa saīsināšanas vidējais periods (dienas)	115	149	246	308	366
	Investīcijas	Atskaites punktu un mērķrādītāju skaits	0	7	20	21	4
		Termiņa saīsināšanas vidējais periods (dienas)	N.p.	131	318	365	458

Piezīme. Šī tabula ir balstīta uz pašnovērtējuma datiem, kas sniegti saistībā ar pusgada ziņojumiem, kuros dalībvalstis ziņo par progresu attiecībā uz nākotnes atskaites punktiem un mērķrādītājiem laikposmā līdz 2024. gada 2. ceturksnim. Tāpēc nav pieejami dati par iespējamiem kavējumiem attiecībā uz atskaites punktiem un mērķrādītājiem, ko paredzēts īstenot 2025. un 2026. gadā. Atskaites punkti un mērķrādītāji tiek uzskatīti par īstenotiem pirms termiņa, ja tie ir īstenoti ceturksnī pirms sākotnēji plānotā ceturkšņa.

Avots: Eiropas Komisija.

Mehānisma sniegums, pamatojoties uz kopējiem rādītājiem

Kopējie rādītāji atspoguļo progresu, kas panākts, īstenojot ANP virzībā uz kopīgiem mērķiem, un ANM vispārējo sniegumu. Lai gan ANM ietvaros katra ANP īstenošanas galvenais rādītājs ir atskaites punktu un mērķrādītāju izpilde, kopējie rādītāji ir 14 rādītāju

kopums, kas tika noteikts ar Komisijas 2021. gada 28. septembra Deleģēto regulu 2021/2106¹⁶, lai atspoguļotu mehānisma vispārējo sniegumu un progresu tā mērķu sasniegšanā¹⁷.

Dalībvalstis reizi pusgadā ziņo par savu progresu attiecībā uz kopējiem rādītājiem. Saskaņā ar Deleģēto regulu 2021/2106 dalībvalstis ziņo līdz 28. februārim (par pārskata periodu, kas aptver laikposmu no iepriekšējā gada jūlija līdz decembrim) un līdz 31. augustam (par pārskata periodu, kas aptver laikposmu no esošā gada jūlija līdz decembrim). Komisija publicē kopējo rādītāju datus atvēršanas un noturības rezultātu pārskatā¹⁸ pēc tam, kad ir veiktas dažas datu pārbaudes, lai nodrošinātu datu salīdzināmību¹⁹. Saskaņā ar Komisijas deleģētās regulas prasībām, ja dati tiek publicēti katras dalībvalsts līmenī, tos sniedz relatīvā izteiksmē.

Dalībvalstu līdz šim sniegtie dati liecina, ka saistībā ar ANM jau ir panākts ievērojams progress attiecībā uz kopējiem rādītājiem un visos politikas pīlāros. Līdz šim ir pārskatīti un atvēršanas un noturības rezultātu pārskatā publicēti dati no trim ziņošanas kārtām, un tie aptver laikposmā no 2020. gada februāra līdz 2022. gada decembrim sasniegto progresu. Tā kā kopējie rādītāji ir izstrādāti, lai atspoguļotu faktiski sasniegto progresu, dati bieži vien neatpoguļo ANP pasākumu īstenošanas agrīnākos posmus. Pašreizējais progress attiecībā uz kopējiem rādītājiem ir parādīts 6. attēlā, un tas atspoguļo svarīgus panākumus virzībā uz mehānisma mērķu un ES galveno prioritāšu sasniegšanu.

Piemēram, līdz 2022. gada decembrim, pateicoties ANM atbalstam, jau ir ietaupīti aptuveni 22 miljoni megavatu (“MWh”) enerģijas patēriņa gadā (7. attēls). Enerģijas patēriņa samazināšana un energoefektivitātes palielināšana ir viena no ES galvenajām prioritātēm un priekšnoteikums pārejai uz tīru enerģiju, un kopējais rādītājs (1) atspoguļo gada primārās enerģijas patēriņa samazinājumu, kas sasniegts ar ANM atbalstu. Kontekstam — līdz šim sasniegtais enerģijas ietaupījums aptuveni atbilst Beļģijā uzstādītajai elektroenerģijas jaudai. Enerģijas ietaupījums ietver, piemēram, enerģijas patēriņa samazinājumus ēkās, skolās, slimnīcās vai uzņēmumos.

Līdz 2022. gada decembrim ANM ir palīdzējis 1,43 miljoniem uzņēmumu, sniedzot atbalstu naudā vai natūrā (8. attēls). Covid-19 krīze ir smagi ietekmējusi visu ES ekonomiku, un šajā krīzē īpaši cietuši mazie un vidējie uzņēmumi (“MVU”). Aplūkojot atbalstu, kas sniegts, lai stimulētu ES ekonomiku un palīdzētu uzņēmumiem, kopējais rādītājs (9) apzīmē to uzņēmumu skaitu, kuri saņēmuši atbalstu no ANM pasākumiem.

---

¹⁶ Komisijas Deleģētā regula (ES) 2021/2106 (2021. gada 28. septembris), ar kuru, nosakot atvēršanas un noturības rezultātu pārskata kopējos rādītājus un detalizētos elementus, papildina Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/241, ar ko izveido Atvēršanas un noturības mehānismu.

¹⁷ Tie aptver elementus, kas ir kopīgi lielākajai daļai ANP, taču tie nav izstrādāti, lai aptvertu visus plānu aspektus, ņemot vērā, ka tie ir izteikti neviendabīgi un skaita ziņā ierobežoti.

¹⁸ Sk. https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/index.html?lang=lv.

¹⁹ Komisijai nav pamata ne revidēt vai pārbaudīt dalībvalstu iesniegto datu kvalitāti, ne arī grozīt vai noraidīt konkrētu dalībvalstu ziņojumus.

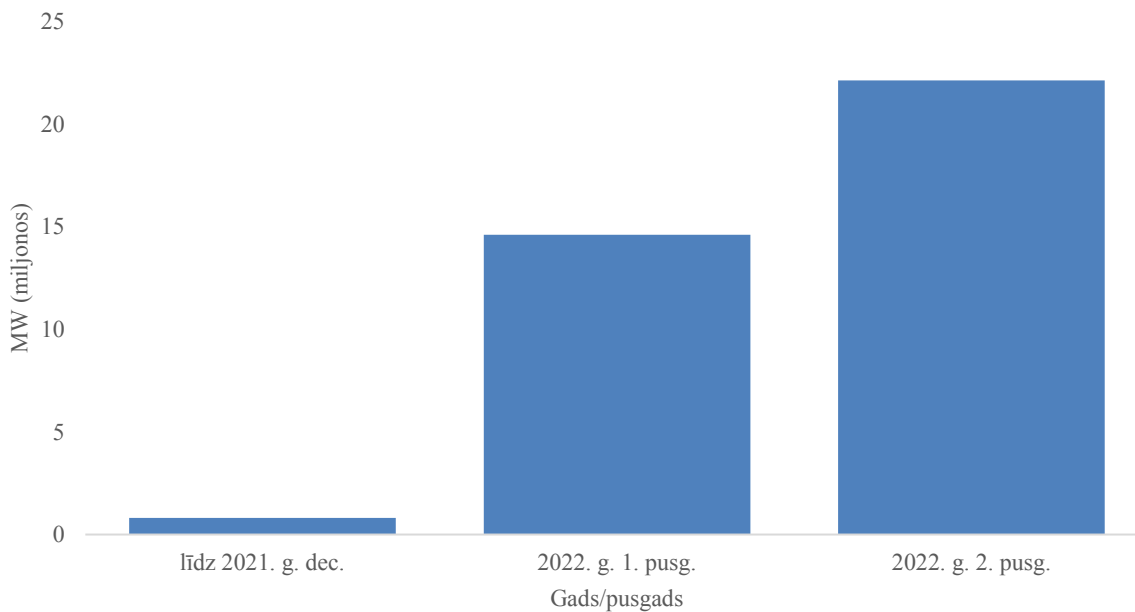
6. attēls. Progresā stāvoklis attiecībā uz kopējiem rādītājiem²⁰

1) Gada primārās enerģijas patēriņa ietaupījums Kopā: 22 132 138 MWh/gadā	2) Papildu darbības jauda, kas uzstādīta atjaunīgās enerģijas vajadzībām Kopā: 1061 MWh (ūdenradis: 0 MWh)	3) Alternatīvo degvielu infrastruktūra (uzpildes/uzlādes punkti) Kopā: 512,543
4) Iedzīvotāji, kuri gūst labumu no pasākumiem aizsardzībai pret plūdiem, dabas ugunsgrēkiem un citām ar klimatu saistītām dabas katastrofām Kopā: 5 875 129	5) Papildu mājokļi ar piekļuvi internetam, ko nodrošina, izmantojot ļoti augstas veiktspējas tīklus Kopā: 17 787 329	6) Uzņēmumi, kas saņem atbalstu digitālo produktu, pakalpojumu un lietotņu izstrādei vai ieviešanai Kopā: 379,435
7) Jaunu un uzlabotu publisko digitālo pakalpojumu, produktu un procesu lietotāji Kopā: 247 798 959	8) Atbalstītajās pētniecības struktūrās strādājošie pētnieki Kopā: 5,211	9) Atbalstītie uzņēmumi (tai skaitā: mazi uzņēmumi (arī mikrouzņēmumi), vidēji uzņēmumi un lieli uzņēmumi) Kopā: 1 429 820
10) Izglītības vai apmācības dalībnieku skaits Kopā: 6 888 121	11) To cilvēku skaits, kuri ir nodarbināti vai iesaistīti darba meklēšanā Kopā: 688,091	12) Jaunu vai modernizētu veselības aprūpes iestāžu ietilpība Kopā: 18 646 974
	13) Jaunu vai modernizētu bērnu aprūpes un izglītības iestāžu klašu telpu ietilpība Kopā: 555,062	14) To jauniešu skaits vecumā no 15 līdz 29 gadiem, kuri saņem atbalstu Kopā: 4 115 196

Avots: atvērto datu un noturības rezultātu pārskats.

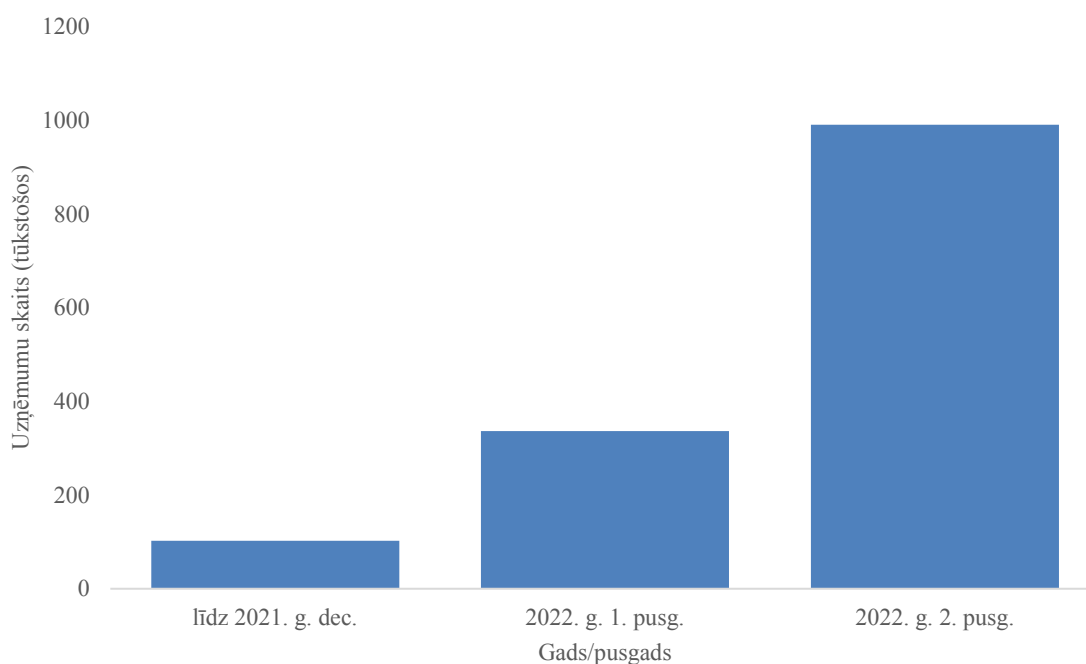
7. attēls. Gada primārās enerģijas patēriņa ietaupījuma dinamika gadā (MWh)

²⁰ Nākamajā attēlā redzami dati atbilst datiem, ko dalībvalstis sniedza 2023. gada februāra ziņošanas kārtā un kas aptver laikposmu no 2020. gada februāra līdz 2022. gada decembrim. Papildinformāciju skatiet atvērto datu un noturības rezultātu pārskatā.

Avots: atvēršanas un noturības rezultātu pārskats.

8. attēls. Atbalstīto uzņēmumu skaita dinamika

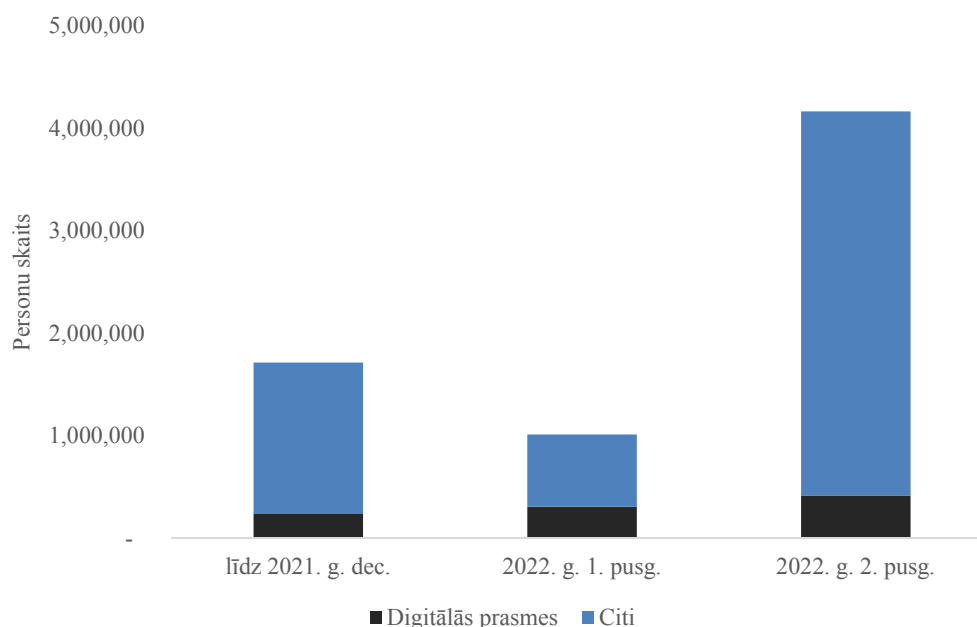

Avots: atvēršanas un noturības rezultātu pārskats.

2022. gada otrajā pusē ar ANM atbalstu ir apmācīti vairāk nekā 4 miljoni cilvēku (9. attēls). Covid-19 krīze būtiski ietekmēja arī ES izglītības un apmācības sistēmas, un kopējais rādītājs (10) atspoguļo ANM ieguldījumu izglītībā, apmācībā un prasmju attīstībā, parādot to dalībnieku skaitu, kas izglītībā un apmācībā iesaistījušies, pateicoties ANM pasākumu atbalstam. Reformas un investīcijas izglītībā un apmācībā ir ļoti svarīgi, lai sagatavotu iedzīvotājus mūsdienu izaicinājumiem, jo īpaši zaļo un digitālo pārkārtošanos, un

lai nodrošinātu viņiem iespēju attīstīt nepieciešamās prasmes. Īpaša uzmanība tiek pievērsta apmācībām digitālo prasmju uzlabošanai, ņemot vērā to aizvien lielāko nozīmi darba tirgū un sabiedrībā.

9. attēls. Izglītības vai apmācības dalībnieku skaita dinamika

Avots: atvēršanas un noturības rezultātu pārskats.

2.2. Lielāka pārredzamība maksājumu pieprasījumā

Saskaņā ar ANM regulas 24. pantu ANM līdzekļus var izmaksāt tikai ar nosacījumu, ka ir apmierinoši izpildīti konkrētie atskaites punkti un mērķrādītāji, uz kuriem attiecas maksājuma pieprasījums. Komisijas veiktā atskaites punktu un mērķrādītāju novērtēšana ir viens no galvenajiem ANM elementiem, un tam nepieciešama detalizēta analīze, lai noteiktu, vai dalībvalstis ir apmierinoši izpildījušas savas saistības.

2023. gada 21. februārī publicētajā paziņojumā par ANM divu gadu gadadienu²¹ Komisija iepazīstināja ar īstenošanas rīkiem, ko tā izmanto, novērtējot maksājumu pieprasījumus, tādējādi palielinot paredzamību un pārredzamību. Paziņojumā un tā pielikumos sniegts detalizēts apraksts gan par atskaites punktu un mērķrādītāju novērtēšanas sistēmu, gan par maksājumu apturēšanas metodiku.

Satvars atskaites punktu un mērķrādītāju novērtēšanai saskaņā ar ANM regulu

Komisija 2023. gada februārī publicēja pamatprincipus atskaites punktu un mērķrādītāju apmierinošas izpildes novērtēšanai, lai palīdzētu valstu iestādēm, ieinteresētajām personām un plašākai sabiedrībai izprast, kā pirms katras līdzekļu izmaksas tiek novērtēta ar ANM atbalstīto pasākumu īstenošana.

²¹Sk. [COM\(2023\) 99 final](#).

Atskaites punktu un mērķrādītāju apmierinoša izpilde tiek novērtēta, pamatojoties uz PID, ar kuriem apstiprina ANP. Komisija balstās uz katra atskaites punkta un mērķrādītāja aprakstu, ņemot vērā to kontekstu un mērķi, lai noteiktu prasības, kas dalībvalstīm jāizpilda. Pēc tam, pamatojoties uz dalībvalstu sniegtiem pienācīgiem pamatojumiem, tā nosaka, vai konkrēts atskaites punkts vai mērķrādītājs ir apmierinoši izpildīts. Ierobežotā skaitā apstākļu un piemērojot *de minimis* principu, var pieņemt minimālas novirzes, kas saistītas ar summām, formālajām prasībām, termiņiem vai būtību. Pilna metodika, kas atspoguļo sistēmu, ko Komisija izmanto, veicot maksājuma pieprasījuma novērtēšanu, ir izklāstīta 2023. gada 21. februārī publicētā paziņojuma I pielikumā²².

Maksājumu apturēšanas process

Komisija 2023. gada februārī publicēja arī metodiku, lai, pilnībā ievērojot vienlīdzīgas attieksmes un proporcionalitātes principus, noteiktu apturamo summu, ja kāds atskaites punkts vai mērķrādītājs nav izpildīts apmierinoši. ANM regulā ir noteikti ārkārtas apstākļi, kad dalībvalstis var saskarties ar pasākumu īstenošanas kavēšanos, kas ietekmē dažu atskaites punktu un mērķrādītāju savlaicīgu izpildi. Šādām situācijām nevajadzētu kavēt to maksājumu veikšanu, kas attiecas uz atskaites punktiem un mērķrādītājiem, kuri izpildīti apmierinoši²³. Tādējādi regulā ir paredzēts mehānisms, kas dalībvalstīm dod papildu laiku (līdz sešiem mēnešiem) attiecīgā atskaites punkta vai mērķrādītāja īstenošanai. Šādā situācijā ANM regula paredz iespēju Komisijai daļēji vai pilnībā apturēt maksājumus, tādējādi arī nodrošinot pareizas finanšu pārvaldības principa ievērošanu.

Maksājumu apturēšana ļauj dalībvalstīm iesniegt maksājuma pieprasījumu pat tad, ja vēl nav izpildīti visi atskaites punkti un mērķrādītāji. Saskaņā ar apturēšanas procedūru (10. attēls) dalībvalstīm pēc apturēšanas lēmuma pieņemšanas ir seši mēneši laika, lai izpildītu attiecīgos atskaites punktus un mērķrādītājus; pēc šā laikposma tos uzskata par neizpildītiem. Visbeidzot, ja dalībvalsts šajā sešu mēnešu laikposmā attiecīgo atskaites punktu vai mērķrādītāju izpildīt nespēj, tās finanšu iemaksa vai aizdevuma atbalsts tiek neatgriezeniski samazināts saskaņā ar ANM regulas 24. panta 6. punktu. Pilnīga metodika, kurā sīki izklāstīts apturamās summas aprēķins, ir sniegta 2023. gada 21. februārī publicētā paziņojuma II pielikumā.

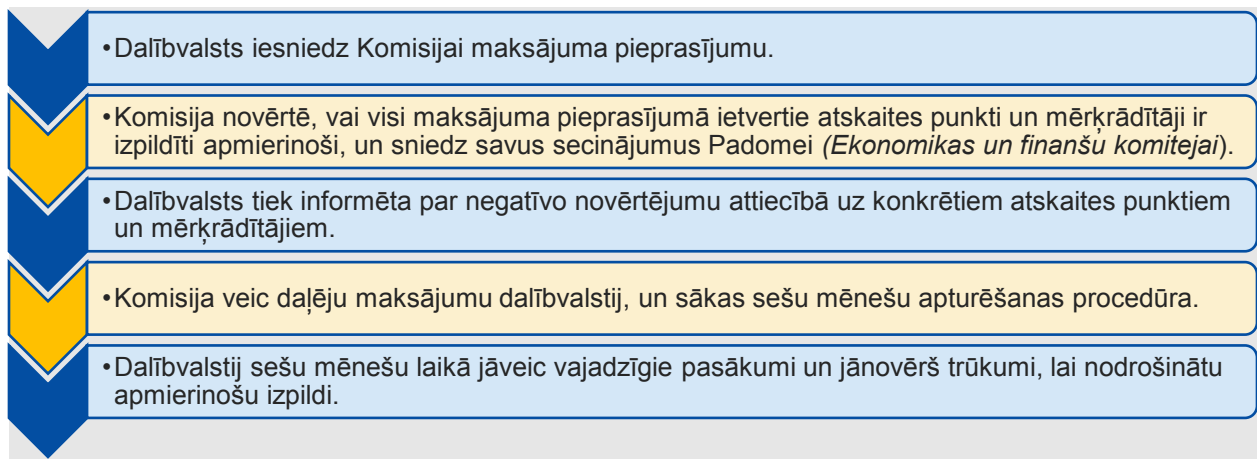
Komisija 2023. gadā saskārās ar pirmajiem neapmierinošas izpildes gadījumiem²⁴. Katrā gadījumā Komisija vēstulē attiecīgajai dalībvalstij norādīja iemeslu, kāpēc atskaites punkti vai mērķrādītāji tika uzskatīti par neizpildītiem, un ar tiem saistīto summu, kas apturama saskaņā ar ANM regulā paredzētajām procedūrām. Attiecīgās dalībvalsts prerogatīva ir sniegt šo informāciju Ekonomikas un finanšu komitejai (EFK). Līdz šim attiecīgās dalībvalstis ir nosūtījušas savu vēstuli EFK.

10. attēls. Maksājumu apturēšanas process

²²Sk. [COM\(2023\) 99 final](#).

²³ Daļēja apturēšana nav iespējama, ja nav izpildīti atskaites punkti vai mērķrādītāji, kas saistīti ar dalībvalsts kontroles sistēmu un kas ir nepieciešami Savienības finanšu interešu aizsardzībai. Šādā gadījumā vienmēr tiek apturēts viss maksājums un visi turpmākie periodiskie maksājumi, līdz tiek novērsta neizpilde.

²⁴ Lietuvas maksājuma pieprasījumu skatīt šeit: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_23_1286.

Avots: Eiropas Komisija

2.3. ANM atskaites punktu un mērķrādītāju atcelšana

ANM regulas 24. panta 3. punkta otrajā teikumā norādīts, ka *“apmierinoši izpildīti starpposma rādītāji un mērķrādītāji nozīmē, ka attiecīgā dalībvalsts nav atcēlusi pasākumus, kas saistīti ar iepriekš apmierinoši izpildītiem starpposma rādītājiem un mērķrādītājiem.”*

Šodien kopā ar šo ziņojumu Komisija publicē savu regulējumu šā noteikuma piemērošanai (sk. II pielikumu). Ar šo regulējumu tiek ņemts vērā Eiropas Revīzijas palātas ieteikums²⁵ un nodrošināta juridiskā skaidrība un pārredzamība attiecībā uz procesu, kas jāievēro atcelšanas gadījumā, nodrošinot ANM nepārtrauktu īstenošanu un ES finanšu interešu aizsardzību. Komisija var pārskatīt un grozīt šo metodiku, jo tā apkopo vairāk pieredzes tās piemērošanā.

2.4. ANP pārskatīšana

Plānā REPowerEU ir atzīts, ka ANM var būt būtiska nozīme drošas, cenas ziņā pieejamas un tīras enerģijas nodrošināšanā, un grozītā ANM regula stājās spēkā 2023. gada februārī kā daļa no Komisijas reakcijas uz nesējamiem notikumiem enerģētikas un ģeopolitikas jomā. Tādējādi ANM regula tika grozīta, lai atbalstītu jaunas vai plašāka mēroga reformas un investīcijas, kas vērstas uz enerģijas (jo īpaši fosilā kurināmā) piegādes dažādošanu, palielinātu enerģijas ietaupījumus, paātrinātu pāreju uz tīru enerģiju un galu galā palielinātu Savienības energosistēmas noturību, drošību un ilgtspēju. Lai varētu izmantot papildu līdzekļus, grozītajā ANM regulā dalībvalstis tiek aicinātas pārskatīt savus ANP, lai pievienotu jaunas vai “paplašinātas” ar enerģētiku saistītas reformas un investīcijas, izmantojot īpašu “REPowerEU nodaļu”. Ar grozīto regulu ievieš arī virkni REPowerEU mērķu, kas ar šiem papildu pasākumiem jāsasniedz (sk. grozītās ANM regulas 21.c pantu).

ANP ātra īstenošana joprojām ir galvenā prioritāte, un ANP pārskatīšana un REPowerEU nodaļu iesniegšana nedrīkstētu kavēt dalībvalstis ievērot PID paredzētos termiņus. Dalībvalstīm būtu jāturpina darīt visu iespējamo, lai laikus iesniegtu maksājumu pieprasījumus un nodrošinātu reformu un investīciju virzību, radot iespēju laikus izmaksāt naudas līdzekļus.

²⁵ Īpašais ziņojums Nr. 07/2023: Komisijas ANM kontroles sistēmas izstrāde

Kopš grozītās ANM regulas stāšanās spēkā 2023. gada februārī 20 dalībvalstis iesniedza savus grozītos ANP kopā ar *REPowerEU* nodaļām, kas veicinās dalībvalstu pāreju uz atjaunīgi energoresursu izmantošanu, palielinās energoefektivitāti un samazinās Eiropas atkarību no Krievijas fosilā kurināmā.

Pašreizējais stāvoklis saistībā ar ANP grozījumiem un *REPowerEU* nodaļu iesniegšanu

Dalībvalstis var iesniegt Komisijai pamatotu pieprasījumu tai sagatavot priekšlikumu grozīt vai aizstāt spēkā esošos ANP, pamatojoties uz četriem pārskatīšanas pamatojumiem²⁶. Pirmkārt, dalībvalstīm būtu jāierosina jaunas vai “paplašinātas” ar enerģētiku saistītas reformas un investīcijas, izmantojot īpašu “*REPowerEU* nodaļu”. Otrkārt, saskaņā ar 18. panta 2. punktu dalībvalstis var ierosināt palielināt vai samazināt savu pasākumu summas, lai ņemtu vērā atjaunināto maksimālo finanšu iemaksu, kas publicēta 2022. gada 30. jūnijā. Treškārt, dalībvalstīm ir iespēja saskaņā ar ANM regulas 21. pantu pieprasīt grozīt savu plānu, ja viens vai vairāki ANP atskaites punkti un mērķrādītāji objektīvu apstākļu dēļ vairs nav sasniedzami. Visbeidzot, dalībvalstīm līdz 2023. gada 31. augustam bija jāpieprasa atbalsts no ANM aizdevuma komponenta un attiecīgi jāpārskata savi plāni, iesniedzot tos Komisijai novērtēšanai. Plašāka informācija par aizdevuma komponentu ir sniegta nākamajā iedaļā.

Laikposmā līdz 2023. gada 1. septembrim Komisija ir saņēmusi 25 grozītus ANP un 20 *REPowerEU* nodaļas (4. tabula). Padome pieņēma astoņus grozītus ANP (Vācijas, Igaunijas, Īrijas, Francijas, Luksemburgas, Maltas, Slovākijas un Somijas ANP), no kuriem četri ietver *REPowerEU* nodaļas (Igaunijas, Francijas, Maltas un Slovākijas ANP). Šā gada ziņojuma sagatavošanas laikā Komisija vērtēja 16 dalībvalstu ierosinātos grozījumus. 5. tabulā ir izklāstīts juridiskais pamats, ko dalībvalstis izmanto savu ANP grozīšanai atbilstīgi ANM regulai.

*4. tabula. Pārskata tabula — iesniegtie grozītie ANP un *REPowerEU* nodaļas²⁷*

	Iesniegšanas datums	Iesniegta <i>REPowerEU</i> nodaļa	Komisijas pozitīvā novērtējuma datums	Padomes pieņemšanas datums
Beļģija	2023. gada 20. jūlijs	Jā	Notiek vērtēšana	
Bulgārija				
Čehija	2023. gada 30. jūnijs	Jā	Notiek vērtēšana	
Dānija	2023. gada 31. maijs	Jā	Notiek vērtēšana	
Vācija	2022. gada 9. decembris	Nē	2023. gada 17. janvāris	2023. gada 14. februāris
Igaunija	2023. gada 9. marts	Jā	2023. gada 12. maijs	2023. gada 16. jūnijs
Īrija	2023. gada 22. maijs	Nē	2023. gada 26. jūnijs	2023. gada 14. jūlijs
Grieķija	2023. gada 31. augusts	Jā	Notiek vērtēšana	
Spānija	2023. gada 6. jūnijs	Jā	Notiek vērtēšana	
Francija	2023. gada 20. aprīlis	Jā	2023. gada 26. jūnijs	2023. gada 14. jūlijs
Horvātija	2023. gada	Jā	Notiek vērtēšana	

²⁶ Plašāku informāciju par esošo plānu grozīšanas procesu un *REPowerEU* nodaļu sagatavošanas kārtību skatīt Komisijas paziņojumā “Norādījumi par atvērto izvēli un noturības plāniem *REPowerEU* kontekstā” ([2023/C 80/01](#)).

²⁷ Beigu datums — 2023. gada 1. septembris (ieskaitot).

	Iesniegšanas datums	Iesniegta <i>REPowerEU</i> nodaļa	Komisijas pozitīvā novērtējuma datums	Padomes pieņemšanas datums
	31. augusts			
Itālija	2023. gada 11. jūlijs	Nē	2023. gada 28. jūlijs	Vēl nav pieņemts
	2023. gada 7. augusts	Jā	Notiek vērtēšana	
Kipra	2023. gada 1. septembris	Jā	Notiek vērtēšana	
Latvija				
Lietuva	2023. gada 30. jūnijs	Jā	Notiek vērtēšana	
Luksemburga	2022. gada 11. novembris	Nē	2022. gada 9. decembris	2023. gada 17. janvāris
Ungārija	2023. gada 31. augusts	Jā	Notiek vērtēšana	
Malta	2023. gada 26. aprīlis	Jā	2023. gada 26. jūnijs	2023. gada 14. jūlijs
Nīderlande	2023. gada 6. jūlijs	Jā	Notiek vērtēšana	
Austrija	2023. gada 14. jūlijs	Jā	Notiek vērtēšana	
Polija	2023. gada 31. augusts	Jā	Notiek vērtēšana	
Portugāle	2023. gada 26. maijs	Jā	Notiek vērtēšana	
Rumānija				
Slovēnija	2023. gada 14. jūlijs	Jā	Notiek vērtēšana	
Slovākija	2023. gada 26. aprīlis	Jā	2023. gada 26. jūnijs	2023. gada 14. jūlijs
Somija	2023. gada 26. janvāris	Nē	2023. gada 28. februāris	2023. gada 7. marts
Zviedrija	2023. gada 24. augusts	Jā	Notiek vērtēšana	

Avots: Eiropas Komisija.

5. tabula. Juridiskais pamats, ko dalībvalstis izmanto, grozot savus ANP

	<i>REPowerEU</i> nodaļas pievienošana (21.c pants)	Korekcija pēc maksimālās finanšu iemaksas atjaunināšanas (18. panta 2. punkts)	Grozījumi objektīvu apstākļu dēļ (21. pants)	Papildu pasākumi, lai apgūtu papildu ANM aizdevumus (14. pants)
Beļģija	•	•	•	•
Bulgārija				
Čehija	•	•	•	•
Dānija	•			
Vācija			•	
Igaunija	•	•	•	
Īrija			•	
Griekija	•		•	•
Spānija	•	•	•	•
Francija	•	•	•	
Horvātija	•	•	•	•
Itālija	•	•	•	
Kipra	•	•	•	
Latvija				
Lietuva	•	•	•	•
Luksemburga		•		
Ungārija	•		•	•
Malta	•	•	•	
Nīderlande	•		•	
Austrija	•		•	
Polija	•	•	•	•

	REPowerEU nodaļas pievienošana (21.c pants)	Korekcija pēc maksimālās finanšu iemaksas atjaunināšanas (18. panta 2. punkts)	Grozījumi objektīvu apstākļu dēļ (21. pants)	Papildu pasākumi, lai apgūtu papildu ANM aizdevumus (14. pants)
Portugāle	•	•	•	•
Rumānija				
Slovēnija	•	•	•	•
Slovākija	•	•	•	
Somija		•		
Zviedrija	•	•		

Avots: Eiropas Komisija.

Pārskatītais neatmaksājamais atbalsts saskaņā ar ANM

Saskaņā ar ANM regulas 18. panta 2. punktu dalībvalstis var atjaunināt savus ANP, lai ņemtu vērā atjaunināto maksimālo finanšu iemaksu, kas publicēta 2022. gada 30. jūnijā. Dalībvalstis, kurām ir samazināta maksimālā finanšu iemaksa, var attiecīgi pārskatīt savus plānus. Dalībvalstis, kurām ir palielināta maksimālā finanšu iemaksa, var izmantot šos papildu resursus, lai finansētu pārskatītajos plānos vai REPowerEU nodaļā iekļautās investīcijas un reformas. 6. tabulā ir sniegts pārskats par dalībvalstu neatmaksājamā finansiālā atbalsta izmaiņām saskaņā ar 18. pantu.

6. tabula. Neatmaksājamā finansiālā atbalsta izmaiņas saskaņā ar ANM regulas 18. pantu

	Neatmaksājamā finansiālā atbalsta izmaiņas saskaņā ar 18. pantu (EUR, faktiskajās cenās)
Beļģija	-1 400 569 368
Bulgārija	-578 533 524
Čehija	603 614 884
Dānija	-122 251 741
Vācija	2 405 023 531
Igaunija	-106 027 582
Īrija	-74 597 916
Grieķija	-343 234 449
Spānija	7 701 317 190
Francija	-1 919 823 196
Horvātija	-785 114 933
Itālija	143 242 804
Kipra	-90 187 539
Latvija	-128 150 411
Lietuva	-125 059 297
Luksemburga	-10 834 458
Ungārija	-1 363 094 805
Malta	-58 127 595
Nīderlande	-1 253 935 169
Austrija	289 454 205
Polija	-1 330 690 569
Portugāle	1 633 096 593
Rumānija	-2 119 187 698
Slovēnija	-285 970 648
Slovākija	-322 838 535
Somija	-263 289 938
Zviedrija	-107 279 840

Avots: Eiropas Komisija.

Aizdevumi saskaņā ar ANM

Lai finansētu jaunas investīcijas un reformas, kas iekļautas *REPowerEU* nodaļā, dalībvalstis var izmantot arī ļoti izdevīgos ANM aizdevumu finansēšanas nosacījumus — šie aizdevumi tām bija jāpieprasa līdz 2023. gada 31. augustam. 7. tabulā dalījumā pa dalībvalstīm ir sniegts pārskats par pieprasījumiem (arī aizdevumu summām), ko dalībvalstis iesniegušas līdz tiesību aktā noteiktajam termiņam. Šī informācija 2023. gada 1. septembrī tika darīta zināma arī Eiropas Parlamentam un Padomei.

7. tabula. Dalībvalstu pieprasītie aizdevumi laikposmā līdz 2023. gada 31. augustam

	Saskaņā ar pirmajiem ANP piešķirto aizdevumu summa (EUR, faktiskajās cenās)	Pieprasīto papildu aizdevumu summa pārskatītajos ANP (EUR, faktiskajās cenās)	Kopējā piešķiramo aizdevumu summa* (EUR, faktiskajās cenās)	Sasniedz vai pārsniedz 6,8 % no NKI maksimālā apjoma
Beļģija		264 200 000	264 200 000	Nē
Bulgārija				Nē
Čehija		818 100 000	818 100 000	Nē
Dānija				Nē
Vācija				Nē
Igaunija				Nē
Īrija				Nē
Grieķija	12 727 538 920	5 000 000 000	17 727 538 920	Jā
Spānija		84 267 050 000	84 267 050 000	Nē
Francija				Nē
Horvātija		4 442 508 187	4 442 508 187	Jā
Itālija	122 601 810 400		122 601 810 400	Jā
Kipra	200 320 000		200 320 000	Nē
Latvija				Nē
Lietuva		1 722 000 000	1 722 000 000	Nē
Luksemburga				Nē
Ungārija		3 920 000 000	3 920 000 000	Nē
Malta				Nē
Nīderlande				Nē
Austrija				Nē
Polija	11 506 500 000	23 034 803 518	34 541 303 518	Jā
Portugāle	2 699 000 000	3 191 756 353	5 890 756 353	Nē
Rumānija	14 942 153 000		14 942 153 000	Jā
Slovēnija	705 370 000	587 000 000	1 292 370 000	Nē
Slovākija				Nē
Somija				Nē
Zviedrija				Nē
ES 27	165 382 692 320	127 247 418 058	292 630 110 378	

Piezīme. *Komisijai saskaņā ar ANM regulas 19. pantu vēl ir jānovērtē aizdevumu pieprasījumi, kas iesniegti līdz 2023. gada 31. augustam, un pārskatītie plāni jāapstiprina Padomei. Tāpēc šajā tabulā ir sniegts tikai provizorisks priekšstats par to, kāda varētu būt kopējā saskaņā ar ANM piešķirto aizdevumu summa.

Avots: Eiropas Komisija.

Saskaņā ar plānu *REPowerEU* dalībvalstis priekšfinansējumu varēs saņemt divās daļās laikposmā no 2023. līdz 2024. gadam. Tas būs iespējams pēc *REPowerEU* nodaļas iesniegšanas, ja Padome līdz 2023. gada 31. decembrim pieņems attiecīgos PID. Saistībā ar *REPowerEU* nodaļās iekļautajiem pasākumiem dalībvalstis varēs pieprasīt priekšfinansējumu līdz 20 % apmērā no *REPowerEU* papildu finansējuma avotiem: emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas (ETS) kvotām, pārskaitījumiem no *Brexit* korekcijas rezerves (BKR), ANM

palielinātā piešķiruma, kas atjaunināts līdz 2022. gada jūnijam, un atlikušās ANM aizdevumu daļas.

2.5. Pašreizējā stāvoklis saistībā ar ANM finansēšanu

Pašreizējais stāvoklis saistībā ar NextGenerationEU finansēšanu

Saskaņā ar *NextGenerationEU* Komisija no 2021. gada vidus līdz 2026. gadam, emitējot ES obligācijas, var piesaistīt līdz 806,9 miljardiem EUR. Tas padara ES par vienu no lielākajiem euro denominēta parāda emitentiem šajā laikposmā. Neraugoties uz tirgus svārstībām pagājušajā gadā, Komisija spēja savlaicīgi izpildīt visas savas līdzekļu izmaksas saistības saskaņā ar *NextGenerationEU* un turpināt īstenot savus mērķus — rezultatīvi un lietderīgi piesaistīt līdzekļus tirgos.

Komisija 2022. gada jūnijā paziņoja par savu finansēšanas plānu laikposmam no 2022. gada jūnija līdz decembrim. Saskaņā ar šo finansēšanas plānu Komisija ilgtermiņa finansējuma veidā piesaistīja papildu 50 miljardus EUR *NextGenerationEU* vajadzībām un papildināja to ar īstermiņa ES parādzīmju emisijām programmā. Emitētās obligācijas bija parasto un zaļo obligāciju kopums, kas pilnībā atbilda *NextGenerationEU* zaļo obligāciju sistēmai. Šie darījumi ir palielinājuši kopējo neatmaksāto *NextGenerationEU* obligāciju summu līdz 171 miljardam EUR, no kuriem 36,5 miljardi EUR tika piesaistīti, emitējot zaļās obligācijas. Decembra beigās ES parādzīmju kopējais atlikums bija 17 miljardi EUR²⁸.

2022. gada decembrī Komisija paziņoja savu finansēšanas plānu laikposmam no 2023. gada janvāra līdz jūnija beigām, un tas ietvēra ilgtermiņa finansēšanas darbības kopsummā līdz 80 miljardiem EUR. Galu galā tika emitētas ES obligācijas 78 miljardu EUR apmērā ar vidējo dzēšanas termiņu aptuveni 14 gadi. Lai nodrošinātu īstermiņa finansējuma vajadzības, Komisija 2023. gada pirmajā pusgadā emitēja arī trīs un sešu mēnešu ES parādzīmes, rīkojot izsoles ik pēc diviem mēnešiem, un 2023. gada jūnija beigās neatmaksāto ES parādzīmju apmērs bija 17,9 miljardi EUR. Divpadsmit izsolēs tika emitētas 24 ES parādzīmes, kuru vidējā vērtība bija aptuveni 1 miljards EUR.

Pateicoties šīm veiksmīgajām emisijām, ES ir varējusi raiti turpināt dalībvalstu ANP finansēšanu, savlaicīgi izmaksājot ieņēmumus. Komisija veica visus maksājumus dalībvalstīm saskaņā ar ANM, tiklīdz bija pienācis to termiņš, — vidēji sešu darbdienu laikā pēc maksājuma apstiprināšanas. Nebija nekādu kavējumu.

Zaļo obligāciju regulējums

---

²⁸ ES obligācijas ir Komisijas galvenais finansēšanas instruments saskaņā ar vienoto finansēšanas pieeju. To dzēšanas termiņš ir 3 vai vairāk gadi. Lai īstenotu savu finansēšanas plānu, Komisija emitē ES obligācijas ar standarta dzēšanas termiņiem (3, 5, 7, 10, 15, 20, 25, 30 gadi). 2021. gada septembrī Komisija sāka emitēt ES parādzīmes — vērtspapīrus ar īsāku dzēšanas termiņu (līdz vienam gadam). ES parādzīmju programma nodrošina papildu elastību Komisijai kā emitentam un atbalsta tās vērtspapīru likviditāti. ES parādzīmju dzēšanas termiņš ir no 3 līdz 6 mēnešiem.

2020. gadā Komisija paziņoja, ka 30 % *NextGenerationEU (NGEU)* obligāciju tiks emitētas kā zaļās obligācijas. Tas apliecina Komisijas apņemšanos nodrošināt finansējuma ilgtspēju, ieviešot tirgū jaunu, augsti novērtētu un likvīdu zaļo aktīvu, plašam investoru lokam nodrošinot piekļuvi zaļajām investīcijām un nostiprinot Eiropas Savienības un euro lomu ilgtspējīgos finanšu tirgos.

Ar *NextGenerationEU* zaļo obligāciju ieņēmumiem tiek finansēta ar klimatu saistīto ANM izdevumu daļa. Katrai dalībvalstij vismaz 37 % no savas valsts ANP kopējās vērtības ir jāvelta ar klimatu saistītām investīcijām un reformām. Dalībvalstis ir pārsniegušas šo mērķrādītāju, un aplēstie izdevumi klimata jomā pašlaik ir aptuveni 40 %.

Komisija 2021. gada oktobrī emitēja savu pirmo *NextGenerationEU* zaļo obligāciju. Ar šo 15 gadu termiņa obligāciju palīdzību Komisija piesaistīja 12 miljardus EUR, kas ir līdz šim lielākais zaļo obligāciju darījums pasaulē.

***NextGenerationEU* zaļo obligāciju izdevumi līdz šim galvenokārt attiecas uz energoefektivitāti (47,6 % no piešķirtajiem izdevumiem) un videi draudzīgu transportu un infrastruktūru (42 %).** Pielāgošanās klimata pārmaiņām ir trešā lielākā izdevumu kategorija (5,6 % no izdevumiem) no deviņām izdevumu kategorijām, kurām var piešķirt *NextGenerationEU* zaļo obligāciju ieņēmumus.

2.6. ANM īstenošanas kontrole un revīzija

ANM ir uz sniegumu balstīts instruments. Komisijas maksājumi dalībvalstīm tiek veikti, pamatojoties uz to, vai ir apmierinoši izpildīti iepriekš noteikti atskaites punkti un mērķrādītāji, kas izklāstīti ANP. Attiecībā uz katru atvēršanas un noturības plānu PID ir noteikts saistīto atskaites punktu un mērķrādītāju kopums, kā arī katra maksājuma attiecīgā summa. Rezultātā ANM maksājumu likumība un pareizība ir atkarīga tikai no tā, vai ir apmierinoši izpildīti atskaites punkti un mērķrādītāji. Dalībvalstis ir ANM līdzekļu saņēmējas, un pēc šo līdzekļu izmaksāšanas tie nonāk valsts budžetā.

ANM kontroles sistēma ir pielāgota ANM kā ES izdevumu programmas unikālajām iezīmēm, un tās pamatā ir divi galvenie pilāri: no vienas puses, darījumu likumība un pareizība, kas ir Komisijas galvenā atbildības joma, un, no otras puses, Savienības finanšu interešu aizsardzību, par ko galvenokārt atbildīgas ir dalībvalstis, bet par ko īpašas pārbaudes veic arī Komisija.

Komisija ir vēl vairāk nostiprinājusi ANM kontroles sistēmas stabilitāti, tajā skaitā tās revīzijas darbu. Revīziju rezultātos un apsvērumos nav identificēti kritiski vai augsti riskus, kas būtu jāatzīst ticamības apliecinājumā, kuru ECFIN ĢD ģenerāldirektors sniedza savā gada darbības pārskatā²⁹, kas attiecas uz ANM.

---

²⁹ 2022. gada darbības pārskats par ekonomikas un finanšu lietiņiem, pieejams tīmekļa vietnē https://commission.europa.eu/publications/annual-activity-report-2022-economic-and-financial-affairs_lv.

Saistību un maksājumu likumības un pareizības kontroles

Komisijas kontroles vidi veido divi līmeņi: *ex ante* kontroles pirms maksājuma veikšanas un *ex post* revīzijas pēc to veikšanas.

Kad dalībvalsts iesniedz maksājuma pieprasījumu, Komisija, veicot *ex ante* kontroli, novērtē, vai katrs atskaites punkts un mērķrādītājs, ko dalībvalsts norādījusi kā pabeigtu, ir apmierinoši izpildīts. Lai pārbaudītu, vai atskaites punkti un mērķrādītāji ir apmierinoši izpildīti, dalībvalstu iesniegtos pierādījumus novērtē īpašas valstu grupas, kurās iesaistītas vairākas Komisijas struktūras. Komisija var pieprasīt papildu informāciju un pieņemt lēmumu veikt papildu kontroles, lai pirms maksājuma veikšanas iegūtu vajadzīgo papildu pārliecību par atskaites punktu un mērķrādītāju sasniegšanu. Ja daži atskaites punkti un mērķrādītāji nav apmierinoši izpildīti, maksājumu var daļēji apturēt.

2022. gadā Komisija novērtēja 13 maksājumu pieprasījumus, kas ietvēra 366 atskaites punktus un mērķrādītājus, un secināja, ka visi atskaites punkti un mērķrādītāji ir izpildīti apmierinoši. Līdz ar to 2022. gadā nebija nepieciešams apturēt vai samazināt maksājumus.

Komisija veic arī uz risku balstītas *ex post* revīzijas attiecībā uz atskaites punktiem un mērķrādītājiem nolūkā iegūt papildu pārliecību, ka dalībvalsts sniegtā informācija ir pareiza. Saskaņā ar savu revīzijas stratēģiju 2022. gadā Komisija veica septiņas atskaites punktu un mērķrādītāju *ex post* revīzijas saistībā ar Francijas, Itālijas, Portugāles, Horvātijas un Rumānijas iesniegtajiem pirmajiem maksājumu pieprasījumiem, kā arī Horvātijas un Spānijas iesniegtajiem otrajiem maksājumu pieprasījumiem. Pamatojoties uz riska novērtējumu, revīzijas darbs aptvēra visus 15 atskaites punktus un mērķrādītājus, kas identificēti kā “augsta riska”, un 12 atskaites punktus un mērķrādītājus, kas identificēti kā “vidēja riska”. 2023. gadā tiek veiktas vēl septiņas revīzijas saistībā ar maksājumu pieprasījumiem no Austrijas, Čehijas, Dānijas, Grieķijas, Luksemburgas, Slovākijas un Spānijas. Pamatojoties uz līdz šim sagatavotajiem galīgajiem revīzijas ziņojumiem, Komisija secināja, ka revidētie atskaites punkti un mērķrādītāji ir izpildīti apmierinoši. Ja Komisija *ex post* posmā būtu uzskatījusi, ka kāds no atskaites punktiem vai mērķrādītājiem nav apmierinoši izpildīts, tā būtu uzsākusi finanšu korekciju procedūras, lai atgūtu nepamatoti izmaksāto maksājuma daļu.

Kontroles nolūkā nodrošināt pienācīgu Savienības finanšu interešu aizsardzību ANM regulas 22. pantā noteiktajā veidā

Katrai dalībvalstij ir jāievieš un jāuztur iedarbīgas un efektīvas kontroles sistēmas un attiecīgi jārikojas, lai aizsargātu Savienības finanšu intereses. Katrai dalībvalstij savā atveseļošanas un noturības plānā bija detalizēti jāapraksta valsts kontroles sistēma, un Komisija šīs sistēmas varēja novērtēt kā “pietiekamas” (A) vai “nepietiekamas” (C). Ja dalībvalsts ierosinātie pasākumi tiktu novērtēti kā nepietiekami, plāns netiktu apstiprināts. Novērtējot piecus ANP, kas apstiprināti 2022. gadā pēc iepriekšējā gada ziņojuma pieņemšanas, Komisija secināja, ka tiem tāpat kā pārējiem 22 ANP ir atbilstoša kontroles

sistēma. Tāpat kā iepriekšējos novērtējumos arī 2022. gadā Komisija katrā no pieciem pozitīvi novērtētajiem ANP konstatēja dažus trūkumus un pieprasīja attiecīgajām dalībvalstīm veikt papildu korektīvos pasākumus, pievienojot valstu attiecīgajos ANP konkrētus atskaites punktus saistībā ar revīziju un kontroli. Attiecīgie atskaites punkti un mērķrādītāji ir iekļauti PID pielikumā, un tie ir jāizpilda, pirms var veikt kārtējo maksājumu. Saņemot attiecīgo maksājuma pieprasījumu, Komisija novērtē, vai šie īpašie ar revīziju un kontroli saistītie atskaites punkti ir izpildīti apmierinoši, un analizē iesniegtās pārvaldības deklarācijas un revīzijas kopsavilkumus.

Turklāt saskaņā ar savu revīzijas stratēģiju Komisija veic sistēmas revīzijas, kuru pamatā ir Komisijas rīcībā esošā informācija, kā arī dalībvalstu iesniegtie revīzijas kopsavilkumi un pārvaldības deklarācijas kopā ar to maksājumu pieprasījumiem. Veicot sistēmas revīziju, Komisija pārbauda procedūras, kas dalībvalstīs ieviestas nolūkā novērst, atklāt un vērst par labu krāpšanas, korupcijas un interešu konfliktu gadījumus, kā arī dubulto finansējumu. Tas ietver arī uz risku balstītas sistēmu pārbaudes, kuru laikā vāc un saglabā datus par saņēmējiem, darbuņēmējiem, apakšuzņēmējiem un faktiskajiem īpašniekiem. Komisija ir pilnvarota atgūt līdzekļus vai uzsākt finanšu korekcijas, ja ir konstatēta krāpšana, korupcija vai interešu konflikts, ko dalībvalstis nav novērsušas, vai ja dalībvalstis nopietni pārkāpj finansēšanas un aizdevuma nolīgumos paredzētās saistības.

Komisija 2022. gadā veica 16 sistēmas revīzijas³⁰ un vēl 11 revīzijas 2023. gadā³¹ un attiecīgos gadījumos izdeva ieteikumus ar stingriem īstenošanas termiņiem, un līdz 2023. gada beigām katrā dalībvalstī būs veikusi vismaz vienu revīziju. Turklāt Komisija šo revīziju ietvaros pārlicinās, vai dalībvalstu sistēmas kopumā nodrošina un pārbauda atbilstību ES un valstu noteikumiem, tajā skaitā specifiskiem publiskā iepirkuma procedūras elementiem un valsts atbalsta noteikumiem. Ņemot vērā Eiropas Revīzijas palātas ieteikumus, Komisija ir vēl vairāk pastiprinājusi revīzijas darbu, piemēram, veicot mērķtiecīgākas sistēmas revīzijas gadījumos, kad tiek konstatēti trūkumi vai riski.

Turklāt Komisija veic arī **revīziju par dalībvalstu revīzijas iestāžu veikto darbu.** Šo atbilstības revīziju mērķis ir novērtēt valsts līmenī veiktā darba uzticamību gan attiecībā uz atskaites punktu un mērķrādītāju revīzijām, gan valsts kontroles sistēmu revīzijām, lai nodrošinātu atbilstību ES un valsts noteikumiem un ES finanšu interešu aizsardzību.

2.7. Informēšana par ANP īstenošanu un pārredzamību

Starpinstitucionālais dialogs un informācijas un viedokļu apmaiņa

Kopš ANM īstenošanas sākuma Komisija cieši sadarbojas ar Eiropas Parlamentu un Padomi. Komisija turpina nekavējoties un ar vienādiem nosacījumiem informēt gan Eiropas

³⁰ Saistībā ar Bulgāriju, Kipru, Čehiju, Dāniju, Igauniju, Somiju, Grieķiju, Īriju, Itāliju, Latviju, Maltu, Poliju, Slovākiju, Slovēniju un Spāniju.

³¹ Saistībā ar Austriju, Beļģiju, Horvātiju, Franciju, Vāciju, Ungāriju, Itāliju, Luksemburgu, Portugāli, Rumāniju un Zviedriju.

komunikācijas un redzamības prasības. Tie ietver komunikācijas stratēģijas izveidi, attiecīgā gadījumā ES emblēmas izvietošanu kopā ar attiecīgu paziņojumu par finansējumu un vienotas tīmekļa vietnes izveidi un uzturēšanu. Neraugoties uz šiem komunikācijas un redzamības pienākumiem, 2022. gada Eurobarometra aptaujas³⁴ rezultāti liecina, ka, lai gan ES iedzīvotāji ir labi informēti par to, ka viņu valstīs pastāv ANP (informētība dažādās valstīs ir atšķirīga), nav pietiekamas izpratnes par to, ka ANP (pilnībā vai daļēji) finansē ES. Tas nozīmē, ka dalībvalstīm jāpastiprina savi centieni. Komisija turpina sarunas ar dalībvalstīm, lai nodrošinātu, ka tās pilda savas saistības. Atbilstība komunikācijas prasībām ir arī sistemātiski iekļauta Komisijas veiktajās atskaites punktu un mērķrādītāju *ex post* revīzijās. Komisija sniedz norādījumus dalībvalstīm, izmantojot divpusēju informācijas apmaiņu un tīklu *INFORM EU*, kas apvieno dalībvalstu un Komisijas komunikācijas speciālistus, kuri strādā ar visiem ES fondiem, arī ANM. Turklāt šajā kontekstā Komisija turpina sniegt atbalstu dalībvalstīm, lai tās varētu īstenot ANP iekļautās komunikācijas stratēģijas. Astoņas dalībvalstis pašlaik piedalās TAI atbalstītā daudzvalstu projektā par spēju veidošanu rezultatīvai informēšanai par ANP sniegtajiem ieguvumiem.

---

³⁴ <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2653>.

ANM atbalstīto projektu interaktīvā karte

Lai ātri īstenotu ANM un efektīvi sasniegtu tā mērķus, ir nepieciešams arvien augstāks pārredzamības līmenis attiecībā uz tā darbību un ANM finansējuma konkrēto izlietojumu dalībvalstīs. Šajā nolūkā Komisija regulāri publicē informāciju ANM veltītajā tīmekļa vietnē³⁵ (arī par atsevišķiem ANP īpašās valstu lapās³⁶) un ir izveidojusi atvērto un noturības rezultātu pārskatu³⁷, kurā reāllaikā tiek sniegta informācija par izmaksātajām summām un dalībvalstu panākto progresu, kā arī papildu dati, rādītāji un tematiskās analīzes.

Lai vēl vairāk palielinātu ANM redzamību un pārredzamību, Komisija ir izveidojusi interaktīvu projektu karti³⁸, kurā parādīti katrā dalībvalstī ar ANM līdzekļiem atbalstītie projekti. Kartē ir sniegts pārskats par atsevišķām reformām un investīcijām, norādīta to ģeogrāfiskā atrašanās vieta un sniegta informācija par to pašreizējo stāvokli. Kartē ir iekļautas arī saites uz tiešsaistes resursiem, kuros sniegta detalizētāka informācija, piemēram, valsts ANM tīmekļa vietnēm un, ja iespējams, konkrētu ANM finansēto projektu tīmekļa vietnēm. Karte oficiāli tika atklāta 2023. gada 31. martā. Tā tiks regulāri atjaunināta un papildināta ar papildu informāciju par īstenošanu. Pirmā atjaunināšana notika 2023. gada 24. maijā, un kopumā tobrīd bija atspoguļoti vairāk nekā 430 projekti no visām dalībvalstīm.

ANM atbalstīto projektu karte

ANM galasaņēmēji

Ar *REPowerEU* regulu tika pastiprināta pārredzamība attiecībā uz ANM līdzekļu izlietojumu, iekļaujot jaunu pienākumu dalībvalstīm publicēt datus par galasaņēmējiem. ANM kontekstā ar galasaņēmēju saprot galīgo vienību, kas saņem ANM līdzekļus un nav darbuzņēmējs vai apakšuzņēmējs, piemēram, iedzīvotāji, reģionālās vai vietējās iestādes vai MVU. Tā var būt gan juridiska, gan fiziska persona. Saskaņā ar grozītās ANM regulas jauno 25.a pantu dalībvalstīm ir jāizveido publiski pieejams un viegli lietojams portāls, kurā tās publicē datus par 100 galasaņēmējiem, kas saņēmuši vislielāko finansējuma

³⁵ https://commission.europa.eu/business-economy-euro/economic-recovery/recovery-and-resilience-facility_lv.

³⁶ [Valstu lapas](#) tika atjauninātas 2023. gada 19. septembrī, lai atspoguļotu ANM nozīmi *REPowerEU* plāna īstenošanā, kā arī lai ņemtu vērā citas izmaiņas dalībvalstu ANP.

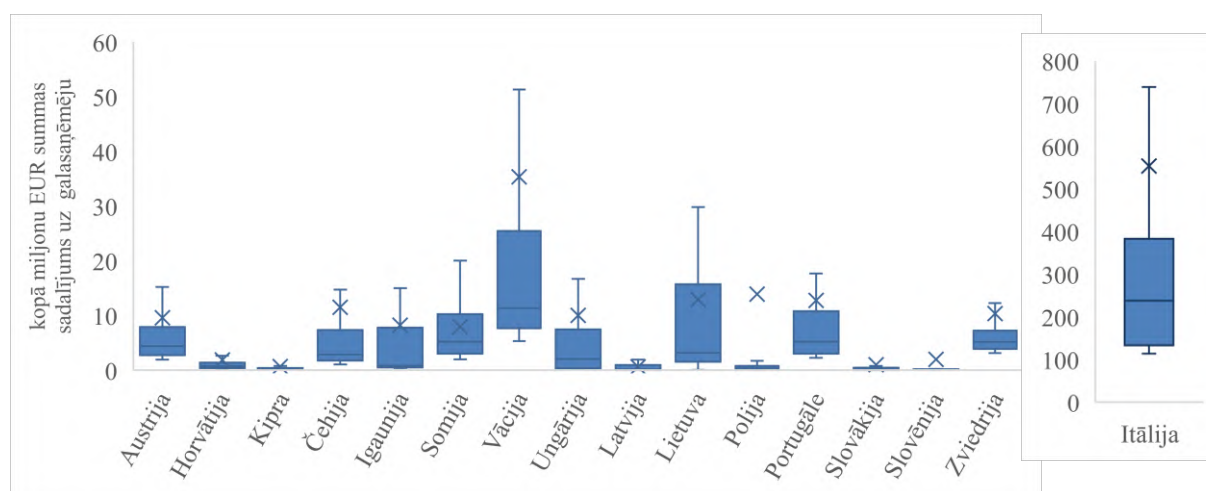
³⁷ https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/index.html.

³⁸ https://commission.europa.eu/business-economy-euro/economic-recovery/recovery-and-resilience-facility_lv#map.

Maksājumu apjoms 100 lielākajiem galasaņēmējiem dalībvalstīs, par kurām ir pieejami dati, ievērojami atšķiras. Tas izskaidrojams ar līdzekļu piešķiršanas atšķirībām dažādās dalībvalstīs un to ANP neviendabīgumu. Lielākā summa, ko saņēmis kāds no sarakstā iekļautajiem galasaņēmējiem, ir vairāk nekā 20 miljardi EUR, bet mazākā summa — 2450 EUR. Visu saņemto summu vidējā vērtība ir gandrīz 49 miljoni EUR, bet mediānas vērtība ir ievērojami zemāka — aptuveni 3 miljoni EUR. Tikpat dažāda ir iekšējā situācija katrā dalībvalstī saistībā ar to, kā ANM finansējums ir sadalīts starp 100 lielākajiem galasaņēmējiem un attiecīgajām lielākajām un mazākajām saņemtajām summām (sk. 11. attēlu).

11. attēls. Lielāko galasaņēmēju amplitūda dalījumā pa dalībvalstīm⁴¹⁴²

Avots: Eiropas Komisijas aprēķini, pamatojoties uz dalībvalstu sniegtajiem galasaņēmēju datiem.

Lielākā daļa no desmit lielākajiem galasaņēmējiem ir publiskas struktūras, un pasākumi, kuriem tie ir saņēmuši ANM finansējumu, ir samērā vienmērīgi sadalīti pa visiem ANM politikas pilāriem. Saskaņā ar Komisijas aplēsēm vidēji gandrīz divas trešdaļas no desmit lielākajiem galasaņēmējiem ir publiskas struktūras un aptuveni 27 % — privātās struktūras (pārējie galasaņēmēji ir dažāda veida)⁴³. Kopumā līdzekļu daļa, ko saņēmuši desmit lielākie galasaņēmēji katrā dalībvalstī (16 dalībvalstīs, par kurām pieejami dati), veido 12,7 % no visiem ANM līdzekļiem, ko saņēmušas šīs 16 dalībvalstis. Ja aplūko tikai tās privātās struktūras, kas ir starp desmit lielākajiem saņēmējiem, tad to saņemto līdzekļu daļa veido aptuveni 1,9 % no visiem ANM līdzekļiem šajās 16 dalībvalstīs. Papildus šiem saņēmējiem ir vēl daudz citu investīciju un shēmu, kas paredzētas tieši MVU visos ANP. Skaidras norādes par to, kādi politikas mērķi un plašas nozares atbalstītas ar ANM finansējumu, var sniegt arī

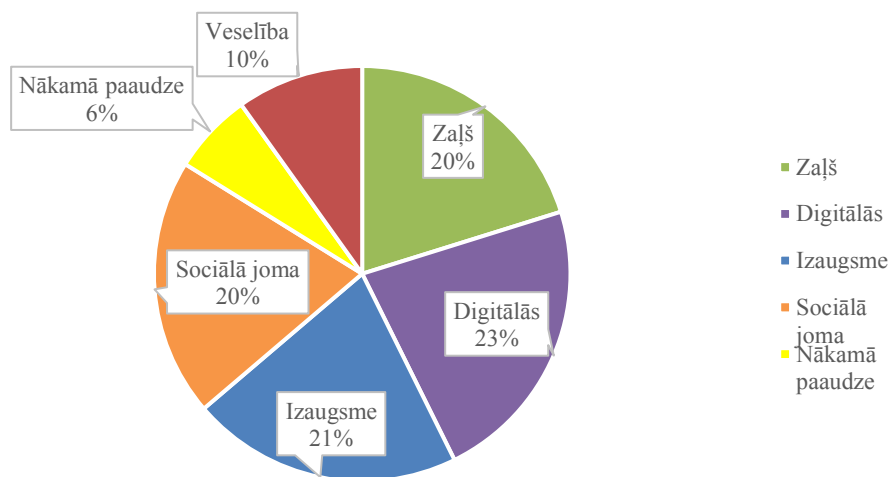
⁴¹ Kastveida un nogriežņa procentīšu diagrammā ir attēlota nepārtraukta mainīgā lieluma izkliedes mediāna, divas amplitūdas robežvērtības un divi nogriežņi. Amplitūdas apakšējā un augšējā robežvērtība atbilst pirmajai un trešajai kvartilei (25. un 75. procentilei). Augšējie (apakšējie) nogriežņi stiepjas no amplitūdas robežvērtības līdz lielākajai vērtībai ne tālāk par (ne vairāk kā) 1,5 no starpkvartīļu amplitūdas (*IQR*). Turklāt, lai norādītu izkliedes novirzi, ir iekļauti vidējās vērtības marķieri.

⁴² Pateicoties lielākam ANM finanšu piešķirumam, 100 galasaņēmēji, kas saņem vislielākās summas no Itālijas ANP, ir saņēmuši ievērojami lielākas summas nekā citas dalībvalstīs, par kurām pieejami dati. Tāpēc, lai palielinātu diagrammas uztveramību, Itālijas plānā paredzētie galasaņēmēji ir attēloti atsevišķi.

⁴³ Saskaņā ar grozītās ANM regulas 25.a pantu dalībvalstīm nav jāsniedz dati, kuros galasaņēmēji iedalīti pēc tā, vai tie ir publiskās vai privātās struktūras. Šeit sniegtie skaitļi ir balstīti uz Komisijas aplēsēm.

saistīto pasākumu, par kuriem galasaņēmēji ir saņēmuši finansējumu, analīze. Pieejamie dati⁴⁴ par 100 lielākajiem galasaņēmējiem liecina, ka saistītie pasākumi starp sešiem politikas pīlāriem sadalīti visumā līdzsvaroti (sk. 12. attēlu) — tas stiprina uzskatu, ka ANM sniegtais atbalsts dalībvalstīm ir visaptveroša un līdzsvarota reakcija uz ekonomisko un sociālo situāciju. Līdz šim pieejamie dati arī liecina, ka lielākie ANM līdzekļu galasaņēmēji lielākoties ir bijuši iesaistīti tādu pasākumu īstenošanā, kas veicina digitālo pārkārtošanos; tiem cieši seko investīcijas gudrā, ilgtspējīgā un iekļaujošā izaugsme, sociālajā un teritoriālajā kohēzijā, kā arī zaļās investīcijas — tas liecina par to, cik lielu nozīmi dalībvalstis ir piešķirušas ekonomikas un sociālās atveseļošanas paātrināšanai pēc Covid-19 krīzes, kā arī — papildinot kohēzijas politikas līdzekļus — ES ekonomikas, sabiedrības un publiskās pārvaldes iestāžu sagatavošanai zaļās un digitālās pārkārtošanās procesiem⁴⁵.

12. attēls. Saņemto summu un saistīto pasākumu, par kuriem atbalstu saņem 100 lielākie galasaņēmēji, ieguldījums sešos politikas pīlāros⁴⁶

Avots: Eiropas Komisijas aprēķini, pamatojoties uz dalībvalstu sniegtajiem galasaņēmēju datiem.

Lielākie maksājumi ir saistīti ar infrastruktūras projektiem, digitalizāciju un mobilitāti, savukārt galasaņēmēji visbiežāk ir saņēmuši finansiālu atbalstu pasākumiem izglītības jomā un citām investīcijām cilvēkkapitālā. Lielākās finansējuma summas, ko galasaņēmēji ir saņēmuši tajās dalībvalstīs, par kurām ir pieejami dati, ir saistītas ar investīcijām teritoriālajā infrastruktūrā un pakalpojumos, e-pārvaldē un digitālajos publiskajos pakalpojumos, kā arī ilgtspējīgā mobilitātē — politikas jomās, kurās investīcijas parasti ir lielas un saistītas ar lielākām izmaksām. Ja aplūko nevis saņemtās summas, bet gan saistīto

⁴⁴ Tajos nav iekļauti dati par galasaņēmējiem Igaunijā, Somijā un Polijā, kuru strukturēti dati par politikas pīlāriem un saistītajām politikas jomām Komisijai nav pieejami.

⁴⁵ Kohēzijas politika attiecas uz līdzīga veida investīcijām, un tā darbojas sinerģijā ar ANM. Kopš pandēmijas sākuma kohēzijas politikas ietvaros tikuši izmaksāti 217,3 miljardi EUR, lai cita starpā atbalstītu zaļo un digitālo pārkārtošanos un uzlabotu dalībvalstu noturību.

⁴⁶ Šie skaitļi ir balstīti uz pīlāru izsekojamības metodiku, kura izstrādāta atveseļošanas un noturības rezultātu pārskata vajadzībām un saskaņā ar kuru katrs ANP pasākums tiek attiecināts uz vienu primāru un vienu sekundāru politikas jomu, lai atspoguļotu to, ka pasākumi var veicināt vairāk nekā viena politikas mērķa sasniegšanu. Seši politikas pīlāri ir: zaļā pārkārtošanās; digitālā pārveide; gudra, ilgtspējīga un iekļaujoša izaugsme; sociālā un teritoriālā kohēzija, veselība un ekonomiskā, sociālā un institucionālā noturība; rīcībpolitikas nākamajai paaudzei.

pasākumu skaitu, redzams, ka 100 lielākie galasaņēmēji visbiežāk ir saņēmuši ANM finansējumu pasākumu īstenošanai vispārējās, profesionālās un augstākās izglītības, e-pārvaldes un digitālo sabiedrisko pakalpojumu, cilvēkkapitāla digitalizācijas un energoefektivitātes jomās. Tas atspoguļo to, ka daudzas dalībvalstis savos plānos ir uzsvērušas izglītības un apmācības pasākumus, kā arī darba ņēmēju, bezdarbnieku un plašākas sabiedrības digitālās pārkārtošanās prasmju pilnveidi un pārkvalifikāciju, kā arī zaļās un digitālās pārkārtošanas veicināšanu.

Nākotnē Komisija turpinās pārskatīt pieejamos datus, lai varētu izdarīt secinājumus par mehānisma īstenošanu. Dati par 100 lielākajiem saņēmējiem tiks izmantoti arī iepriekš minētajā ANM projektu interaktīvajā kartē.

ANM ikgadējie pasākumi

Ikgadējie pasākumi ir galvenie pasākumi saziņai par ANM īstenošanu valstu līmenī. Prasība Komisijai un dalībvalstīm rīkot kopīgus komunikācijas pasākumus par ANM finansējumu ir noteikta ANM regulas 34. pantā un finansēšanas nolīgumu 10. pantā. Šajos pasākumos tiek galvenās iestādes, ieinteresētās personas (tajā skaitā sociālie partneri un pilsoniskās sabiedrības pārstāvji) un ANM atbalsta saņēmēji, lai cita starpā apspriestu progresu, kas panākts, īstenojot dažādus projektus, kurus dalībvalstis ierosinājušas savos valsts ANP. Šajos pasākumos ir aicināti piedalīties arī Eiropas Parlamenta biroji (EPB) dalībvalstīs, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas (EESK) valstu pārstāvji un Reģionu komitejas (RK) pārstāvji.

Laikposmā līdz 2023. gada 1. septembrim 22 dalībvalstīs bija notikuši 22 ikgadējie pasākumi. Sadarbība starp Eiropas pusgada ierēdņiem Komisijas pārstāvniecībās un valstu pārvaldes iestādēm ANM komunikācijas jomā ir izveidojusies labi. Kopīgi centieni organizēt ikgadējos pasākumus ar dalībvalstu un Komisijas augsta līmeņa pārstāvjiem palielina ANM redzamību. Šie pasākumi ir lieliskas iespējas piesaistīt preses uzmanību, tādējādi paplašinot auditoriju ārpus ierasto ieinteresēto personu loka un nodrošinot daudz plašākas sabiedrības informēšanu. Lielākā daļa pasākumu tika straumēti tiešraidē, un to ieraksti, kā arī citi komunikācijas materiāli ir pieejami ANM un atvērto tīmekļa vietņu lapās. Vairāk pasākumu ir plānots noorganizēt 2023. gadā un nākamajā gadā, jo ANP — arī nesen pieņemto *REPowerEU* nodaļu — īstenošana turpināsies.

Apspriešanās ar ieinteresētajām personām

Dalībvalstu pieejas saistībā ar apspriešanos ar ieinteresētajām personām, gatavojot un īstenojot savus attiecīgos ANP, ir bijušas atšķirīgas. Saskaņā ar ANM regulu dalībvalstīm savos RRP ir jāsniedz kopsavilkums par veiktajiem apspriešanos ar ieinteresētajām personām, tajā skaitā sociālajiem partneriem, pilsoniskās sabiedrības organizācijām, kā arī vietējām un reģionālajām pašvaldībām. Pārskatītajā ANM regulā ir noteikts, ka dalībvalstīm ir jāsniedz papildu kopsavilkums par rezultātiem, kas gūti apspriešanās procesā ar ieinteresētajām personām (arī vietējām un reģionālajām pašvaldībām) par *REPowerEU* nodaļā iekļautajiem pasākumiem. Kopsavilkumā būtu jāiekļauj arī apraksts par to, kā *REPowerEU* pasākumu

izstrādē ir ņemtas vērā saņemtās atsauksmes, un norāde par to, kā tās arī turpmāk tiks ņemtas vērā īstenošanas laikā. Kopumā informācija, ko ieinteresētās personas sniedza Komisijai par apspriešanās procesiem valstu līmenī, atklāj neviendabīgu ainu — apspriešanās bija gan regulāras un detalizētas, gan arī retākas. Vietējās un reģionālās pašvaldības nereti atzina, ka to līdzdalība daudzajos programmās ietvertajos politikas pasākumos bijusi nevienmērīga. Tas daļēji saistīts ar atšķirīgo reformu un investīciju īstenošanas tempu, kā arī ar ANP ietverto pasākumu sarežģītību un daudzveidību dažās dalībvalstīs. Šajā saistībā *REPowerEU* nodaļas iekļaušana patiešām ir iespēja pavērt ceļu visu attiecīgo ieinteresēto pušu — arī sociālo partneru, pilsoniskās sabiedrības organizāciju, kā arī vietējo un reģionālo pašvaldību — plašākai iesaistei.

Īstenošanas posmā Komisija ir aicinājusi un turpina aicināt visas dalībvalstis aktīvi un rezultatīvi sadarboties ar sociālajiem partneriem, vietējām un reģionālajām pašvaldībām un citām ieinteresētajām personām (jo īpaši pilsoniskās sabiedrības organizāciju pārstāvjiem), regulāri apmainoties ar informāciju. ANP īstenošana ir iespēja iesaistīties arī plašākā ekonomikas, nodarbinātības, sociālās un ilgtspējas politikas koordinācijas darba kārtībā un palīdzēs kopīgi identificēt problēmas un noteikt risinājumus. Rezultatīva līdzdalība ir patiešām būtiska, jo ieinteresēto personu ieguldījums un iesaistīšanās palīdzēs nodrošināt plānoto reformu un investīciju pareizību, panākumus un savlaicīgumu. Turklāt attiecīgo dalībnieku iesaistīšana ir kā horizontāla platforma viedokļu apmaiņai par īstenošanu un nodrošina ciešu sadarbību. Komisija 2023. gada janvārī publicēja paziņojumu par sociālā dialoga stiprināšanu ES⁴⁷, kā arī priekšlikumu Padomes ieteikumam par sociālā dialoga nozīmi, ko Padome pieņēma 2023. gada 12. jūnijā. Ieteikumā dalībvalstis tiek aicinātas sistemātiski, konstruktīvi un savlaicīgi iesaistīt sociālos partnerus nodarbinātības un sociālās politikas, kā arī attiecīgā gadījumā ekonomikas un citu valsts politikas jomu (arī Eiropas pusgada kontekstā) izstrādē un īstenošanā.

Preses informēšana

Kopš ANM izveides Komisija ir plaši informējusi presi par ANM īstenošanu. Komisija ir centusies sazināties ar valstu korespondentiem un specializētajiem žurnālistiem, lai nodrošinātu plašu atspoguļojumu un plašas sabiedrības izpratni par galvenajiem jautājumiem, kas saistīti ar ANM un tā praktisko īstenošanu, sagatavojot vairāk nekā 200 paziņojumu preseī un preses materiālu un ar Komisijas pārstāvniecību atbalstu organizējot daudzas preses konferences un tehniskus brīfingus gan Briselē, gan dalībvalstīs. Turklāt Komisija gan rakstiski, gan mutiski ir sniegusi plašas un savlaicīgas atbildes valstu un starptautiskajiem žurnālistiem, lai apmierinātu viņu pastāvīgi lielo interesi par šo instrumentu.

Papildu ANM komunikācijas pasākumi, ko dalībvalstīs veikušas Eiropas Komisijas pārstāvniecības

---

⁴⁷ Paziņojums “Sociālā dialoga stiprināšana Eiropas Savienībā: tā potenciāla pilnīga izmantošana nolūkā pārvaldīt tainīgu pārkaršanu”, 2023. gada 25. janvāris, COM/2023/40 final, un priekšlikums Padomes ieteikumam par sociālā dialoga stiprināšanu Eiropas Savienībā, 2023. gada 25. janvāris, COM/2023/38 final.

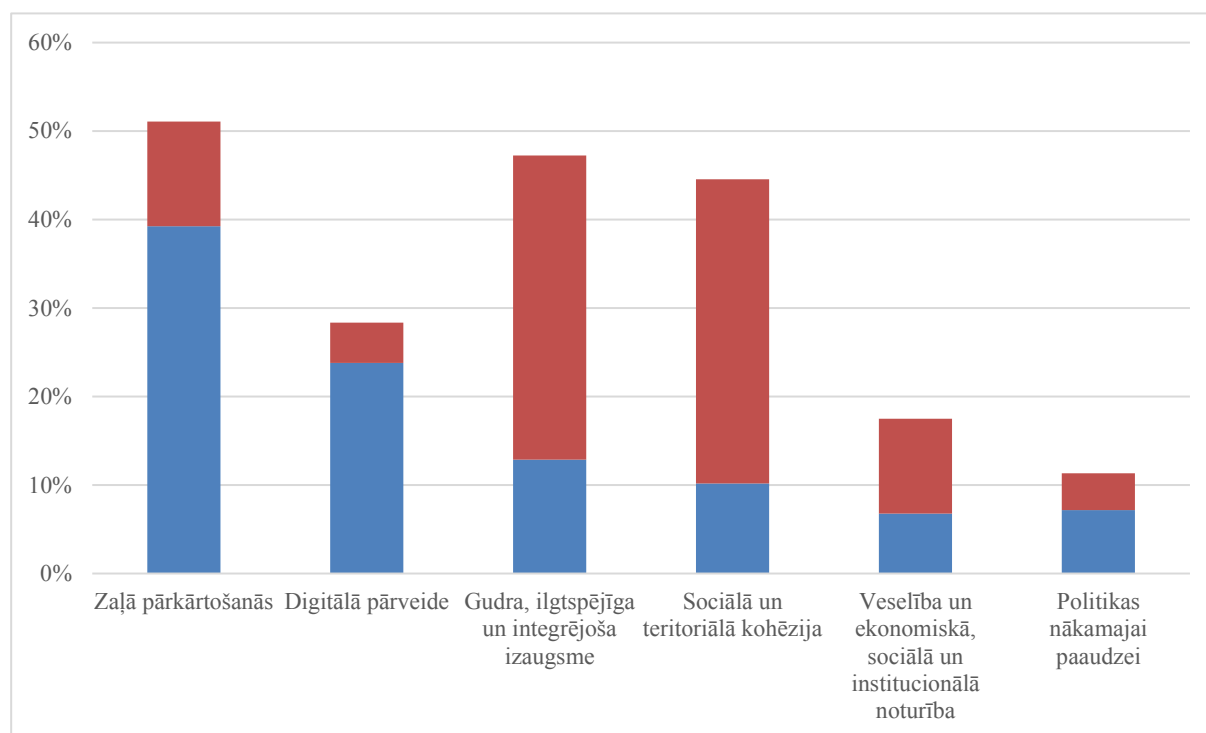
Informēšana par valsts ANP priekšrocībām ir arī visu Eiropas Komisijas pārstāvniecību galvenais komunikācijas mērķrādītājs dalībvalstīs. Papildus “īkgadējiem pasākumiem” ciešā sadarbībā ar Eiropas pusgada ierēdņiem un citām pārstāvniecību darba grupām tiek īstenoti arī daudzi citi informatīvie pasākumi. Daudzos gadījumos komunikācijas pasākumos ir iesaistītas arī ieinteresētās personas, valsts un reģionālās iestādes un citi ārēji partneri. Publiskās diskusijās un mediju pasākumos plaši tiek apspriesta valsts ANP ietekme uz ekonomiku un iedzīvotāju dzīves kvalitāti.

3. Mehānisma ieguldījums ANM mērķu sasniegšanā

Saskaņā ar ANM regulas 3. pantu atveseļošanas un noturības plānos iekļautajām reformām un investīcijām būtu jāveicina sešu politikas pīlāru⁴⁸ īstenošana, kas nosaka mehānisma darbības jomu, vienlaikus ņemot vērā dalībvalstu īpašo situāciju un problēmas. ANM regulā arī noteikts, ka katrai dalībvalstij vismaz 37 % no ANP kopējā piešķiruma jāvelta pasākumiem, kas veicina klimata mērķu sasniegšanu, un vismaz 20 % no kopējā piešķiruma — digitālajiem mērķiem, pamatojoties uz šo pasākumu *ex ante* izmaksu aplēsēm.

Komisija ir izstrādājusi metodiku, lai ziņotu par katra plāna ieguldījumu mehānisma sešos pīlāros, kur katram (apakš-)pasākumam tika atzīmēta viena primārā un viena sekundārā politikas joma (saskaņā ar Komisijas izveidoto politikas jomu sarakstu), kas saistītas ar vienu no sešiem pīlāriem, atspoguļojot to, ka reforma vai investīcija var būt saistīta ar vairākiem pīlāriem. Ciktāl iespējams, ziņošana par pīlāriem ir saskaņota ar citiem izsekojamības risinājumiem (klimats, digitālā joma, sociālie izdevumi). ANM līdzekļu īpatsvars katrā politikas pīlārā ir parādīts 13. attēlā.

13. attēls. ANM līdzekļu īpatsvars katrā politikas pīlārā

Piezīme. Katrs pasākums veicina divus no sešiem politikas pīlāriem, tātad kopējais aplēstais ieguldījums visos pīlāros, kas parādīti šajā grafikā, ir 200 % no dalībvalstīm piešķirtajiem ANM līdzekļiem. Procentuālās daļas, kas parādītas saistībā ar ieguldījumu zaļās pārkārtošanās un digitālās pārveides pīlārā, atšķiras no procentuālajām daļām, kas parādītas saistībā ar ieguldījumu klimata un digitalizācijas mērķu sasniegšanai; pēdējās minētās ir aprēķinātas saskaņā ar citu metodiku (tā detalizēti aprakstīta ANM regulas VI un VII pielikumā). Zili iekrāsotās (apakšējās) daļas ir tie pasākumi, kas ir atzīmēti un

⁴⁸ Šie seši pīlāri ir šādi: i) zaļā pārkārtošanās, ii) digitālā pārveide, iii) pārdomāta, ilgtspējīga un iekļaujoša izaugsme, tajā skaitā ekonomiskā kohēzija, darbvietas, ražīgums, konkurētspēja, pētniecība, attīstība un inovācija, un labi funkcionējošs iekšējais tirgus ar spēcīgiem mazajiem un vidējiem uzņēmumiem (MVU), iv) sociālā un teritoriālā kohēzija, v) veselības aprūpe, kā arī ekonomiskā, sociālā un institucionālā noturība, kuras mērķis cita starpā ir palielināt gatavību krīzēm un krīžu reaģēšanas spējas, un vi) rīcītpolitikas nākamajai paaudzei, bērniem un jauniešiem, piemēram, izglītības un prasmju jomā.

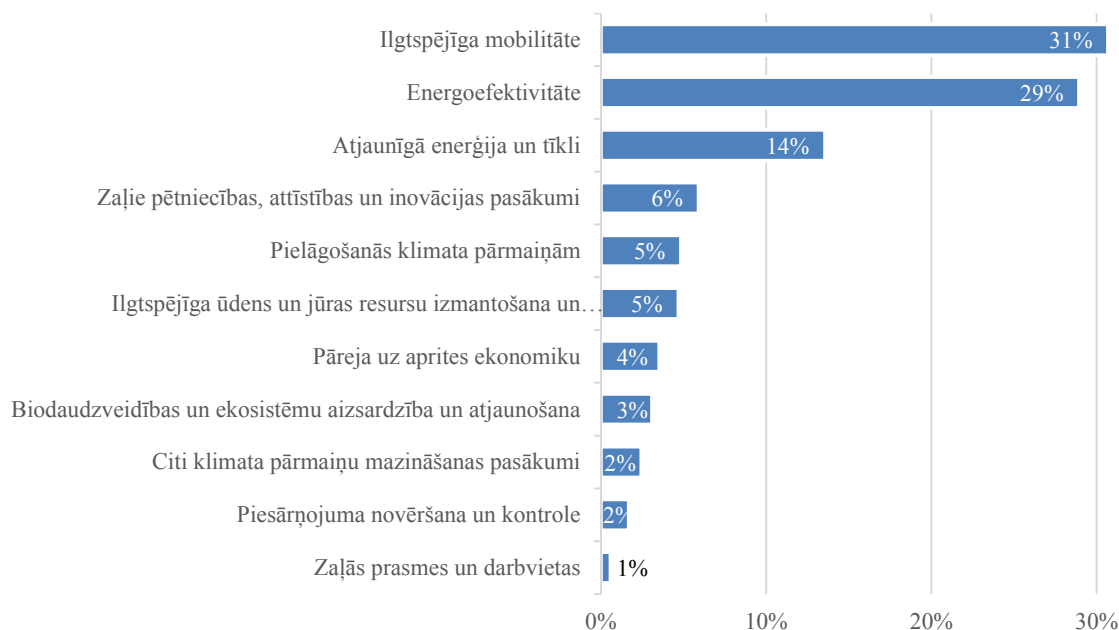
piešķirti pīlāram kā primārā politikas joma, bet sarkani iekrāsotās (augšējās) daļas ir pasākumi, kas apzīmēti kā sekundārā politikas joma.

Avots: atveseļošanas un noturības rezultātu pārskats.

3.1. Mehānisma ieguldījums zaļās pārkārtošanās procesā (t. i., 1. pīlārā)

ANM palīdzēs sasniegt ES mērķrādītājus — līdz 2030. gadam panākt siltumnīcefekta gāzu neto emisiju apjoma samazinājumu vismaz par 55 % un līdz 2050. gadam panākt klimatneitralitāti. ANM atbalstītie pasākumi palīdz sasniegt ES klimatiskās ieceres, veicinot ilgtspējīgu mobilitāti, uzlabojot energoefektivitāti un sekmējot atjaunīgo enerģijas avotu plašāku izmantošanu. Tie nodrošinās arī progresu, lai sasniegtu klimatadaptācijas un citus vidiskos mērķus, piemēram, gaisa piesārņojuma samazināšanu, aprites ekonomikas veicināšanu vai biodaudzveidības atjaunošanu un aizsardzību. Kopumā 254 miljardi⁴⁹ EUR jeb 50 % no dalībvalstu kopējā līdzšinējā piešķirtuma ir paredzēti pasākumiem, kas veicina zaļās pārkārtošanās pīlāra īstenošanu, un tos var iedalīt 11 politikas jomās (sk. 14. attēlu)⁵⁰.

14. attēls. Izdevumu sadalījums pa politikas jomām zaļās pārkārtošanās atbalstam

Piezīme. Šajā grafikā parādīts paredzamā ieguldījuma sadalījums pa politikas pīlāriem saskaņā ar Eiropas Komisijas izveidoto politikas jomu sarakstu. Procentuālā daļa attiecas uz kopējo plāna daļu, kas iedalīta konkrētajam politikas pīlāram.

Avots: atveseļošanas un noturības rezultātu pārskats.

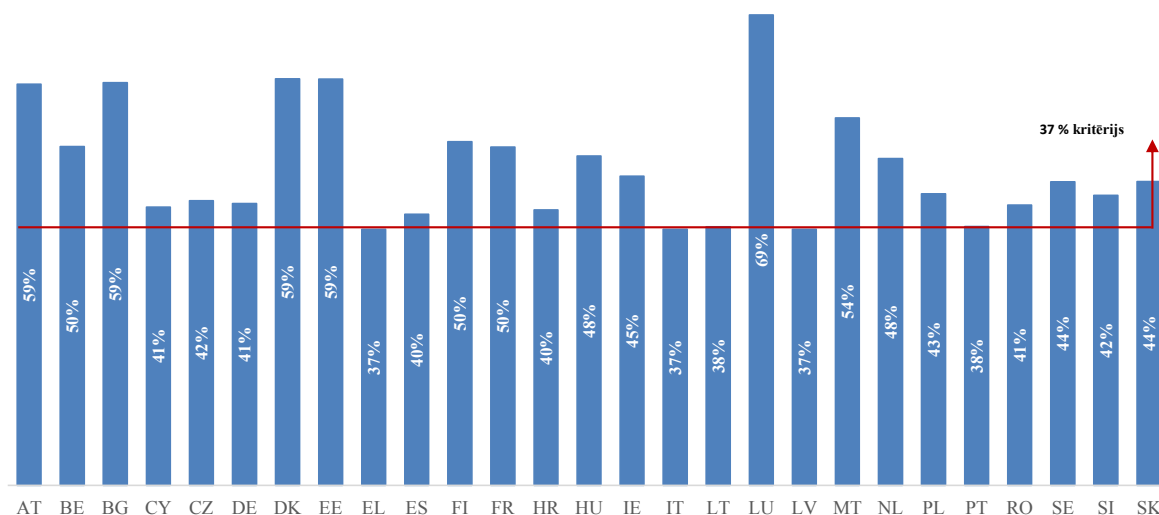
Reformas un investīcijas, ar ko dalībvalstu ANP atbalsta klimata mērķus, ir pārsniegušas ANM regulā noteikto mērķrādītāju — 37 % no kopējā piešķirtuma (15. attēls). Pieņemtajos plānos kopējie aplēstie izdevumi klimata jomā sasniedz

⁴⁹ 3. iedaļā atsauces uz EUR summām, kas paredzētas pasākumiem, ar kuriem veicina ANM pīlāru īstenošanu, ir balstītas uz *ex ante* aplēstajiem izdevumiem.

⁵⁰ Šajā attēlā ir parādīti aplēstie izdevumi, pamatojoties uz atveseļošanas un noturības rezultātu pārskata pīlāru izsekojamības metodiku, un tie atbilst pasākumiem, kas piešķirti pīlāram “Zaļā pārkārtošanās” kā primārajam vai sekundārajam pīlāram.

204 miljardus EUR, kas ir aptuveni 40 % no kopējā plānu piešķiruma, kā aprēķināts saskaņā ar klimata pasākumu izsekojamības metodiku⁵¹.

15. attēls. Ieguldījums klimata mērķu sasniegšanā kā ANP piešķiruma daļa

Piezīme. ANP bija jāprecizē un jāpamato, cik lielā mērā katrs pasākums sniedz pilnīgu (100 %) vai daļēju (40 %) ieguldījumu, vai nesniedz nekādu (0 %) ieguldījumu klimata mērķu sasniegšanā. Ieguldījums klimata mērķu sasniegšanā ir aprēķināts, izmantojot attiecīgi ANM regulas VI un VII pielikumu. Šo koeficientu apvienošana ar katra pasākuma izmaksu aplēsēm ļauj aprēķināt, cik lielā mērā konkrētie plāni veicina klimata mērķrādītāju sasniegšanu.

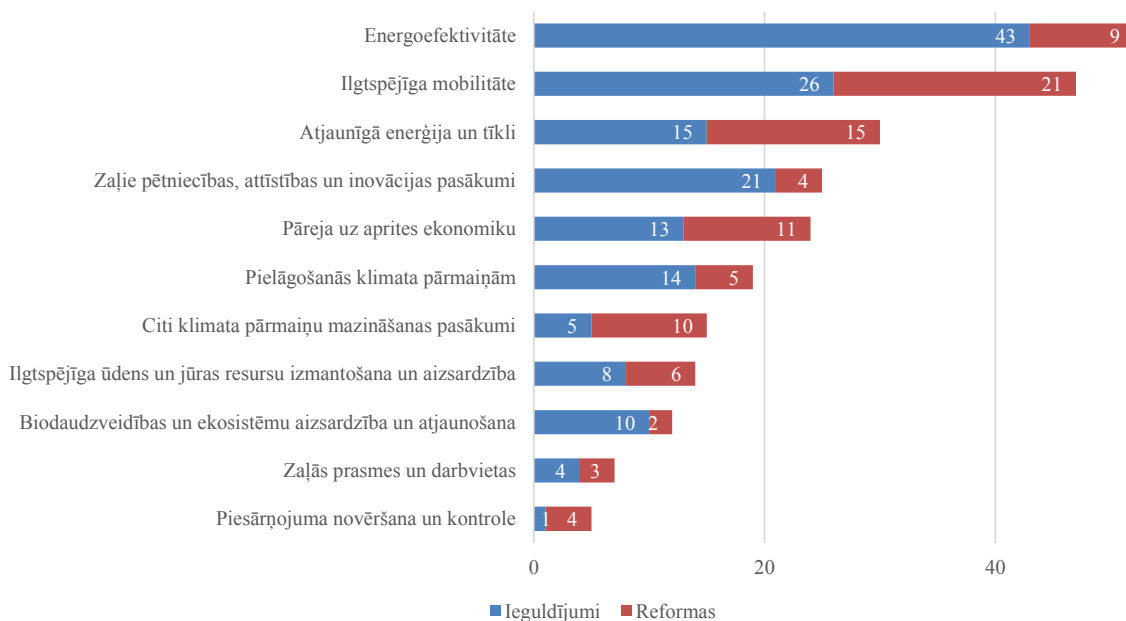
Avots: atveseļošanas un noturības rezultātu pārskats.

No līdz šim apmierinoši izpildītajiem 705 atskaites punktiem un mērķrādītājiem⁵² 261 ir saistīts ar 1. pīlāru, un laikposmā no 2022. gada 1. marta (t. i., kopš pēdējā ANM gada ziņojuma) no tiem apmierinoši ir izpildīti 246 atskaites punkti un mērķrādītāji. Aplūkojot primārās un sekundārās politikas jomas, kopš 2022. gada 1. marta vislielākais progress ir panākts tādās politikas jomās kā energoefektivitāte (kopš 2022. gada 1. marta izpildīti 63 atskaites punkti un mērķrādītāji 52 pasākumos), ilgtspējīga mobilitāte (60 atskaites punkti un mērķrādītāji 47 pasākumos) un atjaunīgā enerģija un tīkli (40 atskaites punkti un mērķrādītāji 30 pasākumos) (16. attēls). Lielākā daļa atskaites punktu un mērķrādītāju ir pirmais solis tādu pasākumu īstenošanā, kas dod ieguldījumu zaļās pārkārtošanās procesā. Nākamajā izcēlumā ir sniegti daži piemēri par zaļās pārkārtošanās pīlārā iekļautajiem pasākumiem, kas īstenoti kopš 2022. gada 1. marta.

⁵¹ Izmantojot ANM regulas VI pielikumu, ANP bija jānorāda un jāpamato, cik lielā mērā katrs pasākums ietekmē klimata mērķus: pilnībā ietekmē (100 %), daļēji ietekmē (40 %), neietekmē (0 %). Šo koeficientu apvienošana ar katra pasākuma izmaksu aplēsēm ļauj aprēķināt, cik lielā mērā konkrētie plāni veicina klimata mērķrādītāja sasniegšanu. Ņemiet vērā, ka ieguldījums zaļās pārkārtošanās pīlārā ir lielāks nekā ieguldījums klimata mērķu (kā tie definēti ANM regulas VI pielikumā) sasniegšanā, jo metodikas atšķiras. Atšķirības rodas galvenokārt tāpēc, ka tiek uzskatīts, ka visi aptvertie pasākumi sniedz ieguldījumu pīlārā 100 % apmērā no to aplēstajām izmaksām, bet daži no tiem sniedz ieguldījumu klimata mērķu (kā tie definēti ANM regulas VI pielikumā) sasniegšanā tikai 40 % apmērā no to aplēstajām izmaksām. Turklāt zaļās pārkārtošanās pīlārs ietver arī koeficientus vidiskiem mērķiem, kas ir plašāki nekā klimata mērķi, kā tie definēti ANM regulas VI pielikumā.

⁵² Viens atskaites punkts un mērķrādītājs var veicināt vairākus pīlārus.

16. attēls. To 1. pīlāra pasākumu skaits, kuru atskaites punkti un mērķrādītāji kopš ANM pēdējā gada ziņojuma ir apmierinoši izpildīti (dalījumā pa politikas jomām)

Avots: Eiropas Komisija.

Piemēri: zaļās pārkārtošanās pīlārā iekļautie pasākumi ar izpildītiem atskaites punktiem un mērķrādītājiem

Reformas

- **Slovākija** ir apstiprinājusi tiesību aktus, kuru mērķis ir uzlabot atkritumu apsaimniekošanu būvniecības un nojaukšanas nozarē.
- **Grieķija** ir ieviesusi reformu, lai racionalizētu un digitalizētu atjaunīgo energoresursu licencēšanas sistēmu, un pieņēmusi likumu, lai ieviestu izcelsmes garantiju sistēmu atjaunīgās enerģijas izmantošanas atbalstam mājsaimniecībām.
- **Dānija** ir ieviesusi reformu, kas paredz lielāku nodokļu uzlikšanu siltumnīcefekta gāzu emisijai, šādi stimulējot Dānijas uzņēmumus samazināt emisijas, kā arī noteikusi nodokļu atlaides zaļo investīciju veicināšanai.

Investīcijas

- **Bulgārija** ir ieviesusi investīcijas zaļu un efektīvu sabiedriskā transporta pakalpojumu

atbalstam, kā arī reformu turpmākās pārejas uz zaļo enerģiju veicināšanai. Saskaņā ar ANM ir piešķirti 110,5 miljoni EUR Sofijas metro 3. līnijas posma izbūvei 3 km garā posmā ar trim stacijām, kas nodrošinās pasažieriem tīru, ātru un efektīvu sabiedriskā transporta pakalpojumu ar intermodāliem savienojumiem. Paredzams, ka, pateicoties investīcijām, no 2026. gada gadā varēs pārvadāt vidēji 7,6 miljonus pasažieru gadā, kā arī samazināsies siltumnīcefekta gāzu emisijas apjoms un gaisa piesārņojums.

3. metro līnijas stacija “Medicīnas universitāte”

Autortiesības: Bulgārijas iestādes.

- **Čehija** ir investējusi ilgtspējīgā transportā, pabeidzot autoceļu un dzelzceļu drošības projektus un atjaunojot dzelzceļa tiltus un tuneļus.
- **Horvātija** ir investējusi publisko ūdensapgādes tīklu būvniecībā un atjaunošanā.
- **Spānija** ir ieviesusi mehānismus, lai atbalstītu investīcijas atjaunīgo enerģijas avotu izmantošanas ieviešanai ēkās un rūpnieciskajos procesos, kā arī atbalstītu energokopienu īstenotas iniciatīvas.

Ilgtspējīga mobilitāte

Pasākumi ilgtspējīgas mobilitātes atbalstam veido aptuveni trešdaļu no mehānisma finansējumiem ar klimatu saistītajiem izdevumiem, tātad tas ir visvairāk atbalstītais zaļās pārkārtošanās pīlārs (31 % no piešķiruma jeb 79,4 miljardi EUR). Šie pasākumi cita starpā ietver investīcijas bezemisiju vai mazemisiju transportlīdzekļos, investīcijas pilsētas sabiedriskā transporta attīstībā un investīcijas uzlādes infrastruktūrā. Lielāko daļu finansējuma (42 miljardus EUR) veido investīcijas dzelzceļa infrastruktūras modernizācijā, arī moderna ritošā sastāva iegādei. Daži ANP ietver arī vērienīgas reformas, kuru mērķis ir izveidot nodokļu režīmus vai mainīt normatīvo vidi, lai veicinātu bezemisiju mobilitātes ieviešanu. Reformas attiecas uz vispārējo tiesisko regulējumu un ietver stratēģijas ilgtspējīgas pilsētu

mobilitātes un kolektīvā transporta atbalstam. Plāni ietver arī reformas, lai ieviestu konkurenci ostu pakalpojumu jomā un reformētu jūrniecības un iekšzemes ūdensceļu transporta nozares.

Energoefektivitāte

Energoefektivitātes uzlabošanai veltīti 29 % no kopējiem zaļās pārkārtošanās pīlāra izdevumiem (tā kopējās izmaksas ir 72,8 miljardi EUR). Dalībvalstis savos plānos ir iekļāvušas lielas investīcijas privāto un sabiedrisko ēku energorenovācijā un investīcijas jaunu ēku ar augstu energoefektivitāti būvniecībā. Lielākā daļa investīciju attiecas uz dzīvojamo ēku energoefektivitāti (31 miljards EUR), un to mērķis parasti ir samazināt primārās enerģijas patēriņu par 30 % vai vairāk. Papildus ēkām investīcijas citās nozarēs palīdzēs dekarbonizēt ražošanas procesus MVU, lielākos uzņēmumos un centralizētās siltumapgādes sistēmās, piemēram, veicinot tīrāku un efektīvāku tehnoloģiju integrāciju ražošanas procesos un centralizētā siltumenerģijas ražošanā (7 miljardi EUR). Šajā nolūkā dažos ANP ir iekļautas arī reformas, kuru mērķis ir novērst šķēršļus energoefektivitātei, piemēram, grozījumi tiesiskajā regulējumā vai atbalsta mehānismu saskaņošana, izmantojot vienas pieturas aģentūras.

Atjaunīgā enerģija un tīkli

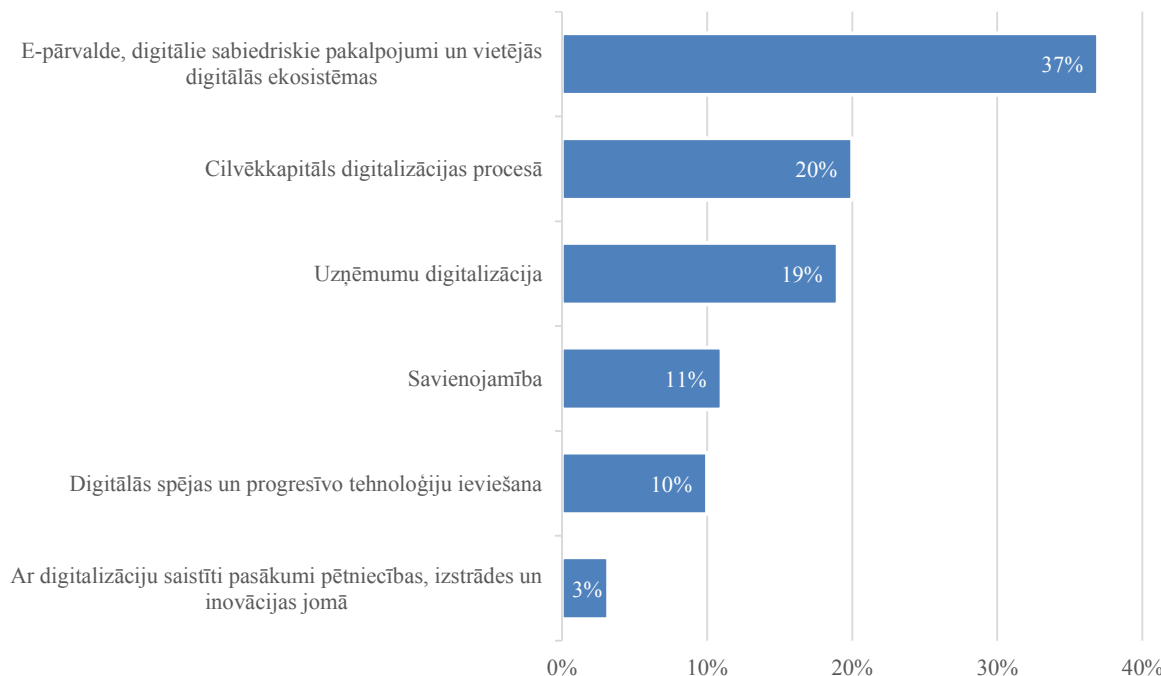
Kopējie aplēstie izdevumi tīrai enerģijai — atjaunīgai enerģijai un tīkliem — veido 14 % no visiem zaļās pārkārtošanās pīlāra izdevumiem (kopējās izmaksas 35,3 miljardi EUR). Daudzos ANP ir iekļauti pasākumi, kas veltīti tīrai enerģijai, piemēram, investīcijas atjaunīgās enerģijas ražošanā gan jau pietiekami attīstītās atjaunīgās enerģijas tehnoloģijās, gan inovatīvos risinājumos. Aptuveni divas trešdaļas no kopējām investīcijām šajā jomā tiks tērētas atjaunīgo energoresursu tehnoloģijām (24 miljardi EUR), bet atlikusī summa (11 miljardi EUR) — investīcijām energotīklos un infrastruktūrā. Lai palielinātu atjaunīgo energoresursu īpatsvaru, nepieciešama arī vērienīga reformu programma. Šajā nolūkā plānos iekļauto reformu mērķis ir radīt stabilu normatīvo vidi un atbilstošu sinerģiju starp publiskajām un privātajām investīcijām, vienkāršot administratīvās procedūras un pieņemt jaunas vai pagarināt esošās atbalsta shēmas.

3.2. Mehānisma ieguldījums digitālajā pārveidē (t. i., 2. pīlārā)

ANM sniedz nozīmīgu ieguldījumu Savienības digitālās pārveides procesā. Plāni ietver virkni pasākumu, tajā skaitā nākamās paaudzes digitālās infrastruktūras un progresīvo tehnoloģiju ieviešanu, iedzīvotāju un darbaspēka digitālo prasmju pilnveidi, kā arī atbalstu uzņēmumu un sabiedrisko pakalpojumu digitalizācijai. Digitālās pārveides pīlāram kopumā tiks piešķirti 144 miljardi EUR, kas tiks sadalīti pa digitālās politikas jomām, kā parādīts 17. attēlā⁵³.

⁵³ Šajā grafikā parādīti aplēstie izdevumi, pamatojoties uz atvērto un noturības rezultātu pārskata pīlāru izsekojamības metodi, un tie atbilst pasākumiem, kas piešķirti pīlāram “Digitālā pārveide” kā primārajam vai sekundārajam pīlāram.

17. attēls. Digitālās pārveides atbalsta izdevumu sadalījums pa politikas jomām

Piezīme. Šajā grafikā parādīts paredzamā ieguldījuma sadalījums pa politikas pīlāriem saskaņā ar Eiropas Komisijas izveidoto politikas jomu sarakstu. Procentuālā daļa attiecas uz kopējo plāna daļu, kas iedalīta konkrētajam politikas pīlāram.

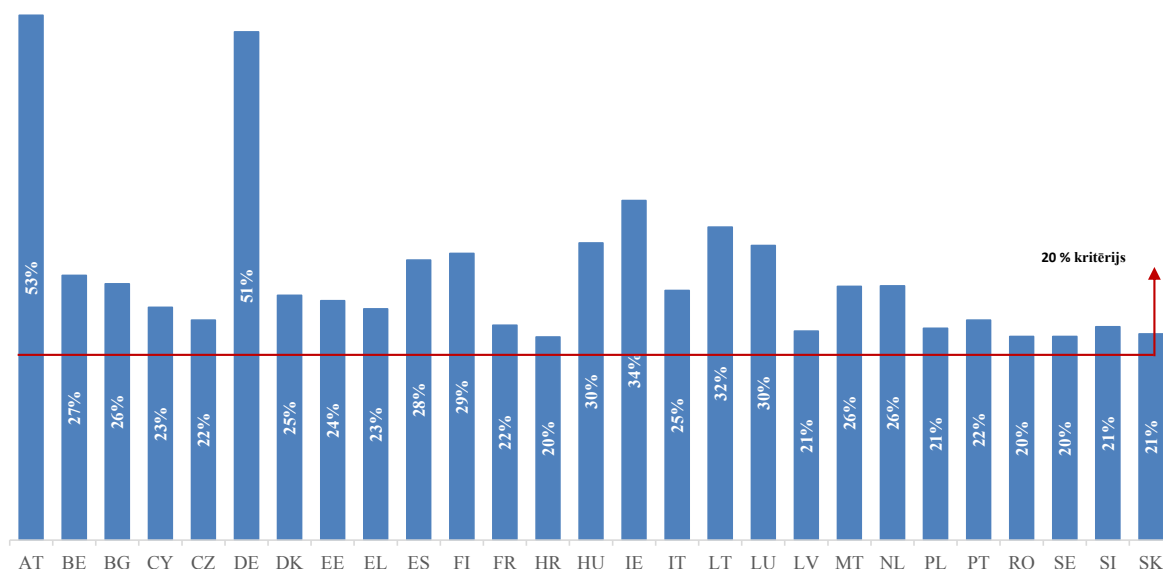
Avots: atveseļošanas un noturības rezultātu pārskats.

Reformas un investīcijas, ar ko dalībvalstu ANP atbalsta digitālos mērķus, ir pārsniegušas ANM regulā noteikto mērķrādītāju — 20 % no kopējā piešķiruma (18. attēls). Līdz šim kopējie aplēstie digitālie izdevumi pieņemtajos plānos sasniedz 130 miljardus EUR, t. i., aptuveni 26 % no kopējā plānos paredzētā piešķiruma, kas aprēķināts saskaņā ar digitālo pasākumu izsekojamības metodiku⁵⁴.

No 705 līdz šim apmierinoši sasniegtajiem atskaites punktiem un mērķrādītājiem 184 atskaites punkti un mērķrādītāji attiecas uz 2. pīlāru (tajā skaitā 178 atskaites punkti un mērķrādītāji, kas apmierinoši izpildīti kopš 2022. gada 1. martam). Vislielākais progress ir panākts tādās politikas jomās kā e-pārvalde, digitālie sabiedriskie pakalpojumi un vietējās digitālās ekosistēmas (kopš 2022. gada 1. marta izpildīti 85 atskaites punkti un mērķrādītāji 72 pasākumos), cilvēkkapitāls digitalizācijas jomā (40 atskaites punkti un mērķrādītāji 30 pasākumos) un uzņēmējdarbības digitalizācija (29 atskaites punkti un mērķrādītāji 20 pasākumos) (19. attēls). Daži pozitīvi novērtēto maksājumu pieprasījumu piemēri ir sniegti nākamajā izcēlumā. Tajā uzmanība galvenokārt pievērsta uz nozīmīgām jomām, kas saistītas ar digitālo politiku, taču svarīgas ir arī citas jomas, piemēram, savienojamība.

⁵⁴ Izmantojot ANM regulas VII pielikumu, ANP bija jānorāda un jāpamato, cik lielā mērā katrs pasākums pilnībā (100 %) vai daļēji (40 %) veicina digitālo mērķu sasniegšanu, vai arī tos neietekmē nemaz (0 %). Apvienojot koeficientus ar katra pasākuma izmaksu aplēsēm, var aprēķināt, cik lielā mērā plāni veicina digitālā mērķrādītāja sasniegšanu.

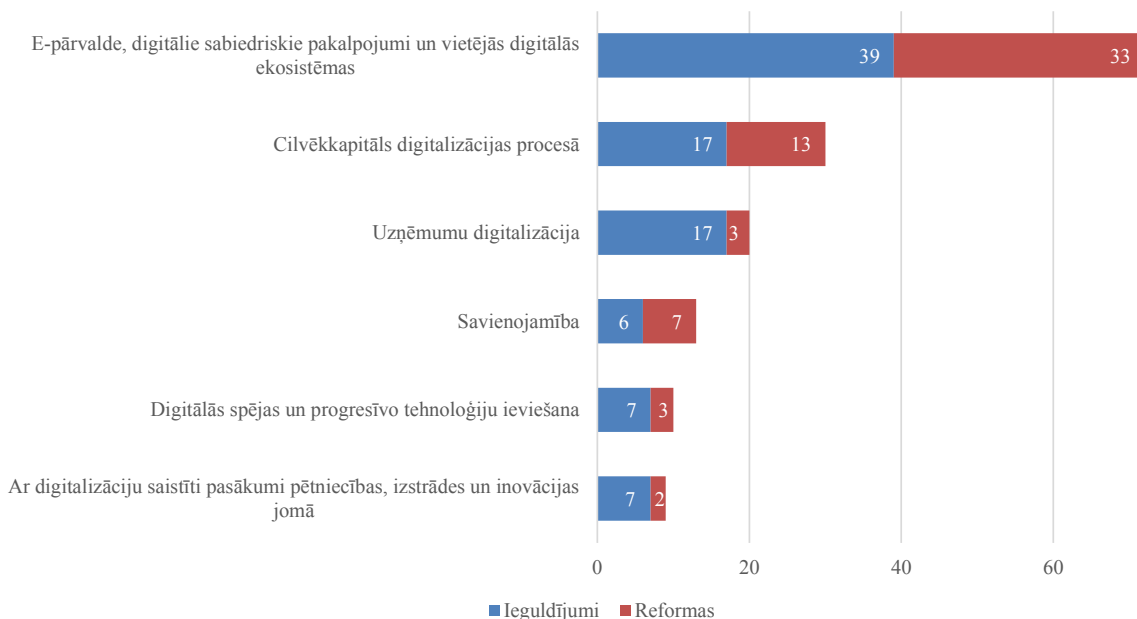
18. attēls. Ieguldījums digitālo mērķu sasniegšanā kā ANP piešķiruma daļa

Piezīme. ANP bija jāprecizē un jāpamato, cik lielā mērā katrs pasākums sniedz pilnīgu (100 %) vai daļēju (40 %) ieguldījumu vai nesniedz nekādu (0 %) ieguldījumu digitālo mērķu sasniegšanā. Investīcijas digitālo mērķu sasniegšanā ir aprēķinātas, izmantojot attiecīgi ANM regulas VI un VII pielikumu. Apvienojot koeficientus ar katra pasākuma izmaksu aplēsēm, var aprēķināt, cik lielā mērā plāni veicina digitālo mērķrādītāju sasniegšanu.

Avots: atvērto datu un noturības rezultātu pārskats.

19. attēls. To 2. pīlāra pasākumu skaits, kuru atskaites punkti un mērķrādītāji kopš ANM pēdējā gada ziņojuma ir apmierinoši izpildīti (daļījumā pa politikas jomām)

Avots: Eiropas Komisija.

Piemēri: digitālās pārveides pilārā iekļautie pasākumi ar izpildītiem atskaites punktiem un mērķrādītājiem

Reformas

- **Rumānija** ir pieņēmusi reformu, lai paātrinātu 5G tīklu ieviešanu valstī atbilstīgi drošības noteikumiem un nodrošinātu platjoslas pārklājumu “baltajām zonām” (mazām lauku pašvaldībām, izolētām apdzīvotām vietām, neizdevīgā stāvoklī esošām apdzīvotām teritorijām), mazinot lauku un pilsētu digitālo plaisu, samazinot administratīvo slogu un racionalizējot procedūras un maksas, kā arī radot priekšnoteikumus vienlīdzīgai piekļuvei digitālajiem pakalpojumiem un interneta piekļuvei.
- **Slovākija** ir apstiprinājusi Publiskās pārvaldes informatizācijas valsts koncepciju, kurā izklāstīta saskaņā ar ANP īstenojamo digitālo reformu sistēma. Jo īpaši kiberdrošības reformas kontekstā ar valsts koncepciju tiks noteikta kiberdrošības prasību standartizācijas sistēma, vienlaikus precizējot, ka būs nepieciešami turpmāki konkrēti pasākumi kiberdrošības tehnisko un procedūru standartu noteikšanai.
- **Slovēnija** ir izveidojusi Informātikas attīstības padomi, kas darbojas kā publiskās pārvaldes centrālais forums, lai darbību līmenī koordinētu ar informācijas tehnoloģiju investīcijām, standartiem un citām tehnoloģiskām izmaiņām saistītās darbības, jo īpaši gadījumos, kad sistēmu savietojamība ir būtiska to efektīvai darbībai un uzturēšanai.

Investīcijas

- **Austrija** ir ieviesusi pasākumus skolu un izglītības digitalizācijas atbalstam, lai nodrošinātu taisnīgu un vienlīdzīgu piekļuvei digitālo pamatprasmju apguvei. Ar ANM tiek finansētas investīcijas 171,7 miljonu EUR apmērā, lai nodrošinātu skolēnus ar portatīvajiem datoriem un planšetdatoriem pamatizglītības otrajā posmā. Šīs investīcijas papildina reforma, kuras mērķis ir uzlabot infrastruktūru dažādās skolu ēkās, lai nodrošinātu skolēniem pieejamo digitālo ierīču optimālu izmantošanu.

Skola Insbrukā (Tirole, Austrija) ar datoriem, kas iegādāti ar ANM atbalstu

Autortiesības: Eiropas Komisijas pārstāvniecība Austrijā / APA-Fotoservice/Hetfleisch.

- Pēc Covid-19 pandēmijas **Dānija** izstrādāja un darīja pieejamus jaunus digitālos risinājumus, lai uzlabotu veselības aprūpes sistēmas savienojamību. Risinājumi ietver digitālo tehnoloģiju un video konsultāciju izmantošanu.
- **Spānija** ir investējusi lielu kultūras iestāžu (piemēram, Nacionālā Prado muzeja, Nacionālā mākslas muzeja *Centro de Arte Reina Sofía*, Spānijas Nacionālās bibliotēkas, kā arī citu publisko iestāžu vai privātu struktūru bibliotēku) arhīvu sistēmu, vēsturiskā mantojuma (arī audiovizuālā mantojuma), krājumu un ierakstu digitalizācijā.
- **Itālija** ir piešķirusi publiskā iepirkuma līgumus visiem pieciem savienojamības projektiem, kas ir daļa no investīcijas “Ātri interneta pieslēgumi”. Šo publisko iepirkumu mērķis ir pabeigt valsts īpaši ātrā un 5G telekomunikāciju tīkla ieviešanu visā Itālijas teritorijā.
- **Malta** ir uzsākusi drošu digitālo risinājumu un rīku ieviešanu, lai atbalstītu lietotājus tieslietu nozarē, vienkāršojot procesus, palielinot tiesu iestāžu pieejamību (gan dokumentācijas, gan arī attālinātas liecību sniegšanas ziņā) un stiprinot tieslietu sistēmas efektivitāti saskaņā ar Digitālās justīcijas stratēģiju.
- **Portugāle** ir izveidojusi tiešsaistes platformu *Academy Portugal Digital*, kas ļauj lietotājiem novērtēt savas digitālās prasmes un saņemt personalizētus digitālās apmācības kursus.

E-pārvalde un digitālie sabiedriskie pakalpojumi

Vairāk nekā trešdaļu no digitalizācijas izdevumiem, ko finansē ar mehānisma līdzekļiem, veido sabiedrisko pakalpojumu digitalizācijas un e-pārvaldes atbalsta pasākumi, un tā ir visvairāk atbalstītā digitālās politikas joma (37 % no digitālās pārveides pīlāra jeb 53 miljardi EUR). Šo pasākumu mērķis ir modernizēt un uzlabot

publiskās pārvaldes procesus, lai tie kļūtu lietotājiem draudzīgāki, vairāk orientēti uz iedzīvotājiem un sadarbīgāki un lai veicinātu digitālo sabiedrisko pakalpojumu pieejamību un plašāku izmantošanu privātpersonu un uzņēmumu vidū. Daudzi atveseļošanas un noturības plāni ietver reformas, kuru mērķis ir ieviest vai uzlabot e-pārvaldes risinājumus, piemēram, e-identifikācijas ieviešanu, nodrošināt digitālo sabiedrisko platformu sadarbību, kā arī uzlabot datu vākšanu un pārvaldību. Vairākos atveseļošanas un noturības plānos ir iekļautas arī investīcijas, kuru mērķis ir valdības procesos integrēt progresīvas tehnoloģijas (piemēram, valdības mākonis), kā arī stiprināt publiskā sektora kiberdrošības spējas. Daudzos ANP ir iekļauti arī pasākumi, kuru mērķis ir digitalizēt valsts veselības aprūpes un tieslietu sistēmas.

Sabiedrisko pakalpojumu digitalizācija attiecas uz vairākām politikas jomām un nodrošina sinerģiju ar pārējiem pieciem mehānisma atbalstītajiem pīlāriem. Piemēram, atbalstot zaļo pīlāru, dažas investīcijas atspoguļo digitalizācijas būtisko nozīmi ES transporta sistēmu ilgtspējas un elastības palielināšanā, piemēram, izmantojot intelektisko transporta sistēmu (ITS) tehnoloģijas, pilsētu mobilitātes pārvaldības rīkus, multimodālu biļešu tirdzniecību un multimodālas pasažieru informācijas sistēmas, kā arī Eiropas Dzelzceļa transporta pārvaldības sistēmas aptvēruma paplašināšanu.

Uzņēmumu digitalizācija

Visi ANM ietver pasākumus uzņēmumu digitalizācijas atbalstam, to kopējam finansējuma apjomam sasniedzot 27 miljardus EUR jeb 19 % no digitālās pārveides pīlāra. Pasākumi šajā jomā ietver būtiskas reformas, no kurām vissvarīgākās ir tās, kuru mērķis ir vienkāršot administratīvās procedūras uzņēmumiem un radīt pamatu digitālai uzņēmējdarbības videi, veicot pasākumus tādas jomās kā digitālo uzņēmumu dibināšana un reģistrācija, uzticamība un kiberdrošība. Paredzams, ka šie pasākumi palielinās uzticības līmeni digitālo tehnoloģiju ieviešanai, pozitīvi ietekmējot gan to lietošanas sākšanu, gan izmantošanas intensitāti. Paredzams, ka pozitīva ietekme uz uzņēmumu digitalizāciju un pārredzamības palielināšanu būs arī reformām, kas saistītas ar rēķinu izrakstīšanas digitalizāciju. Vairākos plānos ir iekļautas arī investīcijas, kuru mērķis ir atbalstīt progresīvu digitālo tehnoloģiju integrāciju uzņēmumu ražošanas procesos (piemēram, automatizācija, mākslīgais intelekts).

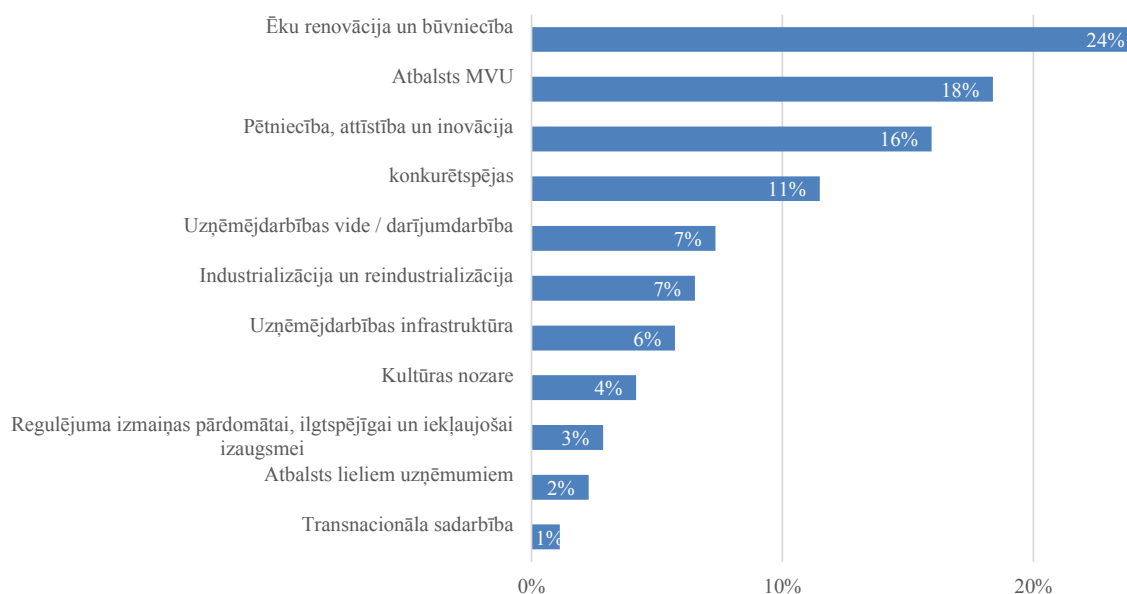
Cilvēkkapitāls

ANP ietver arī plašu pasākumu klāstu digitālo prasmju pilnveides atbalstam — to kopējās paredzamās izmaksas ir 29 miljardi EUR, un tie veido 20 % no digitālās pārveides pīlāra. Lielākā daļa plānu ietver pasākumus, kas vērsti uz iedzīvotāju un darbaspēka digitālo prasmju līmeņa paaugstināšanu. Dažos plānos ir iekļauti arī pasākumi augsta līmeņa digitālo prasmju veicināšanai un IKT speciālistu apmācībai, izstrādājot progresīvajām digitālajām tehnoloģijām veltītus mācību modulūkus, kas paredzēti augstākās izglītības un profesionālās izglītības iestādēm. Covid-19 pandēmijas pieredze rāda, ka ir nepieciešams digitalizēt izglītību, un vairākos atveseļošanas un noturības plānos ir iekļauti attiecīgi pasākumi.

3.3. Mehānisma ieguldījums pārdomātā, ilgtspējīgā un iekļaujošā izaugsmē (t. i., 3. pīlārā)

27 ANP veicina pārdomātu, iekļaujošu un ilgtspējīgu izaugsmi (t. i., 3. pīlāru) ar vairāk nekā 1500 pasākumiem, kuru kopējā vērtība ir aptuveni 214,6 miljardi EUR. Šie pasākumi attiecas uz dažādām jomām: no reformām uzņēmējdarbības vides vai konkurētspējas atbalstam līdz atbalstam MVU, pētniecībai, attīstībai un inovācijai vai kultūras nozarei (20. attēls).

20. attēls. Izdevumu sadalījums pa politikas jomām pārdomātās, ilgtspējīgas un iekļaujošas izaugsmes atbalstam

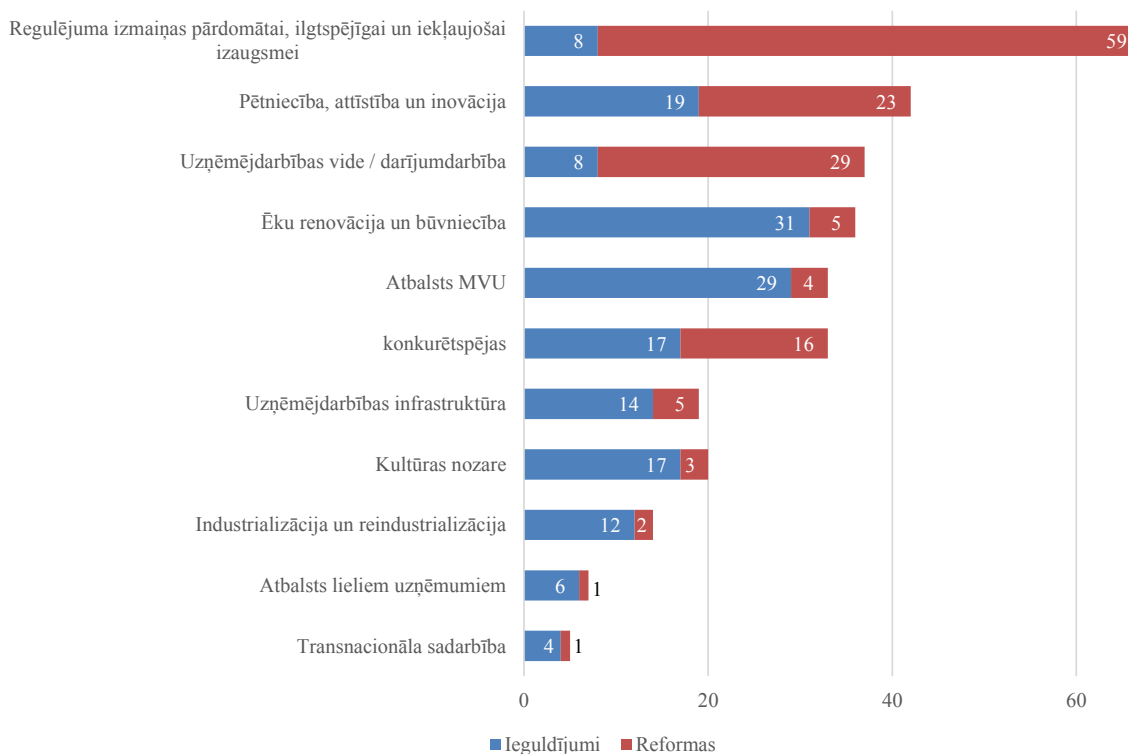

Piezīme. Šajā grafikā parādīts paredzamā ieguldījuma sadalījums pa politikas pīlāriem saskaņā ar Eiropas Komisijas izveidoto politikas jomu sarakstu. Procentuālā daļa attiecas uz kopējo plāna daļu, kas iedalīta konkrētajam politikas pīlāram.

Avots: atvēršanas un noturības rezultātu pārskats.

Līdz šim ir izpildīti 350 atskaites punkti un mērķrādītāji, kas veicina 3. pīlāra īstenošanu, un no tiem kopš 2022. gada 1. marta ir izpildīts 321 atskaites punkts un mērķrādītājs. Īpaši liels progress ir panākts tādās politikas jomās kā regulējuma izmaiņas pārdomātai, ilgtspējīgai un iekļaujošai izaugsmei (kopš 2022. gada 1. marta izpildīti 85 atskaites punkti un mērķrādītāji 67 pasākumos), pētniecība, attīstība un inovācija (49 atskaites punkti un mērķrādītāji 42 pasākumos) un uzņēmējdarbības vide / darījumdarbība (52 atskaites punkti un mērķrādītāji 37 pasākumos) (21. attēls).

21. attēls. To 3. pīlāra pasākumu skaits, kuru atskaites punkti un mērķrādītāji kopš ANM pēdējā gada ziņojuma ir apmierinoši izpildīti (dalījumā pa politikas jomām)

Avots: Eiropas Komisija.

Pētniecība, attīstība un inovācija 3. pīlāra ietvaros

25 ANP ir iekļauti pasākumi, kas saistīti ar politikas jomu “Pētniecība, attīstība un inovācija” 3. pīlāra ietvaros, un to kopējais apjoms sasniedz 38,1 miljardu EUR. Investīcijas pētniecībā un inovācijā 3. pīlāra ietvaros parasti veido no 4 % līdz 18 % no dalībvalstij piešķirtā ANM neatmaksājamā finansiālā atbalsta; ir daži izņēmumi, kur šis īpatsvars ir mazāks vai lielāks par šo diapazonu, bet vidēji tas ir aptuveni 8 %.

3. pīlāra pētniecības un inovācijas pasākumu mērķi ir daudzi un dažādi. 3. pīlārā iekļautās pētniecības un inovācijas reformu mērķis ir mazināt zinātniskās pētniecības sistēmu sadrumstalotību, mazināt administratīvo slogu saistībā ar piekļuvi valsts finansējumam pētniecības un inovācijas pasākumiem, atbalstīt zināšanu un tehnoloģiju nodošanu, novērst šķēršļus akadēmisko aprindu un uzņēmumu sadarbībai un uzlabot koordināciju starp dažādiem pētniecības un inovācijas un izglītības pārvaldības līmeņiem. Daudzos 3. pīlāra ANP ir ietvertas tematiskas investīcijas pētniecībā un inovācijā, kas ļaus mobilizēt pētniecības un inovācijas iespējas, lai paātrinātu zaļo un digitālo pārkārtošanos un uzlabotu noturību saskaņā ar ES līmeņa programmām (aptuveni 27 % un 23 % no aplēstajām izmaksām ar

pētniecību un inovāciju saistītiem pasākumiem patiešām ir atzīmēti kā tādi, kas veicina attiecīgi zaļos un digitālos mērķus).

Līdz šim ir izpildīti 53 atskaites punkti un mērķrādītāji, kas saistīti ar politikas jomu “Pētniecība, attīstība un inovācija” (no kopumā 705 izpildītiem atskaites punktiem un mērķrādītājiem), tajā skaitā 49 punkti un mērķrādītāji, kas apmierinoši izpildīti kopš 2022. gada 1. marta.

Būtiski uzsvērt, ka pētniecību un izstrādi veicina arī daži 1. un 2. pīlāra pasākumi⁵⁵. Investīcijas pētniecībā, izstrādē un inovācijā kopumā (t. i., ieskaitot attiecīgos pasākumus, kas iekļauti 1. pīlārā, 2. pīlārā un 3. pīlārā) kopumā tiek lēstas aptuveni 48 miljardu EUR apmērā, kas ir vidēji aptuveni 10 % no ANM neatmaksājamā finansiālā atbalsta dalībvalstij.

Piemēri: pārdomātas, ilgtspējīgas un iekļaujošas izaugsmes pīlārā iekļautie pasākumi ar izpildītiem atskaites punktiem un mērķrādītājiem (politikas joma “Pētniecība, izstrāde un inovācija”)

Reformas

- **Slovākija** ir ieviesusi divu tiesību aktu grozījumus, lai Slovākijas Zinātņu akadēmiju pārveidotu par publisku pētniecības organizāciju nolūkā nodrošināt finansējumu no vairākiem avotiem un veidot ciešāku sadarbību ar privāto sektoru, lai īstenotu kopīgus projektus un veicinātu pētniecību un tehnoloģiju nodošanu.

Investīcijas

- **Itālija** ir piešķirusi līgumus, lai atbalstītu vismaz 30 stratēģiski nozīmīgu pētniecības infrastruktūras objektu / institūciju, kas norādītas Nacionālajā pētniecības infrastruktūras plānā 2021.–2027. gadam, kā arī saistīto inovācijas infrastruktūras objektu izveidi vai stiprināšanu.

Pasākuma mērķis ir attīstīt pētniecības struktūras, atbalstīt inovācijas un tehnoloģiju nodošanas procesus, kā arī veicināt publiskā un privātā sektora partnerības.

⁵⁵ 1. pīlārs, kas attiecas uz zaļo pārkārtošanos, ietver zaļos pētniecības, izstrādes un inovācijas pasākumus, kas iedalīti politikas jomā “Pētniecība, izstrāde un inovācija videi draudzīgās darbībās”, un 2. pīlārs, kas attiecas uz digitālo pārveidi, ietver ar digitalizāciju saistītus pētniecības, izstrādes un inovācijas pasākumus, kas iedalīti politikas jomā “Ar digitalizāciju saistīti pētniecības, izstrādes un inovācijas pasākumi”.

- **Spānija** ir atbalstījusi 68 uzņēmumus (39 lielus uzņēmumus un 29 MVU), kas īsteno pētniecības un inovācijas projektus ilgtspējīgas autobūves jomā, lai palielinātu uzņēmumu tehnoloģiskās spējas vairākās jomās, kas cita starpā ietver enerģijas uzglabāšanas sistēmu ar ļoti zemām emisijām un augstu reciklējamību un augstas efektivitātes ūdeņraža mobilitātes sistēmu izstrādi, autonomās braukšanas un satīklotas mobilitātes risinājumu izstrādi vai ražošanas vides pielāgošanu ar drošām un stabilām cilvēka–mašīnas mijiedarbības sistēmām viedražošanas vidē.

Atbalsts uzņēmumiem (tai skaitā MVU), piekļuve finansējumam un finanšu instrumentiem

Lielākā daļa ANP plānu ietver pasākumus, ar ko sniedz tiešu atbalstu MVU, un to vērtība sasniedz 45 miljardus EUR, kas ir aptuveni 22 % no kopējiem aplēstajiem trešā pīlāra izdevumiem. Kopumā atbalstu MVU sniedz 159 pasākumos ar 332 atskaites punktiem un mērķrādītājiem.

ANP iekļautie pasākumi MVU atbalstam aptver daudzas dažādas jomas: no uzņēmējdarbības vides uzlabošanas un piekļuves publiskajam iepirkumam līdz MVU digitalizācijai un vidiskās ilgtspējas uzlabošanai. Vairāku pasākumu mērķis ir arī uzlabot MVU izaugsmi un noturību ar labāku piekļuvi finansējumam, darba ņēmēju pārkvalifikāciju un prasmju pilnveidi vai to pētniecības un izstrādes spēju stiprināšanu.

Līdz šim ir izpildīts 51 atskaites punkts un mērķrādītājs, kas saistīti ar pasākumiem MVU atbalstam (no kopumā 705 izpildītiem atskaites punktiem un mērķrādītājiem), tajā skaitā 49 punkti un mērķrādītāji, kas apmierinoši izpildīti kopš 2022. gada 1. marta.

Piemēri: pārdomātas, ilgtspējīgas un iekļaujošas izaugsmes pīlārā iekļautie pasākumi ar izpildītiem atskaites punktiem un mērķrādītājiem (politikas joma “Atbalsts MVU”)

Investīcijas

- **Horvātija** ir izveidojusi finanšu instrumentu mikrouzņēmumu un mazo un vidējo uzņēmumu veiktu investīciju atbalstam, veicinot investīcijas jaunās tehnoloģijās, modernu iekārtu un aprīkojuma iegādi, ražošanas un pakalpojumu jaudas palielināšanu, kā arī ar zaļo pārkārtošanos saistītus pasākumus.
- **Grieķija** ir izsludinājusi uzaicinājumus iesniegt priekšlikumus, lai finansētu kuponu shēmu investīcijām, kuras vērstas uz tehnoloģijām un pakalpojumiem, ar ko veicina mazo un vidējo uzņēmumu digitalizāciju (piemēram, e-maksājumu, e-pārdošanas un e-rēķinu lietotnes, digitālās reklāmas rīki, digitālo prasmju pilnveide, kibernetikas sistēmas, mākoņtehnoloģiju infrastruktūra un pakalpojumi u. c.).
- **Itālija**, tās valdībai un īstenošanas partnerim *Cassa Depositi e Prestiti (CDP)* parakstot attiecīgu līgumu, ir izveidojusi finanšu instrumentu jaunuzņēmumu finansēšanai.

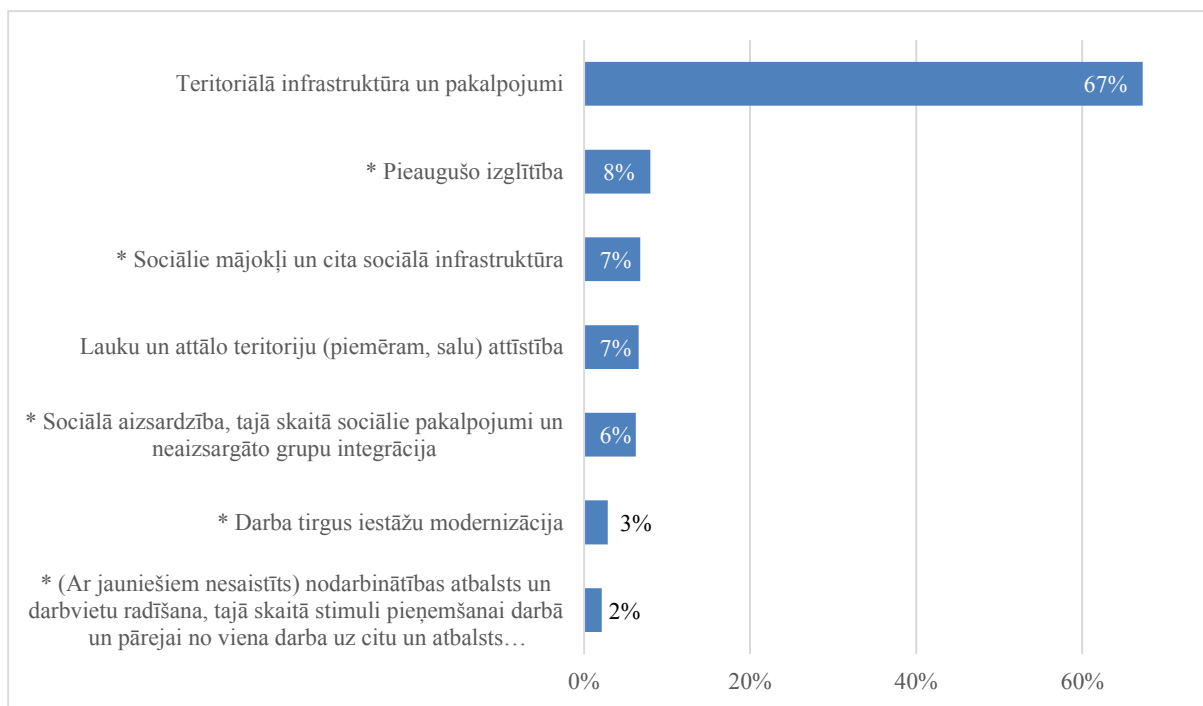
3.4. Mehānisma ieguldījums sociālajā un teritoriālajā kohēzijā (t. i., 4. pīlārā)

Dalībvalstis ir iekļāvušas ievērojamu skaitu pasākumu, kuru mērķis ir atbalstīt sociālo un teritoriālo kohēziju, jo īpaši veicinot Eiropas sociālo tiesību pīlāra īstenošanu, ar tai veltītām nodaļām par vienlīdzīgām iespējām un piekļuvi darba tirgum, taisnīgiem darba apstākļiem un sociālo aizsardzību un iekļaušanu. Precīzāk, Padomes pieņemtajos 27 ANP 4. pīlāra atbalstam ir paredzēti aptuveni 220,6 miljardi EUR. Izdevumu sadalījums šā pīlāra ietvaros ir parādīts 22. attēlā.

No 705 līdz šim sasniegtajiem atskaites punktiem un mērķrādītājiem 253 attiecas uz 4. pīlāru, un no tiem 237 ir izpildīti kopš pēdējā gada ziņojuma 2022. gada martā. Vislielākais progress ir panākts tādās politikas jomās kā teritoriālā infrastruktūra un pakalpojumi (kopš 2022. gada 1. marta izpildīti 106 atskaites punkti un mērķrādītāji 84 pasākumos), sociālā aizsardzība (58 atskaites punkti un mērķrādītāji 52 pasākumos) un pieaugušo izglītība (41 atskaites punkts un mērķrādītājs 27 pasākumos) (23. attēls). Jāuzsver, ka 149 no izpildītajiem 4. pīlāra atskaites punktiem un mērķrādītājiem kopš ANM izveides atbalsta sociālos mērķus plašā nozīmē⁵⁶, un tas liecina par dalībvalstu stingru apņemšanos panākt uzlabojumus sociālajā dimensijā jau ANP īstenošanas sākotnējos posmos. Šādi pasākumi arī palīdzēs sasniegt ES 2030. gada pamatmērķrādītājus nodarbinātības, prasmju un nabadzības mazināšanas jomā.

22. attēls. Izdevumu sadalījums pa politikas jomām sociālās un teritoriālās kohēzijas atbalstam

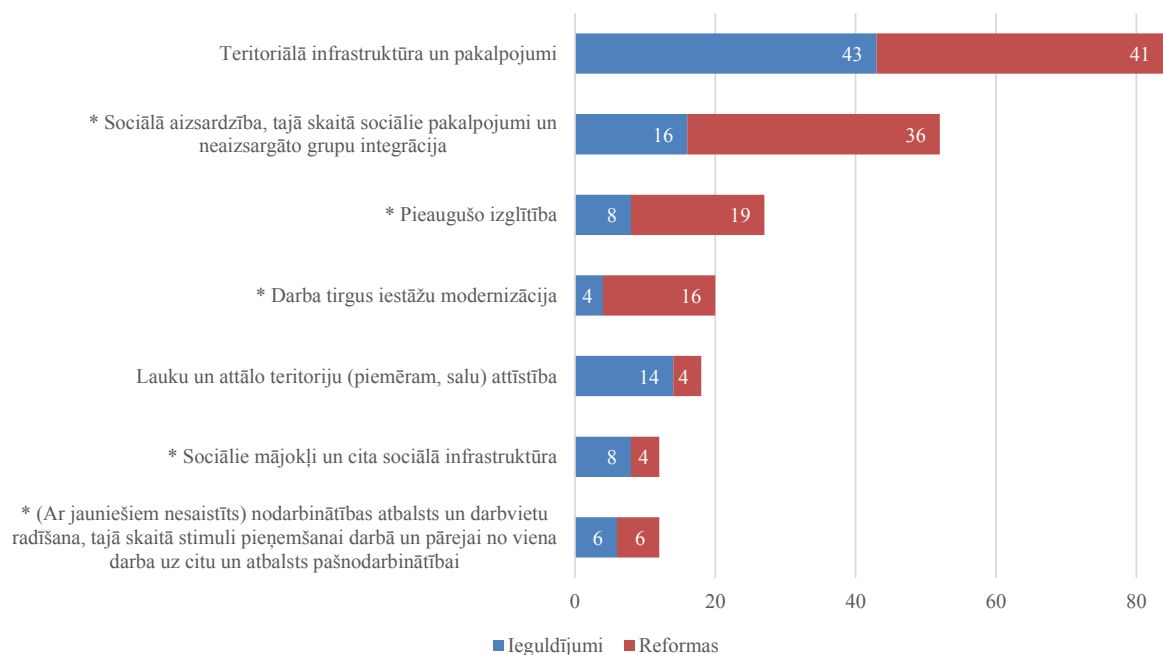
⁵⁶Šie atskaites punkti un mērķrādītāji ir saistīti ar pasākumiem, kas sekmē sociālo kategoriju īstenošanu, kā definēts Deleģētajā regulā 2021/2105.

Piezīme. Šajā grafikā parādīts paredzamā ieguldījuma sadalījums pa politikas pīlāriem saskaņā ar Eiropas Komisijas izveidoto politikas jomu sarakstu. Procentuālā daļa attiecas uz kopējo plāna daļu, kas iedalīta konkrētajam politikas pīlāram. Metodika ziņošanai par sociālajiem izdevumiem, kā definēts Deleģētajā regulā (ES) 2021/2105, ir pilnībā saskaņota un integrēta metodikā, kas attiecas uz ziņošanu par izdevumiem sešu pīlāru ietvaros. Šajā pīlārā ar zvaigznīti (*) atzīmētajām politikas jomām izmanto metodiku ziņošanai par sociālajiem izdevumiem.

Avots: atvērto datu un noturības rezultātu pārskats.

23. attēls. To 4. pīlāra pasākumu skaits, kuru atskaites punkti un mērķrādītāji kopš ANM pēdējā gada ziņojuma ir apmierinoši izpildīti (dalījumā pa politikas jomām)

Piezīme. Metodika ziņošanai par sociālajiem izdevumiem, kā definēts Deleģētajā regulā (ES) 2021/2105, ir pilnībā saskaņota un integrēta metodikā, kas attiecas uz ziņošanu par izdevumiem sešu pīlāru ietvaros. Šajā pīlārā ar zvaigznīti (*) atzīmētajām politikas jomām izmanto metodiku ziņošanai par sociālajiem izdevumiem.

Avots: Eiropas Komisija.

Sociālā aizsardzība, iekļaušana, sociālie mājokļi un sociālā infrastruktūra

Visi ANP ietver reformas vai investīcijas, kas veicina dalībvalstu sociālās aizsardzības sistēmu stiprināšanu. Ar vairāk nekā 300 pasākumiem tiek risināts plašs problēmu loks, jo īpaši uz tās, kas uzsvērtas attiecīgajos konkrētām valstīm adresētajos ieteikumos. Sociālās aizsardzības un sociālo mājokļu atbalsta pasākumu kopējā vērtība ir aptuveni 28,8 miljardi EUR. Pasākumi jo īpaši ir vērsti uz sociālās aizsardzības sistēmu iedarbīgumu, kvalitāti un noturību. Lielākā daļa ANM sociālās aizsardzības investīciju attiecas uz publisko un privāto sociālo iestāžu sniegto sociālo pakalpojumu tīkla un telpu modernizāciju, paplašināšanu vai uzlabošanu. Tie ietver arī īpašus pasākumus, kas vērsti, piemēram, uz cilvēku ar invaliditāti integrāciju, sociālo pabalstu pietiekamības un ilgtspējas palielināšanu un tādu vecāka gadagājuma cilvēku dzīves apstākļu uzlabošanu, kuriem nepieciešama aprūpe. Vairākas dalībvalstis ir iekļāvušas arī nozīmīgas investīcijas sociālo mājokļu un sociālās infrastruktūras nodrošinājuma palielināšanai neizdevīgā stāvoklī esošām grupām, galvenokārt izmantojot aizdevumus. Dažas dalībvalstis savos atvērto plānos ir iekļāvušas arī pasākumus minimālā ienākuma un pensiju sistēmu reformai, lai palielinātu to atbilstību un ilgtspēju.

Līdz šim ir izpildīti 72 atskaites punkti un mērķrādītāji, kas saistīti ar sociālās aizsardzības un sociālo mājokļu politikas jomām (no kopskaitā 705 atskaites punktiem un mērķrādītājiem), tajā skaitā 67 punkti un mērķrādītāji kopš 2022. gada 1. marta.

Piemēri: sociālās un teritoriālās kohēzijas pilārā iekļautie pasākumi ar izpildītiem atskaites punktiem un mērķrādītājiem (politikas jomas “Sociālā aizsardzība” un “Sociālie mājokļi”)

Reformas

- **Slovākija** ir konsolidējusi sociālās aprūpes uzraudzības pilnvaras, lai mazinātu sadrumstalotību un uzlabotu sociālās aprūpes efektivitāti, kā arī uzlabotu aprūpes kvalitāti sociālo pakalpojumu sniegšanā un mājsaimniecībās.
- **Spānija** ir pieņēmusi sociālā nodrošinājuma iemaksu sistēmas reformu pašnodarbinātajiem, lai pakāpeniski mainītu iemaksu sistēmu uz tādu, kas balstīta uz reālajiem ienākumiem, nolūkā nodrošināt, ka pašnodarbinātie nākotnē var saņemt adekvātākas pensijas.

Investīcijas

- Lai izveidotu jaunu sociālās mentorēšanas pakalpojumu, kura mērķis ir nodrošināt pietiekamu cilvēkkapitālu sociālo pakalpojumu sniegšanai, **Horvātijā** ir apmācīti 220 sociālās mentorēšanas profesionāļi, kas spēs sniegt individualizētāku un spēcinošāku atbalstu.
- **Francija** ir atbalstījusi sociālo mājokļu energorenovāciju, piešķirot dotācijas vairāk nekā 20 000 sociālo mājokļu.

Nodarbinātības atbalsts, darba tirgus iestāžu modernizācija, pieaugušo izglītība un apmācība mērķgrupām, kas nav jaunieši

Lielākā daļa dalībvalstu savos ANP ir iekļāvušas plašu reformu un investīciju klāstu, lai veicinātu darbvieta radīšanu un darba tirgu modernizāciju. Kopumā pasākumiem, ar ko atbalsta politikas jomas “Ar jauniešiem nesaistīta nodarbinātība” un “Darba tirgus iestāžu modernizācija”, ir paredzēti aptuveni 11,2 miljardi EUR. Šie pasākumi tieši attiecas uz konkrētām valstīm adresētiem ieteikumiem saistībā ar atbalstu nodarbinātībai un darba tirgus uzlabošanu. Gandrīz visos ANP nozīmīga vieta ir atvēlēta nodarbinātībai un aktīvai darba tirgus politikai. Plāni ietver investīcijas un reformas, kuru mērķis ir palielināt sieviešu, jauniešu un neizdevīgā stāvoklī esošu grupu līdzdalību darba tirgū, atbalstīt darbvieta radīšanu un pāreju uz jaunām nozarēm un profesijām. Šo pasākumu mērķis ir arī veicināt nodarbinātību un uzlabot darba tirgu rezultātus, darbību un noturību.

Visos valsts ANP ir iekļauti pasākumi prasmju un pieaugušo izglītības jomā, kas bieži vien ir saistīti ar aktīvu darba tirgus politiku. Tie ietver, piemēram, valsts prasmju stratēģijas, reformas prasmju apzināšanas un pārvaldības (arī prasmju atzīšanas un apstiprināšanas) uzlabošanai, kā arī mērķtiecīgas investīcijas darba ņēmēju, bezdarbnieku un plašākas sabiedrības prasmju pilnveidē un pārkvalifikācijā. Valstu ANP iekļautās reformas un investīcijas, kas saistītas ar pieaugušo izglītību (arī profesionālo tālākizglītību un apmācību), kā arī prasmju atzīšanu un apstiprināšanu sasniedz aptuveni 17,7 miljardus EUR.

Līdz šim ir izpildīti 83 atskaites punkti un mērķrādītāji, kas saistīti ar politikas jomām “Ar jauniešiem nesaistīta nodarbinātība”, “Darba tirgus iestāžu modernizācija” un “Pieaugušo izglītība”, un no tiem 73 ir izpildīti kopš pēdējā ANM gada ziņojuma 2022. gada martā. Izpildītie atskaites punkti un mērķrādītāji attiecas, piemēram, uz kuponu sistēmas ieviešanu prasmju pilnveides un pārkvalifikācijas programmām, mērķtiecīgām prasmju attīstības programmām bezdarbniekiem, mācību programmu atjaunināšanu, kā arī valsts prasmju stratēģiju un rīcības plānu pieņemšanu.

Piemēri: sociālās un teritoriālās kohēzijas pilārā iekļautie pasākumi ar izpildītiem atskaites punktiem un mērķrādītājiem (politikas jomas “Ar jauniešiem nesaistīta nodarbinātība”, “Darba tirgus iestāžu modernizācija” un “Pieaugušo izglītība”)

Reformas

- **Horvātija** ir ieviesusi kuponu sistēmu, ko izmanto, lai finansētu dalību izglītības programmās, ar ko attīsta zaļās un digitālās prasmes. Šī sistēma attiecas vismaz uz 25 izglītības programmām. Sistēmā ir prasmju katalogs, kurā kartētas darba tirgū esošās un nepieciešamās prasmes, kā arī kuponu pārvaldības un piešķiršanas IT lietotne.

No Horvātijas kuponu sistēmas labumu gūst gan nodarbinātie, gan bezdarbnieki, un īpaša uzmanība ir pievērsta neaizsargātām grupām (ilgstoši bezdarbnieki, ekonomiski neaktīvie iedzīvotāji vai jaunieši, kas nemācās, nestrādā un neapgūst arodu (NEET)).

- **Austrija** ir īstenojusi pasākumu, kura mērķis ir sniegt mērķtiecīgu atbalstu, lai atgrieztu darba tirgū ilgstošus bezdarbniekus, kas saskaras ar daudziem šķēršļiem. Paredzams, ka šāds koordinēts atbalsts palīdzēs novērst šos daudzus šķēršļus un atvieglos piekļuvi kvalifikācijas iegūšanai un apmācībai.
- **Spānija** ir īstenojusi darba tirgus reformu, lai risinātu ilgstošas strukturālas problēmas, piemēram, divdabību un augsto pagaidu nodarbinātības līmeni. Tajā pašā laikā tiesiskais regulējums ir ticis pielāgots tā, lai uzņēmumi varētu elastīgāk pielāgoties satricinājumiem. Viena no galvenajām reformas iezīmēm bija saistīta ar darba līgumu

piedāvājumu, samazinot vairāku veidu līgumu skaitu līdz tikai trim veidiem un par noklusējuma iespēju nosakot beztermiņa darba līgumus.

Teritoriālā infrastruktūra un pakalpojumi, lauku un attālo teritoriju (tajā skaitā salu) attīstība

Ievērojams skaits reformu un investīciju ir vērstas uz teritoriālās infrastruktūras un pakalpojumu uzlabošanu vietējā līmenī un plašas mazināšanu starp pilsētu, lauku un attāliem reģioniem. Tās stimulē vietējo ekonomiku, palielina reģionu un valsts konkurētspēju un tieši pozitīvi ietekmē ikdienas dzīves kvalitāti. Daudzas reformas un investīcijas attiecas uz ilgtspējīgas mobilitātes un ilgtspējīga transporta veicināšanu un uzlabošanu — galvenokārt uz dzelzceļa un ostu modernizāciju un citiem ilgtspējīgas mobilitātes projektiem, piemēram, sabiedriskā transporta pakalpojumu attīstīšanu un veloceļu izbūvi. ANP ietver arī vairākus pasākumus, kuru mērķis ir uzlabot dabas resursu izmantošanu un aizsargāt vidi vietējā līmenī. Tas ietver reformas un investīcijas, kuru mērķis ir uzlabot atkritumu un notekūdeņu apsaimniekošanu — arī salās —, paplašināt ūdens attīrīšanas sistēmas un apūdeņošanas tīklus, palielināt lauksaimniecības nozares ilgtspēju un atbalstīt konsorciju izveidi funkcionālos lauku rajonos. Pasākumi ir vērsti arī uz citiem teritoriālās infrastruktūras un pakalpojumu veidiem, piemēram, platjoslas infrastruktūras un sociālo pakalpojumu un infrastruktūras ieviešanu attālos reģionos. Turklāt reformas un investīcijas palīdz uzlabot publiskās pārvaldes darbību vietējā līmenī, stiprinot pašvaldību spēju sniegt kvalitatīvus pakalpojumus.

Teritoriālās infrastruktūras un pakalpojumu atbalsta pasākumu īstenošanai ir paredzēti aptuveni 151,2 miljardi EUR, savukārt īpašiem pasākumiem lauku un attālo reģionu attīstības atbalstam — aptuveni 16,0 miljardi EUR. Līdz šim ir izpildīti 124 atskaites punkti un mērķrādītāji, kas saistīti ar šīm divām politikas jomām, tajā skaitā 121 kopš pēdējā ANM gada ziņojuma 2022. gada martā.

Piemēri: sociālās un teritoriālās kohēzijas pilnā iekļautie pasākumi ar izpildītiem atskaites punktiem un mērķrādītājiem (politikas jomas “Teritoriālā infrastruktūra un pakalpojumi” un “Lauku un attālo teritoriju attīstība”)

Reformas

- **Bulgārija** ir palielinājusi reģionālā un vietējā līmeņa struktūru tiešu līdzdalību ES fondu pārvaldībā, stiprinot to nozīmi integrētu teritoriālo stratēģiju un projektu izstrādē un īstenošanā.
- **Horvātija** ir uzlabojusi lauksaimniecības zemes pārstrukturēšanas un konsolidācijas sistēmas, vienkāršojot konsolidācijas procedūras un nodrošinot lauksaimniecības zemes pastāvīgu uzraudzību. Tas veicina lauksaimniecības zemes efektīvāku izmantošanu, palīdz saglabāt vidi un uzlabo dzīvi lauku apvidos.
- **Itālija** ir uzlabojusi projektu izvērtēšanas procedūras vietējā sabiedriskā transporta

sistēmu nozarē un ātrgaitas sabiedriskā transporta nozarē, skaidri nosakot atbildību par vietējā sabiedriskā transporta projektu apstiprināšanu un vienkāršojot maksājumu procedūru.

- **Spānija** ir izveidojusi Taisnīgas pārkārtošanās fonda institūtu, kura uzdevums ir noteikt un pieņemt pasākumus, kas garantē vienlīdzīgu attieksmi pret darba ņēmējiem un teritorijām, kuras ietekmē pārkārtošanās uz mazoglekļa ekonomiku, samazina negatīvo ietekmi uz šīm teritorijām un optimizē iespējas pārkārtošanās procesā.

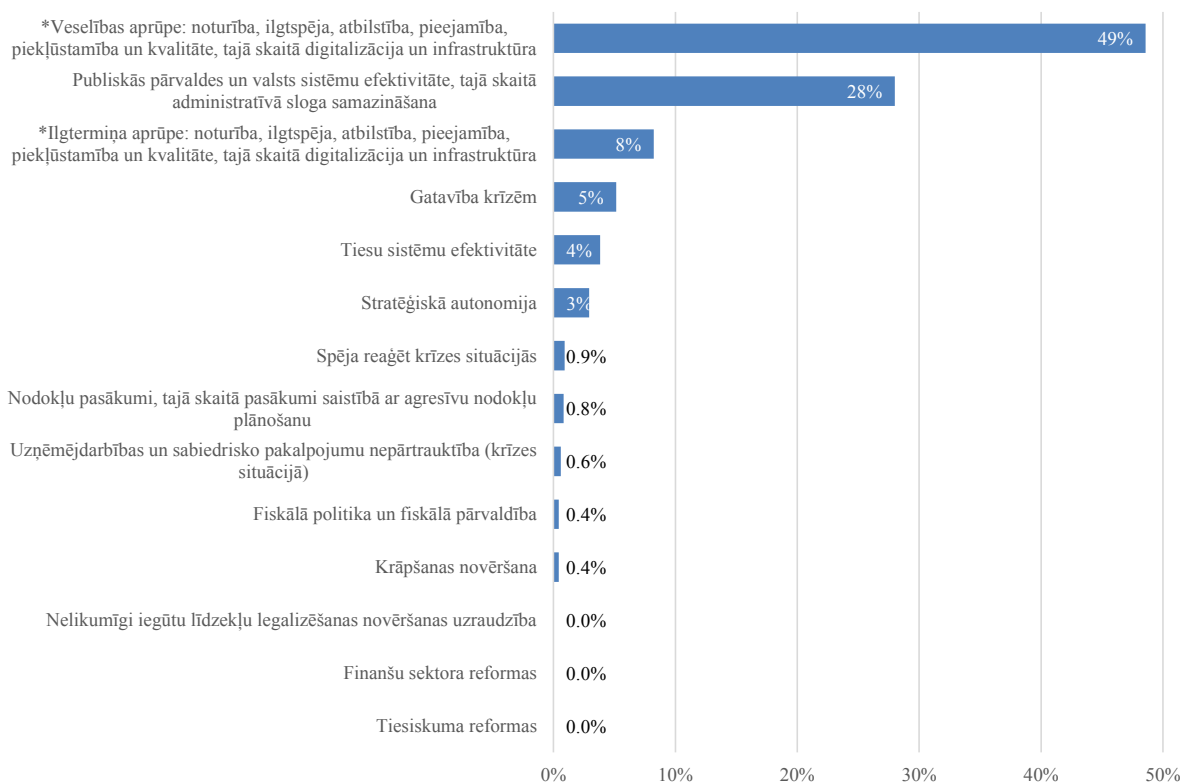
3.5. Mehānisma ieguldījums veselībā un ekonomiskajā, sociālajā un institucionālajā noturībā ar mērķi cita starpā palielināt gatavību krīzēm un krīžu reaģēšanas spējas (t. i., 5. pīlārā)

Dalībvalstu ANP sniedz būtisku ieguldījumu veselības, kā arī ekonomiskās, sociālās un institucionālās noturības uzlabošanā, lai cita starpā uzlabotu gatavību krīzēm un spēju reaģēt krīzes situācijās. Veselības politikas pīlāru un ekonomisko, sociālo un institucionālo noturību sekmē vairāk nekā 1100 pasākumu un apakšpasākumu, kas iekļauti 27 ANP, un to kopējā vērtība ir aptuveni 84,1 miljards EUR. Šie pasākumi aptver dažādas politikas jomas, sākot no veselības un ilgtermiņa aprūpes līdz tiesu sistēmu efektivitātei un nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas novēršanas uzraudzībai. Izdevumi dalījumā pa dažādām pīlāra politikas jomām ir parādīti 24. attēlā⁵⁷.

No 705 līdz šim apmierinoši sasniegtajiem atskaites punktiem un mērķrādītājiem 296 atskaites punkti un mērķrādītāji attiecas uz 5. pīlāru, tajā skaitā 274 atskaites punkti un mērķrādītāji, kas apmierinoši izpildīti kopš 2022. gada 1. martam. Vislielākais progress ir panākts tādās politikas jomās kā publiskās pārvaldes un valsts sistēmu efektivitāte (kopš 2022. gada 1. marta izpildīts 141 atskaites punkts un mērķrādītājs 95 pasākumos), veselības aprūpe (40 atskaites punkti un mērķrādītāji 35 pasākumos) un krāpšanas novēršana (36 atskaites punkti un mērķrādītāji 22 pasākumos) (25. attēls).

⁵⁷ Ņemiet vērā, ka dažās politikas jomās (piemēram, "Fiskālā politika un fiskālā pārvaldība" vai "Tiesiskuma reformas") attiecīgie pasākumi lielākoties ir reformas, kas nav saistītas ar izdevumiem.

24. attēls. Veselības aprūpes un noturības atbalsta izdevumu sadalījums pa politikas jomām

Piezīme. Šajā grafikā parādīts paredzamā ieguldījuma sadalījums pa politikas pīlāriem saskaņā ar Eiropas Komisijas izveidoto politikas jomu sarakstu. Procentuālā daļa attiecas uz kopējo plāna daļu, kas iedalīta konkrētajam politikas pīlāram. Metodika ziņošanai par sociālajiem izdevumiem, kā definēts Deleģētajā regulā (ES) 2021/2105, ir pilnībā saskaņota un integrēta metodikā, kas attiecas uz ziņošanu par izdevumiem sešu pīlāru ietvaros. Šajā pīlārā ar zvaigznīti (*) atzīmētajām politikas jomām izmanto metodiku ziņošanai par sociālajiem izdevumiem.

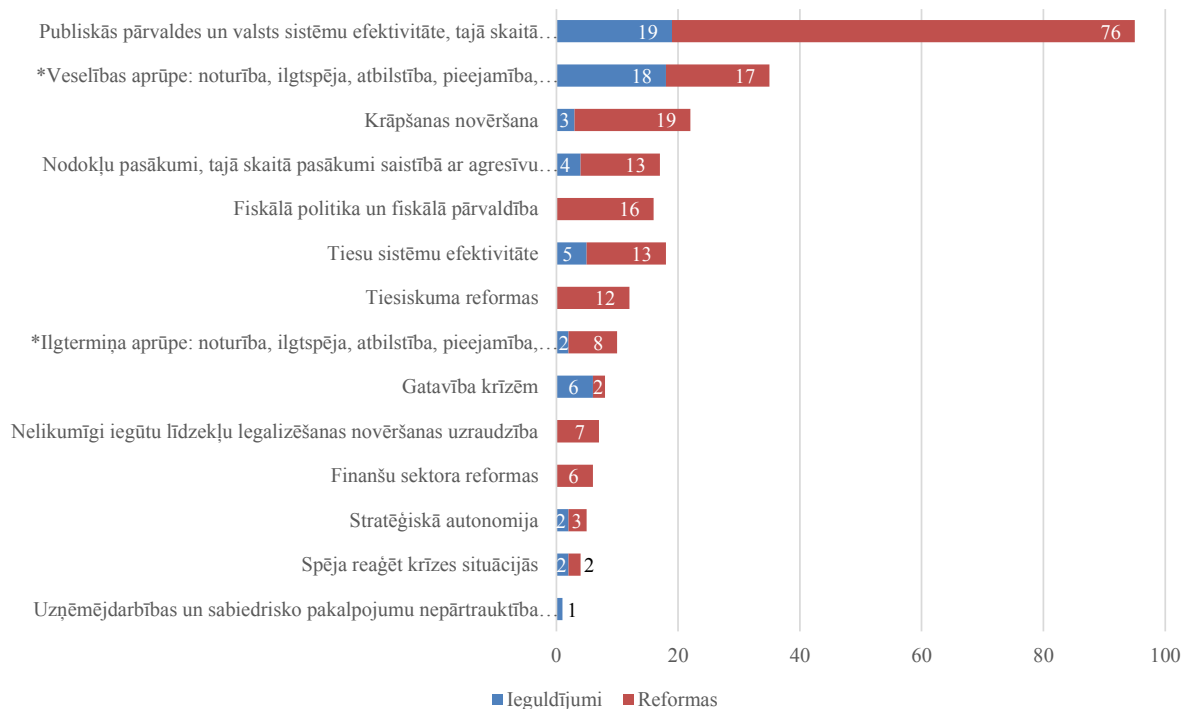
Avots: atveseļošanas un noturības rezultātu pārskats.

Veselības aprūpe un ilgtermiņa aprūpe

ANM ietvaros plašs investīciju un reformu projektu klāsts tiek īstenots veselības jomā, tajā skaitā primārās aprūpes, ambulatorās aprūpes un digitālās veselības jomā. Šo projektus papildina uz efektivitāti vērsti pasākumi, kuru mērķis ir uzlabot veselības aprūpes pakalpojumu pārvaldību, izmaksu lietderību, pieejamību un kvalitāti. Ar nesenojām veselības aprūpes reformām tiek risinātas problēmas, ko rada pandēmija, piemēram, sabiedrības veselības spēju uzlabošana. pandēmijas iespaidā politika arī tika pārorientēta uz profilaksi. Vairākās dalībvalstīs tiek veiktas reformas un investīcijas, kas īpaši pielāgotas garīgās veselības aprūpei, kā arī tiek visaptveroši pārskatītas valsts veselības stratēģijas. Piemēram, Itālija, Lietuva un Portugāle reorganizē savas veselības aprūpes sistēmas, lai uzlabotu veselības aprūpes pieejamību vietējā līmenī, savukārt Latvija, Luksemburga, Polija, Malta un Nīderlande cenšas stiprināt veselības nozares darbaspēku. Kopumā visos 27 valstu ANP vairāk nekā 43,0 miljardi EUR (jeb 8,7 % no ANM paredzētā kopējā neatmaksājamā finansiālā atbalsta un aizdevumu apjoma) ir paredzēti ar veselības aprūpi saistītiem pasākumiem. Aptuveni viena trešdaļa no šīs summas ir paredzēta investīcijām un reformām,

kuru mērķis ir veicināt veselības aprūpes sistēmu digitalizāciju, kas palīdz stiprināt veselības aprūpes sistēmu noturību.

25. attēls. To 5. pīlāra pasākumu skaits, kuru atskaites punkti un mērķrādītāji kopš ANM pēdējā gada ziņojuma ir apmierinoši izpildīti (daļījumā pa politikas jomām)

Piezīme. Metodika ziņošanai par sociālajiem izdevumiem, kā definēts Deleģētajā regulā (ES) 2021/2105, ir pilnībā saskaņota un integrēta metodikā, kas attiecas uz ziņošanu par izdevumiem sešu pīlāru ietvaros. Šajā pīlārā ar zvaigznīti (*) atzīmētajām politikas jomām izmanto metodiku ziņošanai par sociālajiem izdevumiem.

Avots: Eiropas Komisija.

Vairākas dalībvalstis ar ANM līdzekļiem finansē reformas un investīcijas ilgtermiņa aprūpes jomā. Piekļuve kvalitatīviem un cenas ziņā pieejamiem ilgtermiņa aprūpes pakalpojumiem ir svarīga, lai nodrošinātu novecojošo iedzīvotāju, kā arī personu ar invaliditāti aprūpes vajadzības. ANM atbilst ilgtermiņa aprūpes politikas attīstībai šajā jomā, jo īpaši Eiropas Aprūpes stratēģijai, Eiropas sociālo tiesību pīlāram un Padomes ieteikumam par ilgtermiņa aprūpi⁵⁸. Reformām ir jāuzlabo stimuli aprūpei mājās un kopienā balstītai aprūpei, un tas ietver arī aprūpes sniegšanas deinstitutionalizāciju. Kopumā 18 dalībvalstīm ir piešķirti 7,3 miljardi EUR 52 (apakš)pasākumu īstenošanai (22 reformām un 30 investīcijām).

Līdz šim kopš 2022. gada 1. marta ir izpildīti 50 atskaites punkti un mērķrādītāji, kas saistīti ar veselības aprūpes un ilgtermiņa aprūpes politikas jomām.

Piemēri: veselības un ekonomiskās, sociālās un institucionālās noturības pīlārā

⁵⁸ Padomes Ieteikums (2022. gada 8. decembris) par piekļuvi cenas ziņā pieejamai un kvalitatīvai ilgtermiņa aprūpei (2022/C 476/01).

iekļautie pasākumi ar izpildītiem atskaites punktiem un mērķrādītājiem (politikas jomas “Veselības aprūpe” un “Ilgttermiņa aprūpe”)

Reformas

- **Bulgārija** ir pieņēmusi Bulgārijas Republikas iedzīvotāju garīgās veselības valsts stratēģiju 2021.–2030. gadam un rīcības plānu stratēģijas īstenošanai. Šis pasākums ir daļa no reformas, kuras mērķis ir nodrošināt stratēģisku pamatu turpmākām investīcijām un reformām veselības aprūpes jomā, nosakot attiecīgos ieteikumus un pasākumus. Reformas ietvaros ir pieņemtas vairākas stratēģijas un plāni, kas aptver attiecīgās veselības aprūpes jomas.
- **Čehija**, apspriežoties ar galvenajiem dalībniekiem un ieinteresētajām personām, ir apstiprinājusi Nacionālo onkoloģijas programmu 2022.–2030. gadam un nacionālās padomes izveidi šīs programmas īstenošanai. Šis atskaites punkts ir saistīts ar reformu, kuras mērķis ir palielināt Čehijas vēža profilakses un aprūpes sistēmas noturību, atspoguļojot Eiropas Vēža uzveikšanas plānā noteiktās prioritātes.
- **Dānija** ir publicējusi ziņojumu par Dānijas Zāļu aģentūras veikto kritiski svarīgo zāļu krājumu novērtējumu. Šis atskaites punkts attiecas uz pasākumu, kura mērķis ir uzturēt un nodrošināt kritiski svarīgo zāļu krājumus Dānijas sekundārās veselības aprūpes nozarē, lai izvairītos no kritiskām situācijām, kad trūkst svarīgu zāļu. Turklāt Dānija ir sasniegusi arī citu svarīgu atskaites punktu, sagatavojot izvērtējumu par telemedicīnas risinājumiem attiecībā uz veselības trauksmi, kas saistīta ar Covid-19 pandēmiju, lai turpmāk attīstītu un palielinātu telemedicīnas izmantošanu un pacientu iesaistīšanu. Šis atskaites punkts ir daļa no pasākuma, kura mērķis ir izstrādāt jaunus digitālos risinājumus un veicināt digitālo tehnoloģiju plašu izmantošanu, pacientu iesaistīšanu un telemedicīnas izmantošanu.
- **Itālijā** ir stājušies spēkā tiesību akti, kas nosaka jaunu teritoriālās veselības aprūpes palīdzības tīkla organizatorisko modeli. Šis atskaites punkts ir saistīts ar reformu, ar kuru ievieš jaunu teritoriālās veselības aprūpes palīdzības modeli un izveido jaunu veselības–vides–klimata profilakses institucionālo struktūru.
- **Portugāle** ir panākusi, ka stājies spēkā jauns dekrētlukums par garīgo veselību, kurā izklāstīti garīgās veselības aprūpes pakalpojumu organizācijas, pārvaldības un novērtēšanas pamatprincipi. Šis atskaites punkts ir viens no galvenajiem pīlāriem garīgās veselības reformā, kuras mērķis ir uzlabot garīgās veselības pārvaldību Portugālē, radot labvēlīgākus pamatnosacījumus pacientu ar garīgām slimībām deinstitucionalizācijai, vietējo un integrēto nepārtrauktās aprūpes pakalpojumu paplašināšanai garīgās veselības jomā, tiesu psihiatrijas pakalpojumu organizēšanai un reģionālo veselības plānu īstenošanai attiecībā uz demenci.

Investīcija

- **Austrija** ir pieņēmusi un publicējusi finansēšanas vadlīnijas jaunu primārās veselības aprūpes nodaļu izveidei un jau esošo primārās veselības aprūpes nodaļu uzlabošanas projektiem. Šis solis ir daļa no investīcijām, kuru mērķis ir uzlabot veselības aprūpes ilgtspēju un noturību, stiprinot sabiedrības veselību un primāro veselības aprūpi.

Institucionālā noturība

Tiek īstenoti arī pasākumi, kuru mērķis ir institucionālās noturības veicināšana. Vairākas dalībvalstis ir pieņēmušas nozīmīgas, ar tiesiskumu saistītas reformas, piemēram, uzlabojot likumdošanas procesa kvalitāti vai stiprinot tiesu varas neatkarību. Ievērojams progress ir panākts arī tiesu sistēmu efektivitātes uzlabošanā, īstenojot īpašus pasākumus, kas ietver gan tiesvedības organizatoriskas izmaiņas, gan tiesu struktūras reformu. Turklāt dalībvalstu centieni ir ļāvuši pastiprināt cīņu pret korupciju un uzlabot nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas novēršanas uzraudzību, jo īpaši pieņemot tādus valsts politikas dokumentus kā rīcības plāni un stratēģijas.

Jau ir īstenoti daudzi pasākumi, kuru mērķis ir padarīt modernākas un dinamiskākas publiskās pārvaldes iestādes, kas kalpo ES iedzīvotājiem un uzņēmumiem. Tie aptver gan investīcijas, kas paredzētas ANP īstenošanas uzraudzībai, revīzijai un kontrolei, gan reformas, kuru mērķis ir vienkāršot publisko pārvaldi un novērst administratīvos šķēršļus. Tiek īstenoti vairāki publiskās pārvaldes digitalizācijas pasākumi, piemēram, Luksemburgā un Horvātijā. Dažas dalībvalstis galvenokārt pievērsušās civildienesta spējām, precīzāk, pārredzamākām darbā pieņemšanas sistēmām un pagaidu darbvietu samazināšanai publiskajā pārvaldē.

Lielākā daļa krīzgatavības un spējas reaģēt uz krīzi pasākumu, kas ANM ietvaros jau īstenoti, ir vērsti uz pielāgošanos klimata pārmaiņām, veselības aprūpi un digitālajām tehnoloģijām. Tiek īstenoti pasākumi, kuru mērķis ir izveidot efektīvu, drošu un koplietojamu digitālo kritisko infrastruktūru, tajā skaitā drošu mobilo sakaru sistēmu publiskās pārvaldes darbiniekiem. Nozīmīgs darbs ir ieguldīts meža apsaimniekošanā, mežu ugunsgrēku novēršanā un to ietekmes mazināšanā. Veselības aprūpē (kaut arī saistīto pasākumu īstenošana vēl turpinās) ir palielinājusies telemedicīnas izmantošana, kas palīdz mazināt Covid-19 krīzes izraisītos traucējumus veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanā.

Piemēri: veselības un ekonomiskās, sociālās un institucionālās noturības pilārā iekļautie pasākumi ar izpildītiem atskaites punktiem un mērķrādītājiem (politikas joma “Publiskās pārvaldes efektivitāte”)

Reformas

- **Austrijā** ir stājies spēkā Digitalizācijas fonda likums. Šis likums paātrinās federālās administrācijas digitalizāciju, uzlabojot pakalpojumus iedzīvotājiem un uzņēmumiem.
- **Bulgārijā** ir pieņēmusi ceļvedi Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumu īstenošanai.
- **Horvātija** ir pieņēmusi jaunu korupcijas apkarošanas stratēģiju 2021.–2030. gadam. Tās mērķis ir stiprināt institucionālo un normatīvo sistēmu cīņai pret korupciju, uzlabot

publisko iestāžu darba pārredzamību un atklātību, stiprināt integritātes un interešu konfliktu pārvaldības sistēmas, uzlabot korupcijas apkarošanas potenciālu publiskā iepirkuma sistēmā un vairojot sabiedrības informētību par korupcijas radīto kaitējumu, nepieciešamību ziņot par pārkāpumiem un uzlabot pārredzamību.

- **Kiprā** ir stājies spēkā spēkā likums, kas no iekšējām sankcijām aizsargā trauksmes cēlējus, kuri ziņo par krāpšanu un korupciju. Kopā ar likuma par korupcijas apkarošanas neatkarīgas iestādes izveidi stāšanos spēkā un likuma par pārredzamību lēmumu pieņemšanā un ar to saistītos jautājumos stāšanos spēkā tas nodrošina lielāku saskaņotību cīņā pret korupciju.
- **Griekija** ir uzsākusi uz sniegumu balstītas atalgojuma sistēmas ieviešanu publiskajā pārvaldē, pieņemot primāro tiesību aktu izmēģinājuma posmam.
- **Malta** ir nostiprinājusi tiesu varas neatkarību, veicot tiesnešu un miertiesnešu iecelšanas un atlaišanas metodes reformu. Turklāt, lai mazinātu politiskās iejaukšanās risku, Tiesnešu iecelšanas komitejas sastāvā tagad jābūt galvenokārt tiesnešiem. Tagad ir noteikts pienākums uz vakancēm tiesu iestādēs izsludināt publiskus uzaicinājumus, un tas palielinās amatā iecelšanas procesa pārredzamību.

Mainīts Maltas Tiesnešu iecelšanas komitejas sastāvs

Autortiesības: Maltas valdība.

- Turklāt **Malta** ir īstenojusi visaptverošu korupcijas apkarošanas pasākumu kopumu, cita starpā publicējot valsts stratēģiju krāpšanas un korupcijas apkarošanai un ar likumu nostiprinājusi Pastāvīgās korupcijas apkarošanas komisijas darbību, lai nodrošinātu, ka tās ziņojumi tiek nosūtīti tieši ģenerālprokuroram.
- **Slovākija** ir reorganizēju savas tieslietu sistēmas struktūru, izveidojot jaunu tiesu iestāžu sistēmu. Reformas mērķis ir labāk organizēt un strukturēt dažādas tiesu darba

kārtības un to fiziskās atrašanās vietas, kā arī iedalīt/pārdalīt tiesnešus tiesu darba kārtībām un apgabaliem, tādējādi radot apstākļus tiesas lēmumu rezultatīvākai un ātrākai pieņemšanai.

Fiskālā elastība un nodokļi

Vairākas dalībvalstis ANM ietvaros jau ir īstenojušas svarīgus pasākumus, kuru mērķis ir uzlabot valsts finanšu pārvaldību gan ieņēmumu, gan izdevumu aspektā. Daudzu pasākumu mērķis ir uzlabot nodokļu iekasēšanu un novērst izvairīšanos no nodokļu maksāšanas, cita starpā veicinot darījumu digitalizāciju, nodokļu iekasēšanu un atlasīšanu revīzijām. Paredzams, ka šie pasākumi palielinās valsts ieņēmumus, apkaros ēnu ekonomiku un nodokļu maksātājiem samazinās atbilstības nodrošināšanas izmaksas. Dažas dalībvalstis ir uzsākušas arī visaptverošas nodokļu sistēmu reformas, kuru mērķis ir atbalstīt ekonomikas izaugsmi un uzlabot taisnīgumu. Attiecībā uz publiskajiem izdevumiem vairākās dalībvalstīs ir veikti vairāki pasākumi, lai uzsāktu izdevumu pārskatīšanu, integrētu tos valsts budžeta procesā vai, ja tas jau ir izdarīts, uzlabotu to struktūru un stiprinātu to pārvaldību. Dažas dalībvalstis ir veikušas arī pasākumus, kuru mērķis ir uzlabot valsts uzņēmumu pārvaldību, uzlabot budžeta prognozēšanas instrumentus un pilnveidot grāmatvedības sistēmu.

Piemēri: veselības un ekonomiskās, sociālās un institucionālās noturības pilārā iekļautie pasākumi ar izpildītiem atskaites punktiem un mērķrādītājiem (politikas jomas “Fiskālā politika un fiskālā pārvaldība” un “Nodokļu pasākumi”)

Reformas

- **Itālija** ir īstenojusi visaptverošu pasākumu kopumu, kuri vērsti pret izvairīšanos no nodokļu maksāšanas un kuru mērķis ir veicināt noteikumu ievērošanu un uzlabot kontroli. Pateicoties mašīnmācīšanās metodēm un savstarpēji saistītām datu kopām, kas tagad ietver arī uzņēmumu datus par elektroniskajiem darījumiem, ir uzlabota nodokļu revīziju mērķorientēšana. Turklāt Itālija ir paplašinājusi elektronisko rēķinu obligātas izmantošanas tvērumu, attiecinot to arī uz nozarēm, kuras iepriekš no šīs prasības bija atbrīvotas, turpinājusi veicināt elektronisko maksājumu izmantošanu un uzlabojusi čeku loteriju, lai atturētu no rēķinu sagatavošanas izlaišanas.
- **Spānija** neatkarīgajā fiskālās atbildības iestādē (*AIReF*) ir izveidojusi pastāvīgu struktūrvienību, kuras uzdevums ir veikt izdevumu pārskatīšanu, un ir mainījusi Finanšu ministrijas organizatorisko struktūru, lai sistemātiski kontrolētu izdevumu pārskatos sniegto ieteikumu īstenošanu. Šo reformu mērķis ir uzlabot valsts izdevumu kvalitāti. Turklāt Spānija ir pārskatījusi Likumu pret izvairīšanos no nodokļu maksāšanas un krāpšanu un atjauninājusi Spānijas sarakstu ar jurisdikcijām, kas nodokļu nolūkos nesadarbojas. Šo pasākumu mērķis ir panākt lielāku nodokļu saistību izpildi un padarīt nodokļu sistēmu taisnīgāku.

Investīcijas

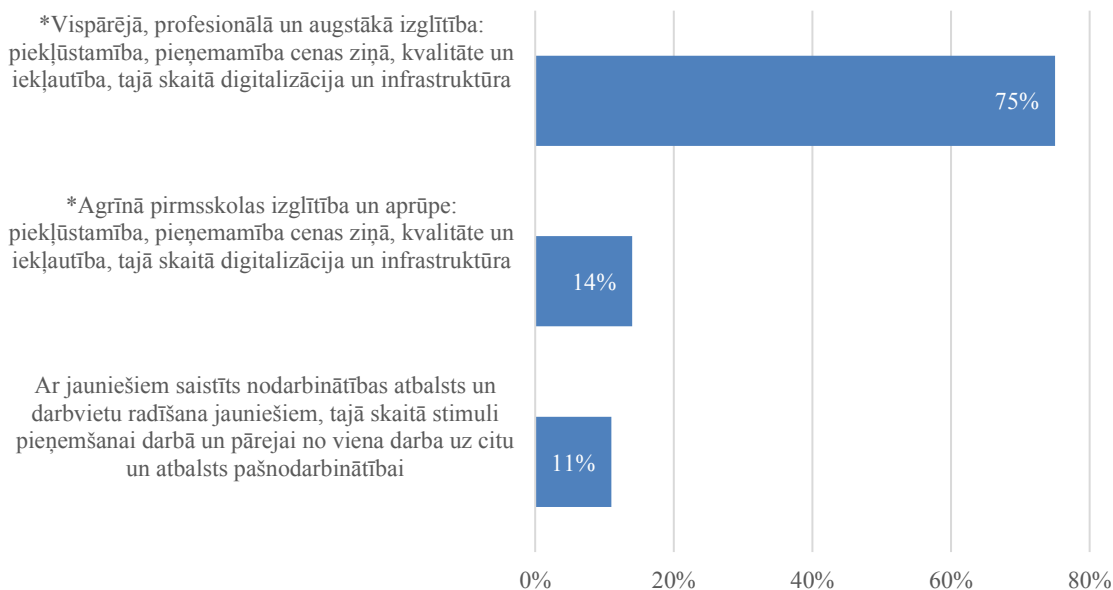
- **Rumānija** ir veikusi investīciju, kuras mērķis bija uzlabot nodokļu administrēšanu, ieviešot integrētu riska pārvaldību. Paredzams, ka šī investīcija ietekmēs nodokļu saistību izpildi un budžeta ieņēmumu izpildi, nodrošinot konkurētspējīgu tirgus vidi un palielinot nodokļu iekasēšanas efektivitāti. Šis konkrētais pasākums paredz, ka vismaz 150 000 kases aparātu tiks pieslēgti Valsts nodokļu administrācijas aģentūras elektroniskajai sistēmai. Ar šo pilnīgo savienojumu jo īpaši paredzēts novērst krāpšanu tirdzniecības jomā un palīdzēt samazināt PVN iztrūkumu.

3.6. Mehānisma ieguldījums rīcībpolitikās nākamajai paaudzei, bērniem un jauniešiem, piemēram, attiecībā uz izglītību un prasmēm (t. i., 6. pīlārā)

Politikas pasākumi nākamajai paaudzei, bērniem un jauniešiem galvenokārt ir vērsti uz izglītību, apmācību, agrīno pirmsskolas izglītību un aprūpi, kā arī uz jauniešu nodarbinātības atbalsta pasākumiem. Padomes pieņemtie 27 ANP atbalsta 6. pīlāru ar aptuveni 54,9 miljardiem EUR. Aptuveni trīs ceturtdaļas no kopējiem izdevumiem, kas saistīti ar 6. pīlāru, ir paredzēti vispārējai, profesionālajai un augstākajai izglītībai. Atlikušie 25 % ir gandrīz vienādās daļās sadalīti starp pirmsskolas izglītību un aprūpi un atbalstu jauniešu nodarbinātībai. Izdevumu sadalījums šā pīlāra ietvaros ir parādīts 26. attēlā.

No 705 līdz šim apmierinoši sasniegtajiem atskaites punktiem un mērķrādītājiem 64 ir saistīti ar 6. pīlāru, tajā skaitā kopš 2022. gada 1. marta apmierinoši ir sasniegts 61 atskaites punkts un mērķrādītājs. Kopš 2022. gada 1. marta 45 pasākumos vispārējās, profesionālās un augstākās izglītības politikas jomā ir izpildīti 56 atskaites punkti un mērķrādītāji (27. attēls). 6. pīlāra atskaites punkti un mērķrādītāji ir saistīti ar pasākumiem, kas sekmē kvalitāti, uzlabo piekļuvi izglītības sistēmām un to iekļautību, stiprina aktīvu darba tirgus politiku, atbalsta digitālo pārveidi izglītībā, nodrošina apmācību un atbalstu skolotājiem, veicina profesionālās izglītības modernizāciju, kā arī sniedz atbalstu augstākajai izglītībai un sadarbībai ar publisko pārvaldi un uzņēmumiem.

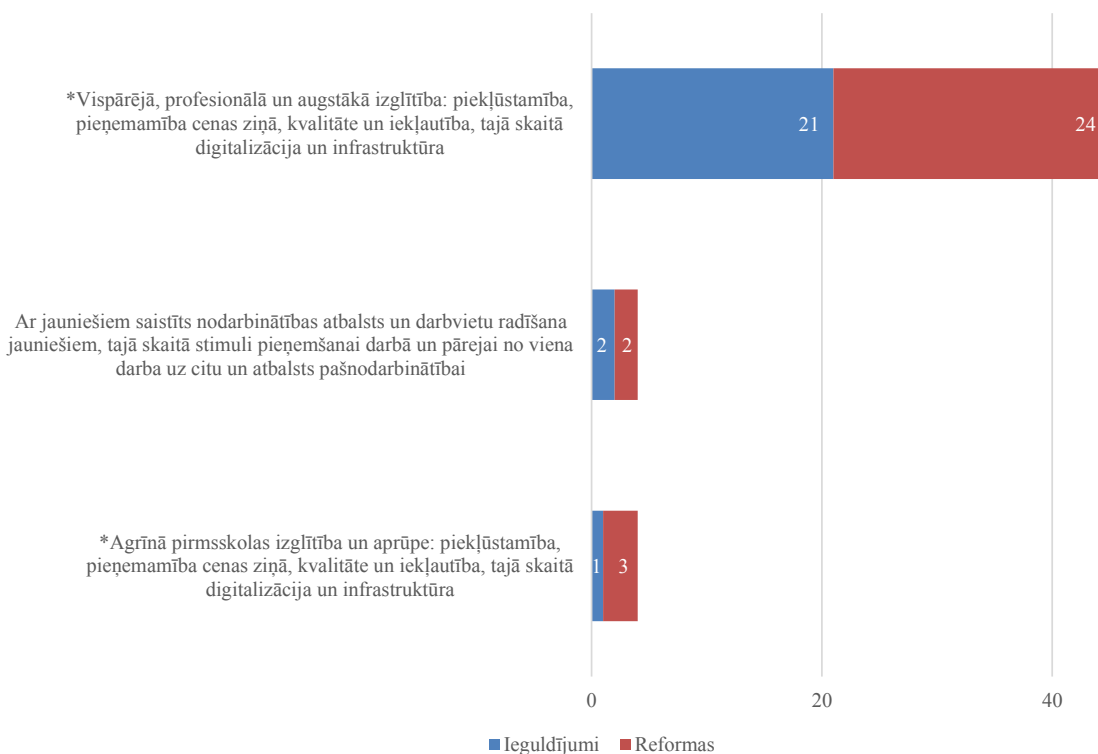
26. attēls. Izdevumu sadalījums pa politikas jomām nākamajai paaudzei paredzēto rīcībpolitiku atbalstam

Piezīme. Šajā grafikā parādīts paredzamā ieguldījuma sadalījums pa politikas pīlāriem saskaņā ar Eiropas Komisijas izveidoto politikas jomu sarakstu. Procentuālā daļa attiecas uz kopējo plāna daļu, kas iedalīta konkrētajam politikas pīlāram. Metodika ziņošanai par sociālajiem izdevumiem, kā definēts Deleģētajā regulā (ES) 2021/2105, ir pilnībā saskaņota un integrēta metodikā, kas attiecas uz ziņošanu par izdevumiem sešu pīlāru ietvaros. Šajā pīlārā ar zvaigznīti (*) atzīmētajām politikas jomām izmanto metodiku ziņošanai par sociālajiem izdevumiem.

Avots: atvēršanas un noturības rezultātu pārskats.

27. attēls. To 6. pīlāra pasākumu skaits, kuru atskaites punkti un mērķrādītāji kopš ANM pēdējā gada ziņojuma ir apmierinoši izpildīti (daļījumā pa politikas jomām)

Piezīme. Metodika ziņošanai par sociālajiem izdevumiem, kā definēts Deleģētajā regulā (ES) 2021/2105, ir pilnībā saskaņota un integrēta metodikā, kas attiecas uz ziņošanu par izdevumiem sešu pīlāru ietvaros. Šajā pīlārā ar zvaigznīti (*) atzīmētajām politikas jomām izmanto metodiku ziņošanai par sociālajiem izdevumiem.

Avots: Eiropas Komisija.

Vispārējā, profesionālā un augstākā izglītība: piekļūstamība, pieņemamība cenas ziņā, kvalitāte un iekļautība, tajā skaitā digitalizācija un infrastruktūra

Kvalitāti un iekļautību palīdzēs uzlabot investīcijas un reformas vispārējā izglītībā vairāk nekā 43,2 miljardu EUR apmērā. Dažas dalībvalstis piedāvās individualizētu atbalstu neizdevīgā stāvoklī esošām skolām un skolēniem, tajā skaitā mentorēšanu, lai pārvarētu mācību vielas apguves atšķirības un novērstu izglītības priekšlaicīgu pamešanu. Citi pasākumi ietver investīcijas, kuru mērķis ir palielināt mācību stundu skaitu un nodrošināt iespēju mācīties visas dienas garumā. Vairāki pasākumi attiecas uz tādiem jautājumiem kā mācību programmu reformu īstenošana, skolotāju darbā pieņemšanas mehānismu reforma, bērnu ar īpašām vajadzībām izglītības uzlabošana, atbalsts skolēniem, kam ir vājas sekmes, skolu ārējās vērtēšanas uzlabošana un atbalsts desegregācijai.

Lielākā daļa valstu plāno investēt līdzekļus skolu digitālajā infrastruktūrā un savienojamībā, bieži vien īpašu uzmanību pievēršot neizdevīgā stāvoklī esošām skolām un lauku skolām. Šīs investīcijas ietver klašu pārveidošanu par elastīgām un savienotām mācību vidēm un digitālo ierīču nodrošināšanu skolēniem un skolotājiem, lai mazinātu digitālo plaisu. Skolēnu digitālās prasmes tiks uzlabotas, pielāgojot skolu mācību programmas un izstrādājot digitālos resursus un digitālo saturu. Daudzas dalībvalstis savos plānos ir iekļāvušas skolotāju apmācību digitālās izglītības jomā.

Dažas dalībvalstis izmantos ANM, lai ar plašu pasākumu klāstu atbalstītu augstākās izglītības pārveidi. Pasākumi ietver studiju programmu modernizāciju, studiju vietu skaita palielināšanu, jaunu studiju kursu ieviešanu, augstākās izglītības finansēšanas modeļu pārskatīšanu, kvalitātes nodrošināšanas un pārvaldības mehānismu izstrādi, absolventu sekošanas sistēmu ieviešanu un augstākās izglītības internacionalizāciju. Turklāt vairākas dalībvalstis (piemēram, Beļģija, Bulgārija, Horvātija, Spānija, Francija, Īrija, Polija, Portugāle, Rumānija, Somija un Zviedrija) finansēs augstākās izglītības pieejamības uzlabošanu.

Agrīnā pirmsskolas izglītība un aprūpe: piekļūstamība, pieņemamība cenas ziņā, kvalitāte un iekļautība, tajā skaitā digitalizācija un infrastruktūra

Paredzams, ka investīcijas un reformas vairāk nekā 8 miljardu EUR apmērā kvalitatīvā un iekļaujošā agrīnajā pirmsskolas izglītībā un aprūpē palielinās līdzdalības rādītājus, jo īpaši neizdevīgā stāvoklī esošajās grupās, tādējādi mazinot nevienlīdzību un veicinot Eiropas Garantijas bērniem īstenošanu⁵⁹. Vairāk nekā puse dalībvalstu ir iekļāvušas pasākumus, kuru mērķis ir uzlabot piekļuvi agrīnajai pirmsskolas izglītībai un aprūpei (APIA), paplašinot tās iespējas, iekļautību un/vai kvalitāti. Kvalitatīvas un cenas ziņā pieejamas APIA nodrošināšana, no vienas puses, veicina vienlīdzīgas iespējas visiem bērniem neatkarīgi no viņu sociālekonomiskā stāvokļa un, no otras puses, aprūpētāju (visbiežāk sievietes) integrāciju darba tirgū, samazinot nabadzības vai sociālās atstumtības risku.

⁵⁹ Padomes Ieteikums (ES) 2021/1004.

Investīcijas infrastruktūras būvniecībā un atjaunošanā bieži pavada reformas. Piemēram, valstis plāno pazemināt obligātās pirmsskolas izglītības vecuma sliekšni, ieviest juridiskas tiesības uz vietu izglītības iestādē, pārskatīt finansēšanas modeli, samazināt maksas par agrīno pirmsskolas izglītību un aprūpi, uzlabot agrīno diagnostiku un atbalstu bērniem ar invaliditāti, pārskatīt agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes personāla darbā pieņemšanas sistēmu un pieņemt tiesisko regulējumu, lai atvieglotu piekļuvi apmācībai un personāla turpmākas profesionalizācijas iespējām.

Ar jauniešiem saistīts nodarbinātības atbalsts un darbvietu radīšana jauniešiem, tajā skaitā stimuli pieņemšanai darbā un pārejai no viena darba uz citu, kā arī atbalsts pašnodarbinātībai

Pasākumi jauniešu nodarbinātības atbalstam ietver subsīdijas stažēšanās vietām, investīcijas, lai valsts nodarbinātības dienestus pielāgotu darbam ar jauniešiem un uzlabotu jauniešu apmācību un individuālo konsultēšanu nodarbinātības un patstāvības jautājumos, kā arī shēmas, kas stimulē jauniešu pieņemšanu darbā privātajā sektorā, — šo pasākumu finansējuma apjoms ir aptuveni 6,1 miljards EUR.

Piemēri: rīcībpolitikas nākamajai paaudzei pilārā iekļautie pasākumi ar izpildītiem atskaites punktiem un mērķrādītājiem

Reformas

- **Bulgārija** ir izpildījusi trīs atskaites punktus, kuru mērķis ir uzlabot izglītības sistēmas rezultativitāti visos līmeņos — gan pirmsskolas, gan skolas, gan augstākās izglītības līmenī. Tie ietver grozījumus Likumā par pirmsskolas izglītību un skolu izglītību un saistītajos sekundārajos tiesību aktos, arī to, ka pirmsskolas izglītība ir obligāta no četrus gadu vecuma, grozījumus Likumā par augstāko izglītību, lai ieviestu pārskatītu augstākās izglītības iestāžu akreditācijas sistēmu, un Valsts augstākās izglītības kartes pieņemšanu.

Bulgārija ir uzlabojusi savas skolu sistēmas rezultativitāti

- **Čehija** ir sasniegusi vairākus atskaites punktus un mērķrādītājus izglītības jomā. Īstenojot attiecīgu reformu, ir pārskatīta pamatizglītības pirmā un otrā posma, kā arī vidējās izglītības mācību programmas, lai veicinātu digitālo pratību un progresīvas IT prasmes, piemēram, datu apstrādi un modelēšanu, kodēšanu un programmēšanu, robotiku un virtuālo/paplašināto realitāti. Turklāt ir izvēlētas vismaz 20 universitātes, kurām tiek sniegts atbalsts jaunu studiju programmu, kas vērstas uz prasmju pilnveidi un pārkvalifikāciju, izstrādē.
- **Itālijā** ir stājusies spēkā reforma par skolotāja profesiju. Reformu veido četri aspekti: i) publiskā iepirkuma konkursa procedūru uzlabošana un vienkāršošana; ii) skolotāja profesijai nepieciešamās kvalifikācijas stiprināšana; iii) rezultatīvākas skolotāju mobilitātes sistēmas izveide, lai nodrošinātu mācību nepārtrauktību; iv) karjeras attīstības sasaistīšana ar snieguma izvērtējumu un pastāvīgu profesionālo pilnveidi.

Investīcijas

- **Čehija** ir nodrošinājusi 74 000 digitālo ierīču (planšetdatorus, klēpj datorus, mobilos tālruņus utt.) 4102 pamatskolām un vidusskolām tālmācības vajadzībām.

3.7. Mehānisma ieguldījums sociālajā politikā, tajā skaitā dzimumu līdztiesībā, kā arī bērnu un jauniešu jautājumos

Sociālā politika

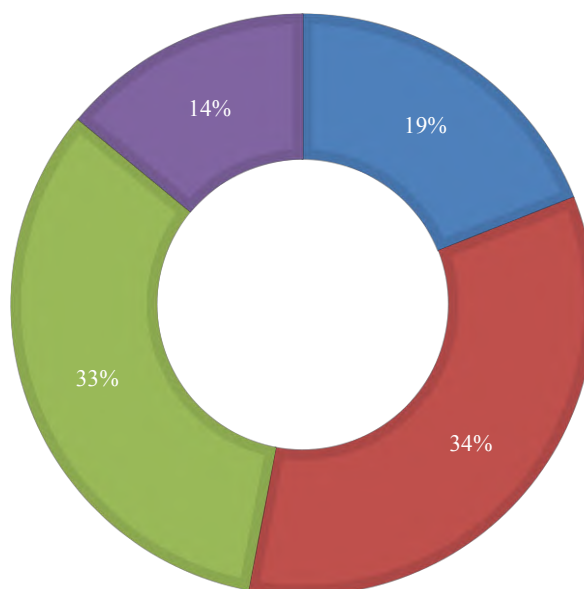
Dalībvalstis savos ANP ir iekļāvušas ievērojamu skaitu pasākumu, kas veicina sociālo politiku, arī saistībā ar dzimumu līdztiesību, kā arī bērniem un jauniešiem, tādējādi atbalstot Eiropas sociālo tiesību pilāra īstenošanu. No 2042 atskaites punktiem un mērķrādītājiem, kas veicina sociālo politiku, izpildīti ir 213, tajā skaitā 199 atskaites punkti un mērķrādītāji ir izpildīti kopš 2022. gada 1. marta (mērķtiecīgu analīzi par pasākumiem, kas veicina nodarbinātību un prasmes, izglītību un agrīno pirmsskolas izglītību un aprūpi, veselību un ilgtermiņa aprūpi, kā arī sociālo politiku, skatīt 3.4., 3.5. un 3.6. iedaļā).

Kopējais dalībvalstu piešķirto līdzekļu apjoms sociālajiem izdevumiem ir aptuveni 139,8 miljardi EUR⁶⁰, kas veido aptuveni 28 % no kopējiem aplēstajiem izdevumiem. Aptuveni viena trešdaļa no šīs summas ir paredzēta izdevumiem agrīnajai pirmsskolas izglītībai un aprūpei, viena trešdaļa — veselības aprūpei un ilgtermiņa aprūpei, bet pārējā summa ir sadalīta starp izdevumiem nodarbinātībai un prasmēm, kā arī sociālajai politikai (28. attēls).

⁶⁰ Ņemot vērā sociālo izdevumu nozīmi pēc Covid-19 pandēmijas, ar ANM regulu Komisija tika pilnvarota pieņemt deleģēto aktu, ar ko nosaka metodiku, kā saistībā ar ANM ziņot par sociālajiem izdevumiem, arī attiecībā uz bērniem un jauniešiem (29. panta 4. punkta b) apakšpunkts). Saskaņā ar Komisijas pieņemto metodiku visi no mehānisma finansētie izdevumi, kas saistīti ar reformām un investīcijām, tiek iedalīti deviņās plašās politikas jomās, kuras pēc tam tiek apvienotas četrās sociālajās kategorijās: 1) nodarbinātība un prasmes, 2) izglītība un bērnu aprūpe, 3) veselības aprūpe un ilgtermiņa aprūpe un 4) sociālā politika. Sk. [Deleģēto regulu 2021/2105](#).

28. attēls. ANM sociālie izdevumi dalījumā pa galvenajām sociālajām kategorijām

■ Nodarbinātība un prasmes ■ Izglītība un bērnu aprūpe ■ Veselības aprūpe un ilgtermiņa aprūpe ■ Sociālā politika

Piezīme. Šajā grafikā parādīts aplēsto sociālo izdevumu sadalījums visos apstiprinātajos ANP. Sociālās kategorijas definē un piemēro, pamatojoties uz metodiku, kuru Komisija, apspriedusies ar Eiropas Parlamentu un dalībvalstīm, ir pieņēmusi Deleģētajā regulā (ES) 2021/2105.

Avots: atveseļošanas un noturības rezultātu pārskats.

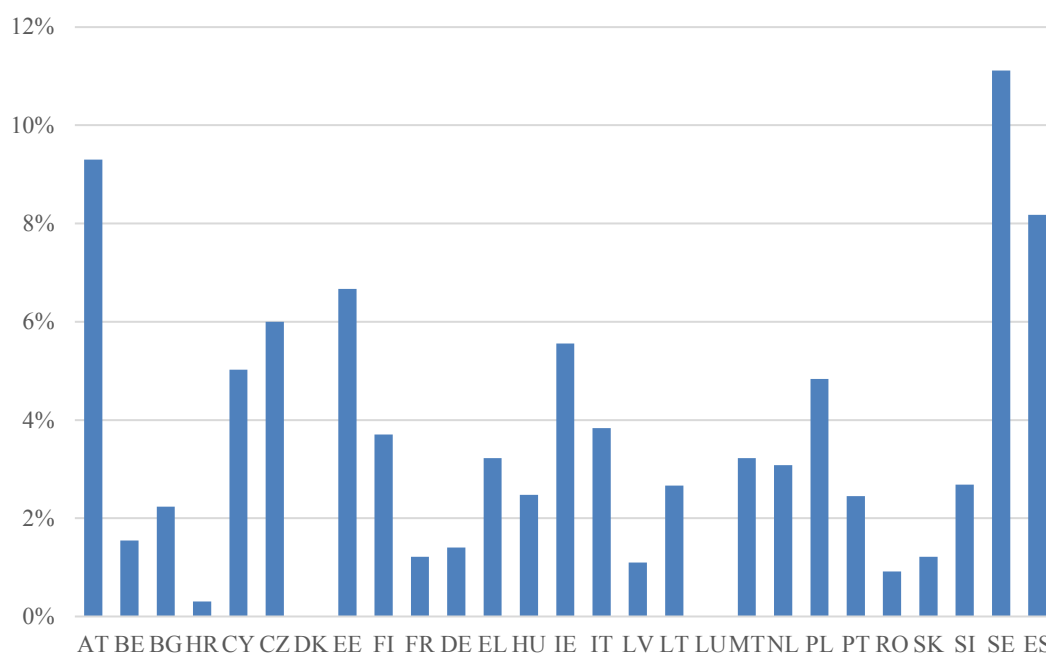
Dzimumu līdztiesība

Dalībvalstu ANP veicina dzimumu līdztiesību vairākos veidos. 27 pieņemtajos plānos ir iekļauti 134 (apakš)pasākumi, kuros galvenā uzmanība pievērsta dzimumu līdztiesībai, un daudzas reformas un investīcijas, kuru mērķis ir veicināt vienlīdzīgas iespējas kopumā. Ar dzimumu līdztiesību saistīto pasākumu pārskats dalījumā pa dalībvalstīm ir sniegts 29. attēlā⁶¹⁶².

⁶¹ Skaitļi ir ilustratīvi, tos paredzēts izmantot kvalitatīvai analīzei, un tie nav dalībvalstu ANP salīdzinošs novērtējums. Pasākumu skaits un struktūra katrā nacionālajā plānā ir ļoti atšķirīgi, tāpat arī pieeja saistību atspoguļošanai dzimumu līdztiesības jomā. Sīkāka analīze ir atrodamā Eiropas Komisijas dienestu darba dokumentos, ko Eiropas Komisija pieņēmusi par katru apstiprināto plānu, kā arī [ANM rezultātu pārskatā](#) pieejamajā [tematiskajā analīzē par vienlīdzību](#).

⁶² Ievērojot Deleģētajā regulā (ES) 2021/2105 noteikto metodiku ziņošanai par sociālajiem izdevumiem, Komisija atzīmēja pasākumus, kuros galvenā uzmanība pievērsta dzimumu līdztiesībai. Jāatzīmē, ka Komisija šo metodiku piemēroja ne tikai sociāla rakstura pasākumiem, bet arī visiem pārējiem pasākumiem, kuri iekļauti pieņemtajos ANP un kuros galvenā uzmanība pievērsta dzimumu līdztiesībai, lai tos labāk atspoguļotu visos plānos. Šim mērķim nebija jābūt galvenajam attiecīgo pasākumu mērķim. Tomēr dzimumu līdztiesību var ietekmēt arī pasākumi, kas nav atzīmēti kā tādi, kas vērsti uz šo mērķi. Šeit sniegtie skaitļi apzīmē šādu pasākumu *skaitu* un *īpatsvaru*, nevis ar tiem saistītās izmaksas.

29. attēls. To pasākumu īpatsvars (%), kas pieņemtajos ANP ir vērsti uz dzimumu līdztiesību

Avots: atveseļošanas un noturības rezultātu pārskats.

Papildus pasākumiem, kas nepārprotami veicina vienlīdzīgas iespējas, dalībvalstis savos plānos ir iekļāvušas arī citas reformas un investīcijas, kuros ņemti vērā ar līdztiesību saistīti apsvērumi. Dažkārt tas ietver skaidrus apakšmērķus vai citus noteikumus, kas nodrošina, ka konkrētu grupu vajadzības tiek ņemtas vērā arī citās politikas jomās. Tajā pašā laikā, pat ja pasākumi darba tirgus, mājokļu, enerģētikas, transporta un digitalizācijas jomā sākotnēji nav uzskatāmi par politiku, kas veicina līdztiesību, to rezultatīva īstenošana var būtiski sekmēt vienlīdzīgu iespēju veicināšanu. Piemēram, reformas un investīcijas infrastruktūrā, sabiedriskajā transportā vai digitālajā savienojamībā, iespējams, nav paredzētas vienlīdzīgu iespēju nodrošināšanai, bet var pozitīvi ietekmēt piekļuvi tālmācībai, (veselības) pamatpakalpojumiem un komunālajiem pakalpojumiem vai ļaut cilvēkiem ar ierobežotām pārvietošanās spējām vai personām, kas dzīvo attālos reģionos, piedalīties saimnieciskajā darbībā un sabiedriskajā dzīvē.

Dalībvalstis turpina īstenot pasākumus, kas vērsti uz dzimumu līdztiesību. No 134 (apakš)pasākumiem, kas 27 ANP ir vērsti uz dzimumu līdztiesību, 25 (apakš)pasākumi ietver izpildītus atskaites punktus vai mērķrādītājus — 20 no tiem ir izpildīti kopš 2023. gada 1. marta. Tādu pasākumu piemēri, kuros galvenā uzmanība pievērsta dzimumu līdztiesībai un kuriem ir izpildīti atskaites punkti un mērķrādītāji, ir sniegti nākamajā izcēlumā.

Piemēri: pasākumi, kuriem izpildīti atskaites punkti un mērķrādītāji un kuros galvenā uzmanība pievērsta dzimumu līdztiesībai

Reformas

- **Horvātija** ir pieņēmusi jaunu darba likumu, kas ietver noteikumus par lielāku elastību attiecībā uz darba laiku un darbavietu, kā arī noteikumus, kas samazina vīriešu un sieviešu darba samaksas atšķirību. Papildu elastīgums ļauj jo īpaši vecākiem un aprūpes sniedzējiem vairāk izmantot nepilna laika darba iespējas.
- **Spānija** ir ieviesusi jaunus tiesību aktus, lai nodrošinātu vienāda darba samaksu vīriešiem un sievietēm, nosakot pienākumu nodrošināt vienādu samaksu par vienādu darbu, veicinot darba samaksas pārredzamību ar mērķi identificēt un novērst diskrimināciju, un izstrādājot instrumentus atalgojuma pārredzamības principa ievērošanai.

Investīcijas

- **Itālija** ir investējusi sieviešu vadītu uzņēmumu radīšanā un izaugsmē, 2021. gadā izveidojot jaunu fondu un stiprinot divus esošos. Attiecīgais atskaites punkts tika apmierinoši izpildīts kā daļa no pirmā maksājuma pieprasījuma. Paredzams, ka pirmie 700 uzņēmumi būs tiesīgi saņemt atbalstu no 2023. gada jūlija, un saskaņā ar valsts datiem līdz 2023. gada jūnijam oficiāli atlasīti vairāk nekā 1000 uzņēmumu. Itālija ir izveidojusi arī dzimumu līdztiesības sertifikācijas sistēmu ar mērķi veicināt un stimulēt uzņēmumu praksi, kas sekmē dzimumu līdztiesību.

Bērni un jaunieši

425 (apakš)pasākumi, kas vērsti uz bērniem un jauniešiem, ir iedalīti vairākās politikas jomās, galvenokārt izglītības un apmācības jomā. Īpaša analīze par nākamās paaudzes, bērnu un jauniešu politiku, piemēram, izglītības un apmācības jomā, ir sniegta 3.6. iedaļā.

No pasākumiem, kas 27 ANP ir vērsti uz jauniešiem un bērniem, 83 (apakš)pasākumi ietver izpildītus atskaites punktus vai mērķrādītājus, tajā skaitā 79 atskaites punktus vai mērķrādītājus, kas ir izpildīti kopš 2022. gada 1. marta. Daudzas dalībvalstis sāka ar reformām un investīcijām bērnu un jauniešu atbalstam. Tādu pasākumu piemēri, ar kuriem atbalsta bērnus un jauniešus un kuriem ir izpildīti atskaites punkti un mērķrādītāji, ir sniegti nākamajā izcēlumā.

Piemēri: pasākumi, kuriem izpildīti atskaites punkti un mērķrādītāji un kuros galvenā uzmanība pievērsta bērniem un jauniešiem

Reformas

- **Austrija** ir ieviesusi korektīvu izglītības pasākumu kopumu un ar to saistītus atbalsta pasākumus, kas īpaši vērsti uz neizdevīgā stāvoklī esošiem skolēniem, tajā skaitā

nodrošinājusi resursus atbalsta stundām, grupu/klašu dalīšanu, individuālus atbalsta pasākumus un papildu stundas vasaras brīvlaikā. Jau ir notikušas daudzas papildu atbalsta nodarbības, kuru mērķis ir kompensēt Covid-19 pandēmijas laikā radušos mācību vielas apguves deficītu un iespējamus zaudējumus izglītības jomā.

- **Bulgārija** ir īstenojusi pirmsskolas un skolas izglītības un mūžizglītības reformas pirmo daļu, kas cita starpā ietver jaunu pienākumu bērniem apmeklēt pirmsskolas izglītības iestādi jau no četrus gadu vecuma. Citi likuma grozījumi ietvēra atjauninātu zinātnes, tehnoloģijas, inženierzinātnes un matemātikas (*STEM*) pamatprogrammu un papildu tālmācības iespējas.
- **Lietuva** ir sākusi reformēt tās karjeras attīstības atbalsta sistēmu, galveno uzmanību pievēršot karjeras konsultācijām un mūžizglītībai, lai labāk sasaistītu piedāvājumu un pieprasījumu darba tirgū. Pirmajos pabeigtajos posmos ir izveidota sistēmas struktūra un vadība, noteiktas karjeras speciālistu kompetences prasības, izveidota sniegto pakalpojumu finansēšanas sistēma un noteikts iestāžu un sociālo partneru iesaistes apjoms.
- **Malta** ir sākusi īstenot reformu, kuras mērķis ir uzlabot iekļaujošas izglītības kvalitāti, jo īpaši vidusskolās izveidojot jaunas autisma klases, kas dod labumu jauniešiem ar autiskā spektra traucējumiem, kuriem tagad ir pieejams aprīkojums, kas atbilst viņu īpašajām izglītības vajadzībām.

Investīcijas

- **Francija** ir atbalstījusi jauniešu nodarbinātību, 2021. gada pirmajā pusgadā piešķirot vairāk nekā 337 000 darbā pieņemšanas subsīdiju jauniešiem līdz 26 gadu vecumam. Subsīdijas tika izmaksātas darba devējam, lai tas ar jauniešiem līdz 26 gadu vecumam noslēgtu darba līgumu uz noteiktu laiku (vismaz trīs mēnešus) vai beztermiņa līgumu vidēji kvalificētā vai sākuma līmeņa darbavietā.

Neizdevīgā stāvoklī esošas grupas

Vairāku dalībvalstu ANP ir iekļauti arī pasākumi, kas vērsti uz personu ar invaliditāti ekonomisko un sociālo integrāciju, kā arī citu neizdevīgā stāvoklī esošu grupu, piemēram, migrantu izcelsmes cilvēku vai romu, aizsardzību un integrāciju. Papildus vairākiem pasākumiem, kas vērsti uz jauniešiem un jo sevišķi uz neizdevīgā stāvoklī esošām grupām, kā aprakstīts iepriekš, dalībvalstis ievieš, piemēram, stimulus darba devējiem pieņemt darbā personas ar invaliditāti un atbalstīt viņu integrāciju darba tirgū vai mērķtiecīgi cenšas likvidēt šķēršļus piekļuvei sabiedriskās ēkās un veicināt personu ar invaliditāti līdzdalību izglītībā un viņu iekļaušanu sabiedrībā.

Kopš 2022. gada 1. marta vairākas dalībvalstis (piemēram, Austrija, Horvātija, Itālija, Portugāle, Slovākija un Spānija) ir pabeigušas vai uzsākušas nozīmīgas reformas un/vai investīcijas, kas veicina neizdevīgā stāvoklī esošu grupu (piemēram, personu ar invaliditāti, migrantu vai etnisko minoritāšu) iekļaušanu. Šie pasākumi dažkārt ir tieši

vērsti uz romu tautības iedzīvotājiem. Turklāt dažas dalībvalstis ir veikušas reformas un investīcijas, kuru mērķis ir uzlabot un/vai digitalizēt migrantu un bēgļu uzņemšanas sistēmu. Tādu pasākumu piemēri, ar kuriem atbalsta neizdevīgā stāvoklī esošu grupu iekļaušanu un kuriem izpildīti atskaites punkti un mērķrādītāji, ir sniegti nākamajā izcēlumā.

Piemēri: pasākumi, kuriem izpildīti atskaites punkti un mērķrādītāji un kuros galvenā uzmanība pievērsta neizdevīgā stāvoklī esošām grupām

Reformas

- **Slovākija** ir ieviesusi jaunu, paātrinātu vīzu shēmu, kas paredzēta augsti kvalificētiem trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri meklē darbu, ļaujot viņiem nekavējoties sākt strādāt, pamatojoties uz valsts vīzu.
- **Griekija** ir ieviesusi likumu, kura mērķis ir nodrošināt pāreju uz kopienā balstītu aprūpi personām ar invaliditāti, un uzsākusi personīgās palīdzības shēmas izmēģinājuma posma pirmo apakšposmu.
- **Horvātijā** 256 sociālās mentorēšanas speciālisti no 9 pilsētām — Varaždinas, Karlovacas, Zagrebas, Slavonski Brodas, Splitas, Osijekas, Zadaras, Rijekas un Pulas — ir apguvuši 15 moduļu apmācību kursu. Šo apmācību mērķis bija stiprināt sociālās drošības sistēmas speciālistu kompetenci, lai pēc iespējas veiksmīgāk atbalstītu sociālās mentorēšanas pakalpojuma ieviešanu, strādājot ar sabiedrībā marginalizētām vai riskam pakļautām personām.
- **Itālija** ir atbalstījusi projektus, kuru mērķis ir palielināt cilvēku ar invaliditāti autonomiju. Projekti ietver mājokļu telpu atjaunošanu un informācijas un komunikācijas ierīču nodrošināšanu cilvēkiem ar invaliditāti, kā arī apmācību digitālo prasmju apgūšanai. 2022. gada beigās atbildīgie sociālie apgabali cilvēku ar invaliditāti vajadzībām jau bija īstenojuši vairāk nekā 500 projektu. Kopējais mērķis ir līdz 2026. gada marta beigām visā valstī iesaistīt vismaz 5000 cilvēku ar invaliditāti.

2022. gada beigās Casa Vitinia, Romā, tika atklāts projekts, kura ietvaros 12 cilvēkiem ar invaliditāti tika ierīkots renovēts mājoklis un nodrošinātas apmācības iespējas digitālo prasmju jomā

Autortiesības: Itālijas valdība.

Investīcija

- **Latvija** ir nodrošinājusi piekļuvi mācību saturam un devusi iespēju sociāli neaizsargātām grupām iesaistīties tālmācībā. 2021. gadā tika apstiprināta sistēma tālmācības organizēšanai un īstenošanai izglītības iestādēs. Investīcijas ANP ietver informācijas un komunikācijas tehnoloģiju aprīkojuma iegādi vispārējās izglītības iestāžu vajadzībām, mērķtiecīga atbalsta sniegšanu skolēniem no sociāli neaizsargātām grupām un skolotājiem, kā arī “datorbibliotēkas” izveidi izglītības iestādēs.

3.8. Ieguldījums pārrobežu un daudzvalstu projektos

ANM atbalsta dalībvalstu dalību pārrobežu projektos, vienlaikus koordinēti plānojot reformas un investīcijas. Lai gan katrs atvēršanas un noturības plāns atspoguļo katras dalībvalsts konkrēto situāciju, dažu kopīgu problēmu risināšanai vajadzīgas koordinētas reformas un investīcijas. Daudzvalstu sadarbība var būt veids, kā nodrošināt atbalstu lieliem projektiem, kurus viena dalībvalsts viena pati nevarētu izstrādāt, un apvienot resursus, tādējādi palielinot ietekmi un panākot apjomradītus ietaupījumus un sinerģiju.

Plānu sagatavošanas laikā Komisija mudināja dalībvalstis piedalīties nozīmīgos daudzvalstu projektos, kas uzlabotu koordināciju attiecībā uz kritiski svarīgām investīcijām stratēģiskās nozarēs un sniegtu taustāmu labumu vienotajam tirgum. Daudzvalstu projektu nozīme ir vēl vairāk pastiprināta ar grozījumiem ANM regulā, kurā ar papildu novērtēšanas kritēriju noteikts, ka liela uzmanība jāpievērš visiem pasākumiem, ko ievieš saskaņā ar *REPowerEU* nodaļu, nolūkā veicināt pārrobežu vai daudzvalstu projektus.

Zaļā pārkārtošanās

Vairāk nekā puse ANP ietver pasākumus, kas veicina daudzvalstu projektus vai pārrobežu iniciatīvas, kuras saistītas ar zaļās pārkārtošanās pilāra pasākumiem (sk. 8. tabulu): kopumā uz zaļajiem daudzvalstu vai pārrobežu projektiem attiecas vairāk nekā 38 pasākumi.

- **Daudzvalstu projekti** ar vislielāko īpatsvaru ANP ir svarīgu projektu visas Eiropas interesēs (*IPCEI*) pasākumi saistībā ar ūdeņradi (tie iekļauti deviņos pasākumos sešās dalībvalstīs). Ar zaļo pārkārtošanos saistītie daudzvalstu projekti ietver arī divus elektroenerģijas starpsavienojumus (0,3 miljardi EUR) un dzelzceļa starpsavienojumu starp Veronu un Brenneri (0,9 miljardi EUR).
- **Vairāki pārrobežu projekti veicinās ES dzelzceļu savstarpējo izmantojamību, un tiem ir nozīmīga pārrobežu dimensija.** Daži no šiem projektiem ir saistīti ar Eiropas Dzelzceļa satiksmes pārvaldības sistēmas (*ERTMS*) ieviešanu (pieci ANP, astoņi projekti, 3,4 miljardi EUR). *ERTMS* ir saistīta ar vilcienu pakalpojumu savstarpēju izmantojamību, digitalizāciju un drošību, un tā ir ļoti svarīga, lai pārrobežu maršrutos kravu pārvadājumus no autoceļiem novirzītu uz dzelzceļu. Investīciju vajadzības dzelzceļa signalizācijas jomā visā ES ir ievērojamas, jo atbilstoši aprēķināti ir tikai 11 % Eiropas transporta tīkla (*TEN-T*) koridoru. Turklāt ANM finansēs *TEN-T* dzelzceļa koridoru (piemēram, *RailBaltica*, Vidusjūras (Spānija–Francija), Skandināvijas–Vidusjūras (Itālijas posms) un Ziemeļjūras–Vidusjūras (Beļģija–Luksemburga) koridori) izveidi par summu, kas pārsniedz 24,9 miljardus EUR (uz tiem attiecas 11 ANP, 17 pasākumi un vairāk nekā 40 atskaites punkti un mērķrādītāji).

Kopš ANM pēdējā gada ziņojuma 2022. gada martā ir apmierinoši izpildīti pieci no kopumā 10 atskaites punktiem un mērķrādītājiem, kas saistīti ar zaļajiem pārrobežu un/vai daudzvalstu projektiem. Turklāt, pārskatot ANP, redzams, ka pamatojoties uz ANM regulas 18. pantu, ir ticis izņemts viens pasākums saistībā ar *TEN-T* koridoriem, savukārt, pamatojoties uz 21. pantu, ir pievienots viens cits pasākums par dzelzceļa starpsavienojumiem. Papildus tam Komisija ir apstiprinājusi *REPowerEU* nodaļas, kas ietver pārrobežu pasākumus no šādām dalībvalstīm: Igaunijas, Francijas, Slovākijas un Maltas (sīkāku informāciju sk. 4.2. iedaļā “*REPowerEU*”).

8. tabula. Daudzvalstu projekti, kas saistīti ar zaļās pārkārtošanās pilāra pasākumiem

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	Kopā
<i>IPCEI</i> ūdeņradis	•				•				•	•		•								•						•		7
Elektriskais starpsavienotājs		•											•															2
Dzelzceļa starpsavienotājs						•						•																2
<i>ERTMS</i>		•							•			•							•				•					5
<i>TEN-T</i> koridori	•	•						•	•		•	•					•			•	•		•	•				11

Avots: visu 27 dalībvalstu atvēršanas un noturības plāni.

Digitālā pārkārtošanās

Lielākajā daļā ANP ir iekļauti arī pasākumi, kas veicina daudzvalstu projektus vai pārrobežu iniciatīvas saistībā ar digitālo pārkārtošanos — šādi projekti iekļauti 21 no 27 plāniem. Kopumā daudzvalstu vai pārrobežu projektus veicina ar vairāk nekā 50 (apakš)pasākumiem.

Īstenojot digitālos daudzvalstu projektus, ANP veicinās ES prioritāšu sasniegšanu. 12 ANP ietver investīcijas daudzvalstu projektā par mikroelektroniku, kura mērķis ir stiprināt ES konkurētspēju pusvadītāju tehnoloģiju jomā. Astoņas dalībvalstis savos ANP ir iekļāvušas atbalstu Eiropas Digitālās inovācijas centru tīklam, kas palīdzēs veicināt MVU digitalizāciju. Vairāki ANP ietver arī atbalstu daudzvalstu projektiem, ar ko cita starpā atbalsta pārrobežu 5G koridoru, mākoņtehnoloģiju infrastruktūras un pakalpojumu, mikroelektronikas resursu, kvantiskās komunikācijas infrastruktūras un augstas veiktspējas datošanas projektu izstrādi un ieviešanu. 9. tabulā ir apkopots digitālo daudzvalstu projektu izmantojums 27 ANP.

Kopš ANM darbības sākuma ir apmierinoši izpildīti 13 atskaites punkti un mērķrādītāji, kas saistīti ar digitālajiem pārrobežu un/vai daudzvalstu projektiem. (Turklāt, pārskatot ANP, daži pasākumi ir tikuši atcelti, pamatojoties uz ANM regulas 18. vai 21. pantu).

9. tabula. Digitālie daudzvalstu projekti

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	Kopā
Mikroelektronika	•		•		•				•	•		•		•						•			•	•	•	•		12
Eiropas digitālās inovācijas centri			•				•		•		•	•		•								•			•			8
5G koridori			•					•	•			•		•	•											•		7
Mākoņtehnoloģijas					•				•	•		•		•							•			•				7
Eiropas kvantiskās komunikācijas infrastruktūra			•					•								•								•				4
Eiropas augstas veiktspējas datošana								•				•													•			3
Satīklota publiskā pārvalde								•			•											•						3
Eiropas genoms									•					•	•													3
Zemūdens kabeli								•					•															2
Blokķēde (EBSI)			•																					•				2
Drošības operāciju centri								•				•																2

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	Kopā
Citi			•			•		•	•			•		•									•		•	•		9

Avots: visu 27 dalībvalstu atveseļošanas un noturības plāni.

Piemēri: pasākumi ar izpildītiem atskaites punktiem un mērķrādītājiem pārrobežu un daudzvalstu projektos

Reformas

- **Čehija** ir izveidojusi Centrāleiropas Digitālo mediju observatoriju. Šī observatorija ir Eiropas Digitālo mediju observatorijas daļa un sniedz ieguldījumu cīņā pret dezinformāciju tiešsaistē valsts, transnacionālā un Eiropas līmenī.
- **Francija** ir publicējusi nacionālās stratēģijas, kuru mērķis ir palielināt investīcijas galvenajās digitālajās tehnoloģijās, tajā skaitā kvantu tehnoloģijās, kibernetiķībā, 5G un nākotnes telekomunikāciju un mākoņtehnoloģiju risinājumos, un ietver ieguldījumu svarīgos projektos visas Eiropas interesēs (*IPCEI*), kuru mērķis ir veidot Eiropas spējas svarīgu progresīvo tehnoloģiju jomā.
- **Itālija** ir pieņēmusi valsts tiesību aktu, ar ko piešķir nepieciešamo finansējumu, lai sniegtu atbalstu *IPCEI* dalībniekiem, precīzē projektu iesniegšanas kārtību un termiņus, kā arī piekļuves prasības potenciālajiem saņēmējiem.

Investīcijas

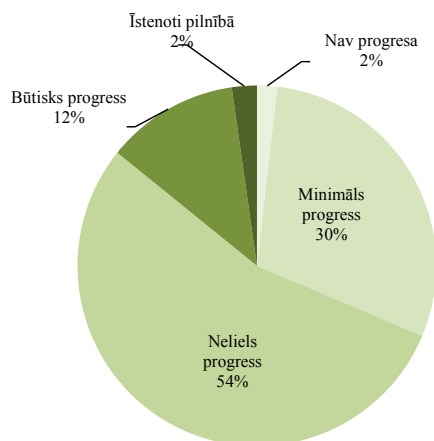
- **Austrija** ir atlasījusi projektus, kuru mērķis ir atbalstīt inovatīvu mikroelektronikas un savienojamības tehnoloģiju izstrādi, sniedzot ieguldījumu *IPCEI* mikroelektronikas un sakaru tehnoloģiju jomā.
- **Portugāle** kā inkubatorus/akseleratorus ar digitālo pārkārtošanos saistītās uzņēmējdarbības ekosistēmas veicināšanai ir izraudzījusies digitālās inovācijas centru konsorcijs. Šie centri būs daļa no Eiropas Digitālās inovācijas centru tīkla.

3.9. Ieguldījums konkrētām valstīm adresēto ieteikumu īstenošanā

Ir panākts progress attiecībā uz konkrētām valstīm adresēto ieteikumu (KVAI) īstenošanu — vismaz neliels progress ir panākts saistībā ar 68 % KVAI, kas attiecas uz 2019.–2020. gada periodu (30. attēls). 2023. gada Eiropas pusgada pavasara paketes ietvaros publicētais KVAI novērtējums liecina, ka pastāvīgi pieaug gan 2019. gadā sniegto strukturāla rakstura KVAI, gan 2020. gadā sniegto, uz krīzi vairāk orientēto KVAI īstenošanas īpatsvars. Tas skaidri atspoguļo ANM kopš 2021. gada paredzētos stimulus, un sagaidāms, ka to uz sniegumu balstītā pieeja un uzsvars uz reformām turpmākajos gados pastiprinās KVAI īstenošanu. Vislielāko progresu kopš 2019. gada dalībvalstis ir panākušas attiecībā uz piekļuvi finansējumam un finanšu pakalpojumiem, kam seko darba tirgus darbība, nelikumīgi iegūtu

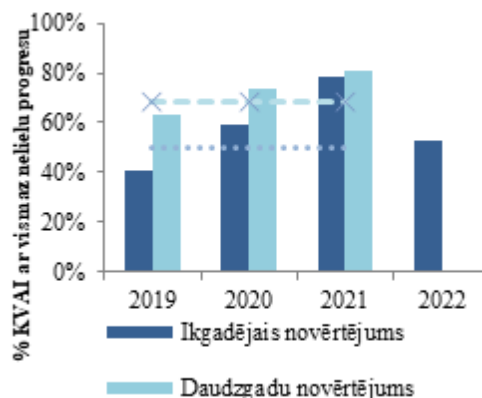
līdzekļu legalizēšana un uzņēmējdarbības vide. Tajā pašā laikā progress ir bijis mazāk redzams tādās jomās kā vienotais tirgus, konkurence un valsts atbalsts, mājokļi, ilgtermiņa aprūpe un pensiju sistēmas.

30. attēls. 2019. un 2020. gada KVAI īstenošanas pašreizējais īpatsvars

Avots: 2023. gada Eiropas pusgads — pavasara pakete.

31. attēls. 2019.–2022. gada KVAI īstenošana ikgadējs novērtējums katrā secīgā gadā attiecībā pret līdzšinējo īstenošanu

Avots: 2023. gada Eiropas pusgads — pavasara pakete.

Arī 2022. gadā pieņemto ieteikumu īstenošanā ir panākts ievērojams progress — līdz 2022. gada jūlijam vismaz neliels progress bija panākts gandrīz 52 % no dalībvalstīm adresēto ieteikumu (31. attēls). Lielākais progress kopumā ir panākts budžeta sistēmas un fiskālās pārvaldības jomā, kam seko transporta, uzņēmējdarbības vides un energoefektivitātes joma. Turpretī mazāks progress ir sasniegts to ieteikumu izpildē, kuri attiecas uz nodokļu politiku.

4. *REPowerEU*

Kopš ANM regulas pieņemšanas 2021. gada februārī Eiropas un pasaules ekonomiku un enerģijas tirgus ir satricinājuši vēl nepieredzēti ģeopolitiski notikumi. Dalībvalstis saskaras ar vairākām jaunām problēmām, ko rada augstas enerģijas cenas, nepietiekama administratīvā spēja, piegādes ķēžu traucējumi un Krievijas agresijas pret Ukrainu sociālekonomiskās sekas. Reaģējot uz šiem nesensajiem notikumiem, Komisija izstrādāja plānu *REPowerEU*, kura mērķis ir līdz 2030. gadam padarīt ES neatkarīgu no Krievijas fosilā kurināmā. *REPowerEU* galvenā uzmanība pievērsta gāzes importa dažādošanai un ar to saistītās energoinfrastruktūras pielāgošanai, vienlaikus paātrinot atjaunīgās elektroenerģijas izplatību un nodrošinot enerģijas ietaupījumus visā ekonomikā.

Plānā *REPowerEU*, kas 2022. gada maijā tika ierosināts kā ES atbilde uz globālo enerģētikas krīzi, tika atzīta ANM un citu ES instrumentu (arī kohēzijas politikas fondu⁶³) nozīme, lai panāktu drošu, cenas ziņā pieejamu un zaļu enerģiju. *REPowerEU* paredzēts, ka ar ANM tiks sniegts atbalsts dalībvalstīm, lai tās ierosinātu papildu reformas un investīcijas *REPowerEU* mērķu sasniegšanai, kas cita starpā paredz strauji samazināt ES atkarību no Krievijas fosilā kurināmā, paātrināt pāreju uz tīru enerģiju, samazināt enerģijas patēriņu, atbalstīt darbaspēka pārkvalifikāciju, risināt enerģētiskās nabadzības problēmu un atbalstītu ar zaļo pārkārtošanos saistīto kritisko izejvielu un tehnoloģiju vērtības ķēdes. Šie jaunie vai paplašinātie pasākumi, kas tiks iekļauti īpašās *REPowerEU* nodaļās, papildinās jau esošo ANP vērienīgo zaļo programmu. Dalībvalstis var paļauties uz Komisijas tehnisko palīdzību, ko tā sniedz ar tehniskā atbalsta instrumenta starpniecību. atbalstu saistībā ar *REPowerEU* ir saņēmušas vai pašlaik saņem 17 dalībvalstis⁶⁴. Dažiem no šiem pasākumiem būs arī digitālā dimensija (piemēram, enerģētikas digitalizācija).

Kā minēts 2.3. iedaļā, **Komisija ir saņēmusi 25 grozītus ANP un 20 *REPowerEU* nodaļas.** Nākamajā iedaļā sīkāk aplūkots to *REPowerEU* nodaļu saturs, kuras ES Padome ir pieņēmusi līdz šā ziņojuma sagatavošanas brīdim.

4.1. *REPowerEU* nodaļās iekļautie pasākumi

Pieņemtajās *REPowerEU* nodaļās ir tieši ņemti vērā grozītās ANM regulas mērķi. Pieņemtajās nodaļās ir iekļauti pasākumi, kas ir tieši vērsti uz neto nulles emisiju industrijas akta un Kritiski svarīgo izejvielu akta mērķu sasniegšanu zaļā kursa industriālā plāna satvarā. Tie ietver pasākumus, kuru mērķis ir uzlabot atļauju piešķiršanas procesus atjaunīgās enerģijas jomā, uzlabot darbaspēka zaļo prasmju apguvi un atbalstītu ar zaļo pārkārtošanos saistīto kritisko izejvielu un tehnoloģiju vērtības ķēdes. Pārskats par *REPowerEU* nodaļām, kuras pozitīvi novērtējusi Komisija un apstiprinājusi Padome, ir sniegts 10. tabulā.

⁶³ Kohēzijas politikas programmas palīdz atbalstīt pāreju uz drošāku un ilgtspējīgāku enerģētikas sistēmu. Turklāt iniciatīva *SAFE (Supporting Affordable Energy* — atbalsts cenas ziņā pieejamai enerģijai) dod iespēju dalībvalstīm izmantot laikposmā no 2014. līdz 2020. gadam neiztērētos kohēzijas līdzekļus, lai atbalstītu mājāsaimniecības un MVU, kas saskaras ar enerģijas izmaksu pieaugumu.

⁶⁴ https://reform-support.ec.europa.eu/what-we-do/green-transition/supporting-repowerEU-affordable-secure-and-sustainable-energy-europe_lv.

10. tabula. Pārskats par pieņemto REPowerEU nodaļu saturu

	Jaunu un paplašinātu investīciju un reformu skaits	Ieguldījums klimata jomā	Kopējās paredzamās izmaksas (miljonos EUR)	REPowerEU mērķi, kas sasniegti dalībvalstu nodaļā
Igaunija	2 jaunas investīcijas 1 paplašināta reforma	100 %	Kopā: 90 ETS: 83,3 BKR: 6,6	b) Atjaunīgo energoresursu ("AER") ieviešanas paātrināšana, kritiskā energoinfrastruktūra, rūpniecības organizēšana, ilgtspējīga biometāna ieviešana e) AER integrācijas paātrināšana
Francija	3 jaunas investīcijas 3 jaunas reformas 1 paplašināta investīcija	91,6 %	Kopā: 2 825 ETS: 2 321 BKR: 504	b) Ēku energoefektivitātes paaugstināšana, AER izmantošanas paātrināšana, rūpniecības dekarbonizācija d) Enerģijas pieprasījuma samazināšanās stimulēšana e) AER energoresursu integrācijas paātrināšana, atbalsts elektroenerģijas uzglabāšanai, atbalsts bezemisiju transportam
Malta	1 jauna reforma 1 jauna investīcija	100 %	Kopā: 70 ETS: 30 BKR: 40	b) Atjaunīgās enerģijas izmantošanas paātrināšana, ēku energoefektivitātes paaugstināšana e) Atjaunīgās enerģijas integrācijas paātrināšana un atbalsts bezemisiju transportam un tā infrastruktūrai
Slovākija	6 jaunas reformas 6 jaunas investīcijas 2 paplašinātas investīcijas	85,26 %	Kopā: 402,7 ETS: 366,4 BKR: 36,3	b) Atjaunīgās enerģijas izmantošanas paātrināšana, ēku energoefektivitātes paaugstināšana c) Enerģētiskās nabadzības problēmu risināšana e) Atjaunīgās enerģijas integrācijas paātrināšana un atbalsts bezemisiju transportam un tā infrastruktūrai f) Paātrināta darbaspēka pārkvalifikācija, lai apgūtu zaļās un ar tām saistītās digitālās prasmes

Avots: Eiropas Komisija.

REPowerEU nodaļa. Igaunija

Igaunijas REPowerEU nodaļā ietilpst viena paplašināta reforma un divas jaunas investīcijas atjaunīgo energoresursu, kā arī ilgtspējīga biometāna ražošanas un ieviešanas jomā, kuru aptuvenās kopējās izmaksas ir 90 miljoni EUR. Gan investīcijām, gan reformai ir pārrobežu dimensija, un 100 % no aplēstajām izmaksām ir saistītas ar klimatu. Tālāk dotajā sarakstā ir apkopota informācija par nodaļā iekļauto reformu un investīcijām.

- **Atjaunīgo enerģijas avotu ieviešanas reforma.** Šis pasākums, papildinot esošo Igaunijas ANP reformu, veicina vēja enerģijas projektu ieviešanu, samazinot likumdošanas šķēršļus vēja enerģijas projektu attīstītājiem. Turklāt reforma stiprina pašvaldību spēju īstenot vēja enerģijas attīstībai nepieciešamās administratīvās procedūras.
- **Investīcija ar mērķi palielināt atjaunīgās enerģijas ražotāju piekļuvi elektroenerģijas sadales tīklam.** Šī investīcija palielinās sadales tīklu jaudu par papildu 160 MW un tādējādi nodrošinās atjaunīgo energoresursu ražotājiem turpmāku piekļuvi tīklam.

- **Investīcija ilgtspējīgas biogāzes un biometāna ražošanas un ieviešanas apjoma palielināšanai.** Šā pasākuma mērķis ir veicināt ilgtspējīgas biogāzes un ilgtspējīga biometāna izmantošanu saskaņā ar Atjaunojamo energoresursu direktīvu (“RED II”)⁶⁵ un paātrināt atjaunīgo enerģijas avotu integrāciju. Šo investīciju veido vairākas apakšinvestīcijas, kuru mērķis ir radīt nepieciešamos normatīvos, organizatoriskos un finansiālos nosacījumus ilgtspējīgas biogāzes un ilgtspējīga biometāna izmantošanas apjoma palielināšanai, un viena apakšinvestīcija ražošanas iekārtu būvniecībai.

REPowerEU nodaļa. Francija

Francijas REPowerEU nodaļā ir iekļautas trīs jaunas reformas, trīs jaunas investīcijas un viena paplašināta investīcija, kuru kopējās aptuvenās izmaksas ir 2,82 miljardi EUR. 91,2 % no šīs nodaļas aplēstajām izmaksām ir iedalīti pārrobežu investīcijām, un 91,6 % no aplēstajām izmaksām ir saistīti ar klimatu. Tālāk dotajā sarakstā ir apkopota informācija par nodaļā iekļautajām reformām un investīcijām.

- **Saskaņā ar Francijas REPowerEU nodaļā paredzēto tiks īstenota reforma attiecībā uz atjaunīgās enerģijas ražošanas paātrināšanu, lai vienkāršotu atļauju izsniegšanas procedūras un paātrinātu atjaunīgās enerģijas projektu plānošanu.** Tas tiek panākts, novēršot nepilnības, kas pašlaik kavē atjaunīgās enerģijas izmantošanu.
- **Enerģētiskās apdomības reforma.** Šīs reformas mērķis ir līdz 2024. gadam panākt enerģijas patēriņa samazinājumu par 10 % visās nozarēs, salīdzinot ar 2018.–2019. gada ziemas periodu. Reformā ir iekļauti priekšlikumi pasākumiem, kuru mērķis ir veicināt enerģijas patēriņa samazināšanu vairākās nozarēs, tajā skaitā mājokļu, transporta un rūpniecības nozarē.
- **Reforma par Ekoloģiskās plānošanas ģenerālsekretariāta izveidi.** Šī ģenerālsekretariāta galvenais uzdevums būs veicināt ar zaļo pārkārtošanos saistīto valsts stratēģiju koordinēšanu. Tas ietvers dažādu ministriju un ieinteresēto personu mobilizēšanu, kā arī īstenoto pasākumu rezultativitātes novērtēšanu šajās jomās.
- **Investīcija rūpniecības dekarbonizācijā.** Šī pasākuma mērķis ir atbalstīt investīcijas rūpnieciskā siltuma dekarbonizācijā, energoefektivitātē un investīcijas procesu pārveidē rūpniecībā, lai samazinātu fosilās enerģijas patēriņu un tādējādi samazinātu siltumnīcefekta gāzu emisiju.
- **Investīcija atjaunīgā un nefosilā ūdeņraža ražošanā un ieviešanā,** finansējot četrus *IPCEI* projektus ūdeņraža jomā. Šā pasākuma mērķis ir uzlabot rūpniecības nozari, ņemot vērā ekoloģiskos, tehnoloģiskos un ekonomiskos aspektus, vienlaikus samazinot emisijas un uzlabojot enerģijas uzglabāšanas iespējas rūpniecībā.
- **Investīcija sabiedrisko ēku energorenovācijā un paplašināts privāto mājokļu energorenovācijas pasākums.** Galvenais mērķis ir sniegt finansiālu atbalstu publisko un privāto ēku energorenovācijai, kā rezultātā īstermiņā tiktu samazināts enerģijas patēriņš ēku sektorā, kā arī samazināta atkarība no fosilā kurināmā.

⁶⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2018/2001 (2018. gada 11. decembris) par no atjaunojamajiem energoresursiem iegūtas enerģijas izmantošanas veicināšanu.

REPowerEU nodaļa. Malta

Maltas REPowerEU nodaļā ir iekļauta viena reforma un viena investīcija, kuru aptuvenās izmaksas ir 70 miljoni EUR. 100 % no šīs nodaļas aplēstajām izmaksām ir iedalīti pārrobežu investīcijām, un 100 % no aplēstajām izmaksām ir saistīti ar klimatu.

- **Esošo atļauju izsniegšanas sistēmu reforma.** Tās mērķis ir paātrināt atļauju piešķiršanas procedūras atjaunīgo energoresursu projektiem un ieviest pienākumu uz jaunu ēku jumtiem uzstādīt saules paneļus. Jaunā reforma papildina Maltas ANP pirmo un otro komponentu, kas vērsti uz ēku un transporta energoefektivitātes uzlabošanu un daļēji uz atjaunīgās enerģijas ražošanas apjoma palielināšanu.
- **Investīcija elektrotīklā.** Primārais mērķis ir stiprināt un paplašināt elektroenerģijas sadales tīklu, veicot investīcijas tīklā, sadales pakalpojumos un uzkrāšanu akumulatoros.

REPowerEU nodaļa. Slovākija

Slovākijas REPowerEU nodaļā ir iekļautas sešas jaunas reformas, sešas jaunas investīcijas un divas paplašinātas investīcijas, kuru aptuvenās izmaksas ir 402,7 miljoni EUR. 91,2 % no šīs nodaļas aplēstajām izmaksām ir iedalīti pārrobežu investīcijām, un 64,1 % no aplēstajām izmaksām ir saistīts ar klimatu. Nākamajā sarakstā kopsavilkuma veidā ir izklāstītas reformas un investīcijas nodaļas četrās tematiskajās jomās, kuras papildina viena investīcija, ar kuru nodrošina mērķtiecīgu komunikāciju un īstenošanas koordināciju.

- **Atjaunīgie energoresursi, tīkli un atļauju izsniegšanas procesi.** Šīs jomas apakšpasākumi ir vērsti uz vidisko atļauju izsniegšanas procedūru optimizēšanu, ģeotermālās enerģijas izmantošanas uzlabošanu un atbalstu siltumsūkņu ieviešanai. Turklāt paredzēts atbalsts biomasas ilgtspējīgas izmantošanas un piegādes trajektoriju novērtēšanai, kā arī biometāna ražošanas attīstīšanai un veicināšanai. Tiks izveidotas vēja enerģijas “mērķa” teritorijas, kā arī rīcības plāns valsts ūdeņraža stratēģijai un pasākumi atjaunīgo energoresursu integrācijas veicināšanai elektrotīklā. Investīcijas tiek novirzītas elektroenerģijas sadales sistēmu modernizācijai un digitalizācijai, kas cita starpā ietvers enerģijas datu centra izveidi.
- **Ēku energoefektivitāte.** Šīs jomas pasākumi ietver vienotas digitālās datu platformas izveidi nolūkā apkopot informāciju par visu publisko un privāto ēku energoefektivitāti un reformu, kuras mērķis ir uzlabot valsts valdības ēku energovadību. Investīcijas ļaus ietaupīt enerģiju sabiedriskajās ēkās un mājāsaimniecībās, kurām draud enerģētiskā nabadzība, un ietvers palīdzību neaizsargātām grupām noteikt pareizo pasākumu kopumu un apstrādāt dotāciju pieteikumus.
- **Ilgspējīgs transports.** Šajā jomā tiek paplašināti pašreizējie Slovākijas ANP pasākumi, lai turpinātu attīstīt bezemisiju transporta infrastruktūru un veicinātu videi draudzīgu pasažieru transportu.
- **Zaļās prasmes.** Ar pamatreformu un pamatinvestīciju atbalsta atjauninātas mācību programmas izstrādi profesionālās izglītības iestādēm un jaunu mācību programmu mācībspēkiem. Ar šiem pasākumiem tiek papildus atbalstīta arī akreditēta pieaugušo

izglītības programma, galveno uzmanību pievēršot zaļajām prasmēm un fiziskā un tehniskā aprīkojuma nodrošināšanai.

4.2. Plāna REPowerEU finansēšana

Kaut arī sākotnēji ANP tika finansēti vienīgi no aizņēmumiem saskaņā ar NGEU, REPowerEU nodaļas var tikt finansētas no dažādiem avotiem. Stājoties spēkā grozītajai ANM regulai (ES) 2021/241, saistībā ar jebkuru grozīto ANP ar REPowerEU nodaļu var pieprasīt papildu finansiālo atbalstu emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas (ETS) resursu, pārskaitījumu no *Brexit* korekcijas rezerves (BKR) un struktūrfondiem un/vai aizdevumu veidā. Turklāt pēc dalībvalstu piešķirumu pārrēķināšanas saskaņā ar 18. pantu dažām dalībvalstīm palielinājās to neatmaksājamais finansiālais atbalsts, un arī tas var veidot valstu REPowerEU nodaļu finansējumu. Papildu finansiālais atbalsts, kas saistīts ar REPowerEU nodaļu, tiks izmaksāts kopā ar pārējo ANM finanšu iemaksu un attiecīgā gadījumā — aizdevuma atbalstu saskaņā ar vienoto maksājumu grafiku.

Kopumā REPowerEU nodaļas tiks finansētas ar 20 miljardiem EUR no ETS kvotu izsolēm un 2,1 miljardu EUR no BKR pārskaitījumiem. Papildus tam, kā minēts 2.3. iedaļā, REPowerEU nodaļās iekļautos pasākumus var finansēt arī no ANM neatmaksājamā papildu atbalsta saskaņā ar ANM regulas 18. pantu un ANM papildu aizdevumiem saskaņā ar 14. pantu.

ETS kvotu izsolē gūtie ieņēmumi

Saskaņā ar grozītās ANM regulas 21.a pantu 20 miljardi EUR ir pieejami kā papildu neatmaksājams finansiālais atbalsts ANM ietvaros. Šie ārēji piešķirtie ieņēmumi palīdz palielināt Savienības energosistēmas noturību, samazinot atkarību no fosilā kurināmā un palīdzot dažādot enerģijas piegādi Savienības līmenī. To var izmantot tikai REPowerEU nodaļās iekļauto pasākumu finansēšanai, izņemot reformas un investīcijas, kuru mērķis ir uzlabot energoinfrastruktūru un iekārtas, kas nepieciešamas, lai nodrošinātu tūlītējas gāzes un naftas piegādes drošības vajadzības.

Papildu 20 miljardi EUR tiks iegūti, izsolot kvotas emisijas kvotu tirdzniecības sistēmā (ETS), šādā attiecībā:

- 60 % (t. i., 12 miljardi EUR) tiks iegūti no kvotu izsolēm Inovāciju fonda ietvaros; un
- 40 % (t. i., 8 miljardi EUR) tiks iegūti no dalībvalstu ETS kvotu iepriekšpārdošanas.

2023. gada 3. jūlijā tika sākta ETS kvotu izsole. Laikposmā līdz 2023. gada 1. septembrim, izsolot 5,88 miljonus kvotu no Inovāciju fonda un 4,98 miljonus kvotu no dalībvalstu ETS kvotām, tika iegūts 931 miljons EUR. Šo kvotu emisiju vairākkārtējie panākumi liecina, ka finanšu tirgi atbalsta REPowerEU mērķus un ir gatavi ieguldīt REPowerEU projektos. Izsoļu temps un ieņēmumi atbilst plānotajam, lai nodrošinātu netraucētu REPowerEU nodaļu īstenošanu un finansēšanu.

Papildu neatmaksājamo finansiālo atbalstu dalībvalstīm sadala, pamatojoties uz atjauninātu sadales koeficientu (11. tabula). Piemērojot sadales koeficientu, ņem vērā dalībvalstu atkarību no fosilā kurināmā un investīciju preču cenu pieaugumu. Tas ļauj labāk

atspoguļot Krievijas militārās agresijas pret Ukrainu sekas un tādējādi ļauj piešķirt vairāk līdzekļu visvairāk skartajām dalībvalstīm.

11. tabula. Papildu neatmaksājamais atbalsts, kas pieejams katrai dalībvalstij

	Galīgā pieejamā neatmaksājama atbalsta neto summa (EUR, faktiskajās cenās)
Beļģija	281 716 188
Bulgārija	479 327 545
Čehija	680 543 170
Dānija	130 714 933
Vācija	2 086 423 922
Igaunija	83 297 553
Īrija	89 428 389
Grieķija	768 069 923
Spānija	2 582 276 223
Francija	2 317 477 900
Horvātija	269 037 883
Itālija	2 755 867 236
Kipra	52 408 822
Latvija	123 797 035
Lietuva	193 729 642
Luksemburga	29 955 009
Ungārija	700 513 718
Malta	29 955 027
Nīderlande	454 359 575
Austrija	210 304 520
Polija	2 755 862 361
Portugāle	703 364 724
Rumānija	1 397 228 597
Slovēnija	116 734 327
Slovākija	366 409 448
Somija	112 766 671
Zviedrija	198 429 659
ES27	19 970 000 000

Avots: Eiropas Komisija.

Pārceltie resursi no kohēzijas politikas fondiem un Brexit korekcijas rezerves (BKR)

Saskaņā ar ANM regulā un Kopīgo noteikumu regulā paredzētajām iespējām dalībvalstis var pārcelt uz ANM līdz 5 % no sākotnēji piešķirtajiem kohēzijas politikas līdzekļiem. Līdz 1. septembrim Komisija nav saņēmusi nevienu šādu pārcelšanas pieprasījumu. Turklāt dalībvalstis saskaņā ar *REPowerEU* regulu var izmantot līdz 7,5 % no sākotnējā valsts piešķiruma no Eiropas Reģionālās attīstības fonda, Eiropas Sociālā fonda Plus un Kohēzijas fonda, lai atbalstītu *REPowerEU* mērķus atbilstīgi konkrētā fonda noteikumiem.

Papildus šai iespējai dalībvalsts var brīvprātīgi pārcelt uz ANM visu tai saskaņā ar BKR piešķirto pagaidu piešķirumu vai tā daļu, lai finansētu *REPowerEU* nodaļā iekļautās investīcijas un reformas. Līdz 2023. gada 1. martam visas dalībvalstis ir paziņojušas Komisijai par savu nodomu pārcelt BKR līdzekļus uz ANM. Šie līdzekļi tiek pārcelti uz ANM un piešķirti pēc tam, kad ir pieņemts PID, ar ko apstiprina pārskatīto ANP ar *REPowerEU*

nodaļu. 12. tabulā par katru dalībvalsti ir norādītas kopsummas, kas pārceltas no BKR uz ANM.

12. tabula. Pārceltie BKR piešķirumi

	Kopējā pārceltā summa (EUR, faktiskajās cenās)
Beļģija	228 850 088
Bulgārija	6 000 000
Čehija	54 918 029
Dānija	66 026 588
Vācija	219 739 187
Igaunija	6 615 616
Īrija	150 000 000
Grieķija	25 600 000
Spānija	58 000 000
Francija	504 000 000
Horvātija	7 190 532
Itālija	0
Kipra	52 056 350
Latvija	10 946 343
Lietuva	4 700 000
Luksemburga	128 475 124
Ungārija	0
Malta	40 000 000
Nīderlande	280 000 000
Austrija	0
Polija	0
Portugāle	81 358 359
Rumānija	43 162 623
Slovēnija	5 257 380
Slovākija	36 307 747
Somija	14 242 037
Zviedrija	66 000 000
ES27	2 089 446 003

Avots: Eiropas Komisija.

5. Secinājums

ANM tika izveidots Covid-19 krīzes laikā, bet ir attīstījies mainīgā ģeopolitiskā kontekstā, kas ietekmējis gan Savienības sabiedrību, gan ekonomiku. Globālā nestabilitāte, piegādes ķēžu traucējumi, enerģētikas krīze un inflācija rada spriedzi valstu iestādēm, apgrūtinot ANP īstenošanu paredzētajos termiņos. Tomēr vienlaikus, ņemot vērā mehānisma ierobežoto darbības periodu, šīs grūtības arī padara šo plānu veiksmīgu un savlaicīgu īstenošanu vēl būtiskāku.

Plānu pārskatīšana un REPowerEU nodaļu pievienošana ir iespēja ņemt vērā pirmajos gados gūto pieredzi un paātrināt ANM īstenošanu. 2022. gada maijā uzsāktajā plānā REPowerEU atzīts, ka ANM var būt būtiska nozīme drošas, cenas ziņā pieejamas un tīras enerģijas nodrošināšanā. Nodrošinot papildu ES finansējumu un dodot iespēju pārskatīt ANP un iekļaut tajā REPowerEU nodaļas, ANM palīdz dalībvalstīm veikt būtiskākās reformas un investīcijas, kas nepieciešamas, lai ātri pastiprinātu to energoapgādes noturību. Tajā pašā laikā tās ir arī iespēja dalībvalstīm novērst šķēršļus un traucēkļus, kas kavē to īstenošanu.

Divarpus gadus pēc ANM izveides, turpinoties ANM īstenošanai, dalībvalstis turpina pildīt savas reformu un investīciju saistības. Komisija mudina dalībvalstis turpināt ātri īstenot savus ANP un iesniegt maksājumu pieprasījumus.

Sākoties mehānisma darbības perioda otrajai pusei, Komisija, sadarbojoties ar dalībvalstīm un visiem galvenajiem partneriem, arī turpmāk galveno uzmanību pievērš RRP īstenošanai. Komisija mudinās dalībvalstis darīt visu iespējamo un sniegs tām attiecīgu atbalstu, lai tās pilnībā izmantotu ANM sniegtās iespējas ātri veikt investīcijas un īstenot reformas, kas risina mūsdienu galvenās problēmas, lai veicinātu Eiropas Savienības noturību un nodrošinātu nākotnes vajadzībām atbilstošu atveseļošanu pēc Covid-19 pandēmijas.